

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA

Ayten Kaya Görgün

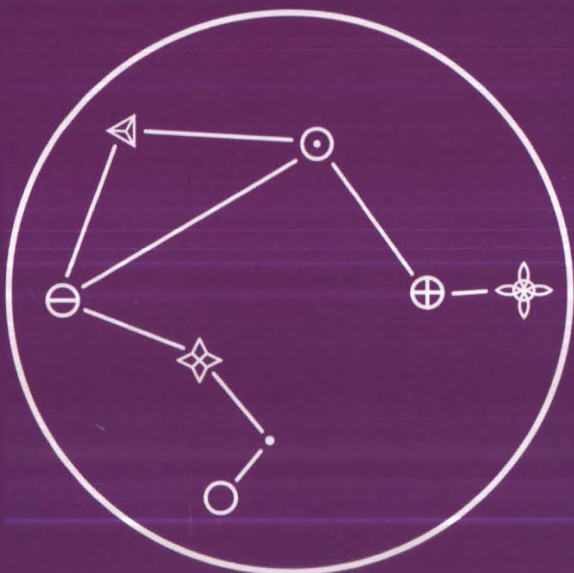
ayizi

kitap

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA Ayten Kaya Görgün

ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA

AYTEN KAYA GÖRGÜN

1973 Ankara doğumlu. Yazmaya mizah öyküleriyle başladı. İlk yazıları doksanlı yıllarda Pazartesi Kadınlara Mahsus Gazete'de yayımlandı. um:ag'da burslu olarak yazma seminerlerine katıldı. 2001'de Uçan Süpürge'nin düzenlediği Gülmesini de Biliriz kısa film senaryo yarışmasında dereceye girdi. 2011'de Ayrıntı Yayınları'ndan *Arıza Babaların Çatlak Kızları* romanı yayımlandı. *Kimseye Söylemedim* adlı ilk öykü kitabı Ayizi Yayınları tarafından yayımlandı.

Ayızı Yayınları 53
Edebiyat Dizisi 27 . Kitap
Yayın Koordinatörü: İlkunur Üstün

ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA

Ayten Kaya Görgün
1.Baskı, Şubat 2018, Ankara
ISBN: 978-605-2277-03-4
Yayıncı Sertifika No: 20762

Çatlak Kızlar Sağlam Kapıda'yı
Ayten Kaya Görgün yazdı,
Can Cankoçak yayına hazırladı,
kapak illüstrasyonunu Zeynep Özatalay,
tasarımı Tennur Baş yaptı.

Baskı ve Cilt:
Sena Offset
Sertifika No: 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: + 90 212 613 03 21

AYIZI YAYINLARI

A: Atatürk Bulvarı No: 223/12 06680 Kavaklıdere/Ankara Türkiye
T: +90.312.467 16 18 F: +90.312.467 16 19
W: www.ayizi.com.tr E: bilgi@ayizi.com.tr

ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA

Ayten Kaya Görgün

Seksenli yıllarda iki katlı önü camlı dolaplar çok yaygındı, adı büfe olan. Bizimkinin alt katında kilitli bir bölüm vardı. Babam o bölümde faturaları, tapu tahsis belgesini falan saklardı. En değerlisi de rengi kaçıp gitmiş bir çaput içinde bir avuç topraktı. Babam dolabı ne zaman açsa kıymetli bir hazineye ulaşır gibi çaputun düğümünü açar, her seferinde bir tutam toprak atardı ağzına. Sonra sonra öğrendim o toprağın babamın yıllar önce terk etmek zorunda kaldığı coğrafyaya ait bir türbeden olduğunu.

İlk öyküm 1997’de yayımlandı, Coği Baba’nın Cuheri. Elimde dergi, kalbim pır pır babamın karşısına çıktım. Öyküyü okuyup bitirdiğimde “Sen ne büyük bir yalancısın” dedi babam, “bu yazdıklarının hiçbiri yaşanmadı ki...”

Yazmamda en büyük itici güç olan babam Ağa Kaya’ya bin şükranla...

İlk kitabım Arıza Babaların Çatlak Kızları 2011’ de yayımlandığında annemin karşısına çıktım. Okur yazar olmadığından, anlayacağı bir bölümü açıp okuyuverdim. Annem alt dudağını ısırarak dinledi ve “Sen ne utanmaz bir kızsın ya, olan her şeyi yazmışsın!” dedi.

Bana tadımı tuzumu katan annem Fındık Kaya’ya bin değil, binbir şükranla...

ADIM NEDEN DEĞİŞTİ

*Çünkü herkesin bir gideni vardır
İçinden bir türlü uğurlayamadığı*
Turgut Uyar

Anam, iki yıl arayla boy boy, rengârenk dört çiçek açmış; Lale, Menekşe, Filiz ve Nergis. Anamın elinde tam bir buket olacakmış ki, sıra bana geldiğinde bozuluvermiş. Babam ab-lalarımın yüzüne bakmayıp isim koymada oralı bile olmaz-ken, benim ismimi koymak için ısrar etmiş: Meral. Diyorlar ki, “Bir tek sen şehirde doğdun, onun için adın diğerlerin-den farklı oldu.”

Anam kan ter içinde, ıkına sıkıla çığlıklar atarak, kâh tarlada kâh derenin kenarında, servilerin altında dalda bir tomur-cuk gibi defalarca çatlamış. Her çatlayışta, çığlıklarına serçe-ler, güvercinler, kargalar, adını bilmediğim türlü kuşlar me-rakla başını kaldırıp kanat çırpmış. Bazen komşu kadınların

yardımıyla, bazen kendi başına, yaz kış demeden, bacaklarının arasından kanlı çiçekler açtıkça, gök kararıp dünya daralmış. Anamın ahlayıp oflamaktan zonklayan başı, kat kat çıkmış karnı, şaşkınlıktan belermiş gözleri yere göğe sığmaz olmuş. Hava kurşun gibi gittikçe ağırlaşmış. Babaannem kararlar bağlayıp sağ dizini döverekten, tek oğlu babama usanmadan “Ha bu gancık, kız bırakmayıp çıkarıyor. Ev eşikten beşiğe kız doldu.” demiş. Cümle cümle, doğumdan doğuma fitlenerek günbegün kabarıp mayalanan babam, ne anamın ne bizim yüzümüze bakar olmuş.

Babam evin içinde dolaşırken, sürekli horultular çıkaran emektar buzdolabını andırıyordu. Bazen de nereye çatacağını bilemeyen korkulu bir gölgeye dönüşüyordu çocukluk odalarımızda.

Görmediğimiz, büyük bir otelde aşçıydı babam. Hem de iyi bir aşçı. Kendisi öyle söylüyordu. Yalnız evde eline bıçak almaz, mutfığa girmez ama annemin ve ablalarımın yemeklerine, kurduğu sofralara binbir kulp bulur, dudak bükerdi. Annemin börek çeşidi patatesli ve ıspanaklıdan öteye geçmezken, babam bize talaş ve paçanga böreğinden getiriyordu. Nergis -ki ona abla demiyordum, o garibanım da buna hiç itiraz etmiyordu- ilk seferinde “Hiç etli, bezelyeli börek olur mu?” diye yaklaşmazken, sonrasında hep babamın eline bakar olmuştu. Filiz Abla’m la ben kadınbudu köfte bekliyorduk, Menekşe Abla’m lokma tatlısı. Lale Abla’mın peçete merakı vardı, babam ona ara sıra çiçekli, renkli kâğıt peçetelerden getiriyordu ki o vakitler biz, ağızımızı annemin beş şişle ördüğü yuvarlak ıslak el bezlerine siliyorduk. Ya da biz bize yer sofrasında yiyorsak kalkmadan önce eğilip sofraya bezine siliyorduk. Sonra hiç aklıma gelmedi o peçetelere ne olduğu.

Eline bıçak almazdı dediğime bakmayın, babamın çok kıymetli bir bıçağı vardı. Sapı tahtadan, büyük metal kısmı ıslıl ıslıl parlayan keskin bir bıçak. Komşular sık sık o bıçağı istemeye gelirlerdi, annem her zaman olduğu gibi hayır diyemezdi. Bıçağı verdin vermedin diye kavgalar çoğalınca babam bıçağını büfenin kilitli kısmına saklar olmuştı. Artık komşular bıçağı mecburen babamdan istiyorlardı. Babam da birine veriyorsa birine de yalan uyduruyordu “Bıçak benim uğurum, iş yerine götürdüm...”

Bazen babam işlerin yoğun olduğu günlerde akşam eve gelmez, otelde personel odalarında kalırdı. O vakit komşu kadınlar toplanır, kıtlama şekerle çaylar bizim evde içilir, yapraklar bizim balkonda sarılırdı. Mevsim yazsa biz çocuklar geç vakitlere dek o bahçeden o bahçeye oyuna döner, bostanlara daldardık. Annem hiçbir şey yapmasa hızlı hızlı çekirdek çıtlardı.

Neyse ki, babam çalışmadığı, kazanın başında kepçe sallamadığı zamanlar dışında bile evde pek kalmazdı. Burada “neyse ki” anneme ait.

Babam işte olmadığı zamanlar kahveye veya başka bir yere giderdi. O başka yer neresiydi, babamın kahvenin dışında arkadaşları var mıydı bilmiyordum. Bazen kadınlar kanaviçedeki kırmızı güle iğne geçirirken, birbirlerine takılıp kocalarını başıboş bırakmaya gelmeyeceğini söylerlerdi. Annem bu söylenenlere hiç aldırış etmez, üstüne alınmazdı. “Aman benden ırak olsun da kahveye mi gidiyor, tepedeki söğüdün gölgesinde zıkkımlanıyor mu zıkkımlansın. Evde olsa her şeye karışacak, ceviz kabuğundan hır çıkacak...” diyordu.

Babam bizimle pek haşır neşir olmuyordu. Biz pikniğe komşularla gidiyorduk, parklara da, düğünlere de. Çok çok yolda babamın peşine takılıp bakkala dek gidiyordum, bir kutu leblebi tozu, bir iki sakız ve horoz şekerini kapıp geliyordum. Ablalarım bu kadarını bile yapamıyorlardı ya. Elimde horoz şekeri, sakızla eve doğru dönerken, babam arkamdan “Meraaal” diye seslenirdi. Ben de her seferinde yerimde sekerek dönüp ona baktığımda, babam gülr bıyıklarının altından hep gülümser, bana eliyle selam verip yoluna devam ederdi. Babam “Meraaal” diye seslendiğinde zaman durur, fotoğraf donardı; camlarda kadınlar, bahçelerde çocuklar, dallarda kirazlar babamla bana bakardı. Babamın gülümsemesinden, yüzündeki keyifli ışıltıdan, hele dilinde uzayan “Meraaal” tınısından beni sevdiğini anlardım. Babam beni seviyordu.

Hayat o vakitler annemin, ablalarımın, bir de bahçeden bahçeye, balkondan balkona komşuların etrafında dönüyordu. Mevsimler birbirine öyle hızlı akıyordu ki, boyumuz ne zaman uzamış, biz ne zaman büyümüşüz, üstümüzde taşıdığımız çocukluk hangi ağacın dalında takılı kalmış fark etmiyorduk. Güneş sanki çocuklar için doğuyordu, ay yine bizim için oradaydı. Tozlu sokaklar biz dombik oynayalım diye vardı. Söğüt ağaçları biz dokunalım diye indiriyordu saçlarını önümüze.

Soğuğa ve çamura rağmen büyükler için olmasa da biz çocuklar için evimizde en güzel mevsim kış idi. Kış aylarında sobanın arkasındaki minderli köşe hiç boş kalmazdı. Babannemin gelmediği zamanlarda çoğunlukla büyük Mete gelirdi. Babamın halası. Çırçırdan geçirilmiş kırpıntılarla doldurulan, eski eteklerden, elbiselerden bozma kumaşlarla, çiçekli pazenlerle yüzlenmiş minderlerden oluşan o köşe,

ikisine aitti. Onlardan fırsat kalırsa, kedimiz Dost kıvrılırdı sobanın en yakın sıcaklığına.

Mete ile babaannem aynı zamanlarda gelmez, karşılaşmaya çalışırlardı. Sanki birbirlerinin başında yıllarca bit ayıklayan onlar değildi. Sanki aynı sürünün peşine koşan, aynı türkölere ağlayan, aynı baharın kokusunu içine çeken çocuklar olmamışlardı. Aralarında ne geçmişti, ne zamandan beri birbirlerinin adını andıklarında dişlerini gıcırdatıp kaşlarını yıkar olmuşlardı, bilmiyorum. Bildiğim, ikisinin de elleri kolları dolu geldikleri idi. Postun içinde tulum peynirleri, tereyağı, çuvala bulgur, un, çir, keş, kurutulmuş fasulye... Bütün kış sobada ekmekleri kızartıp üstüne köyden gelen tereyağını sürerdik. Çocukluğuma ait hatırladığım, hatta beni bugünden alıp o dönölmez yollara götüren iştah açan koku; sobada ısıtılan, zaman zaman da yanan ekmek kokusudur. Kokuların da hafızası varmış, bugün o kokuyu nerede duysam ya da hatırlasam, yüzüm kendiliğinden gülümsüyor, bir de bakıyorum çocuk Meral ortada elinde dürmeçle dolanıyor.

Babaannem endamlı, yaşına rağmen dik yürüyen, kendine bakan, aynada kendini seven nadir kadınlardandı. Bizim oralarda böyle aynada kendini beğenen, eline kremler süren kadınlar çok olmazdı. Onun için komşular babaannemi tuhaf bulur, arkasından kaş göz oynatırlardı. Mete ise babaannemin tersiydi, bir karış boyu vardı ve beli hafif bükülmüştü. Yüzünün ortasında, siyah noktalar dolu kocaman bir burnu ve çukurlarına kaçmış küçücük gözleri vardı. En önemlisi de Mete, içinde sanki bir sirkle dolaşan, şen bir kadındı. Yaşları mı? Bu konuda türlü hikâyeler anlatılsa da kimlikte aynıydılar.

İkisi de görüşüp karşılaşmalar dahi birbirlerini dillerinden düşürmez, düşlerinden çıkartamazlardı. Çaktırmadan uzak-tan uzağa biri ötekinin adımlarını sürerdi. Laf açıldığında, Mete babaannemin boyu için “Ne var deve de boy var, ne işe yarıyor, gökten yıldız mı topluyor?” derdi. Babaannem Mete için, “Ah o yok mu, o ne şeytan, bir karışı toprağın üstündeyse bir o kadarı da yerin altındadır.” diyordu. İlginç-ti, birbirlerinden habersiz gece gördükleri rüyalarda ikisi de aynı ormanı dolaşıp aynı ağacın dallarına oturup ekmek at-mışlar kuşlara. Kısacası muhabbetlerini bilmeyen yoktu.

Babaannem, çoğu kez köşesinde iki kaşının arasını buruş-turup nemrut nemrut oturur, burnundan tıslayarak, eski iplerden patik örüp çorapları yamalardı. Kirmanla yün eğir-mesi bana oyun gibi gelirdi. Elinde ne iş olursa olsun, çenesi bize ve anneme aralıksız söylenmekten usanmazdı, “Geke gendileri az, bir de pisinkleri var,” diye fırsat buldukça ke-dimiz Dost’u tekmeleyip bize, “Kız kız akıllı olun, hıı ke-diden dost olur mu?” derdi. Babaannemin gelişiyile birlikte komşuların ayakları kesiliverirdi. Biri kapıya gelip bir şey istemeye görsün, babaannem söylenmeye başlıyordu, “Geke bunlar burayı bakkal bellemişler, oğlumun sırtından geçi-nirler. Gelin desen, eli açık, kızlar zaten salak. Vışş yazık benim oğluma.” “Vışş” derken eli hep ağzına gidiyor, kafası iki yana sallanıyordu.

Oysa Mete, yine aynı köşede otururken eline iş almaz, pa-zardan bana alınan naylon bebek Şenay’a elbiseler diker, erinmeden saçlarımı rengârenk boncuklarla yirmi otuz belik yapardı. Bizi eteğinde toplayıp benim anlamadığım bir dil-de masallar ve artık hikâyeye dönüşmüş anılarını anlatırdı. O anlattıkça, sobanın kuzine bölümünden sıklıkla patates,

arada bir kestane kokuları yayılırdı. Mete, tepesine dek tıka basa masal ve hikâye dolu, konuşan, ayaklı bir kutuydu sanki. Yahut Mete, kocaman bir ağaçtı; dallarında her renkten hikâyeler, maniler, türküler açan. Bizler ise onun gölgesinde toplanmış, aç çocuklardık. Mete’de masalın yahut hikâyenin hatta türkünün tükenip son bulduğu hiç görülmüş duyulmuş şey değildi doğrusu. Yeter ki, sen o kutunun başına var. “Hele gelin size mesel söyleyeceğim,” dediğinde, davetine uyup eteklerinde toplandığımızda, o hep anlatmaya hazır-
dır. Daha da olmadı hiç mektep görmemiş diliyle şıppadak maniler dizerdi her birimize. Zamanında benim için şöyle bir mani dizmişti:

Karaysam ben karayım.

İki şeker on parayım.

Güzellerin dengiyem,

Çirkinlerin rengiyem.

Ablalarım bu manide Mete’nin beni yerden yere vurduğunu, beni çok ucuza verdiğini, iki şeker, üstüne on para değer biçtiğini, benimle dalga geçtiğini söyleseler de, bu sözler benim için kıymetliydi. Çünkü bunları söylerken Mete’nin gözleri parlıyordu. Kurumuş çalimsı elleriyle saçlarımı örerken, beni sevdiğini düşünüyordum. Belki de bana öyle geliyordu. Zaten önemli olan da bu değil miydi?

Babaannemle Mete’nin ortak özellikleri vardı; bir kere ikisinin de eşarplarının altındaki saçları uzundu. İkisi de banyodan sonra saçlarını omuzlarından ikiye ayırırdı. Sobanın dibinde saçlarını, önlerine serdikleri havlunun üzerine doğru kemik taraklarla tararlardı. Saçlarını kınalamadıkları zaman başlarının ağrıdığından şikâyet ederlerdi. Havlunun üstüne

dökülen saçlarını parmaklarıyla toplayıp sobaya attıklarında, ortalık kızarmış et gibi kokardı. Banyodan sonra değil de sabah kalktıklarında saçlarını tarayacaklarsa, bir tasın içine su koyup tarağı ıslata ıslata saçlarına götürürlerdi. Kestikleri tırnakları ulu orta ayakaltına atmaz, sardıkları gazetelerle, bahçe duvarındaki taşların arasına sıkıştırırlardı. Bunu neden yaptıklarını anlayamıyordum. Çok sonra Allah'tan korktuklarından öyle yaptıklarını söylemişlerdi. Yine anlamamış, bir ilişki kuramamıştım. Bu iki kocakarı kat kat ve renk renk giyinirdi. Gerçi yılların üst üste binmesiyle, kıyafetleri tek renge dönüştüyse de tamamen vazgeçemediler. Vazgeçemedikleri cırtlak pembeler, çiğ kırmızılar, allı güllü desenler siyah kıyafetlerin altında kaldı. Diz kapaklarının üstünde biten paçaları lastikli donları vardı. Yaz kış eksik olmayan uzun siyah çoraplar giyerlerdi. Tabii yeleklerinin ceplerindeki bez mendilleri de çatal iğneleri de unutmamak gerekirdi. O çatal iğneler öyle işlevseldi ki, yolda yürürken eteğinin lastiği mi koptu, hemen yeleğindeki çatal iğneyle tutturursun ya da hemen lastiği yeniden takarsın. Dışının arasına bir şey mi kaçtı, iğnenle temizlersin. Eline para mı geçti, bez mendile sarıp çatal iğnenle yeleğine tutturursun. Neredeyse sokakta çatal iğnesiz ve yeleksiz bir kocakarı yoktu o zamanlar.

Bu iki ihtiyarın bir başka ortak huyları ise, sabah ritüelleriydi; musluğun karşısında ellerini suya uzatırken dilleri aynı duaya dönerdi “Ya Muhammed ya Ali, ya Boz Atlı Hızır... Yerleri gökleri yaradan, muhannete muhtaç eyleme... Sen yolumuzu yolsuzsa düşürme...” Yıkanma ve dua faslı bittikten sonra radyoyu açmalarıyla gün onlar için başlardı. Dinlesin ya da dinlemesinler radyo hep aynı kanalda türküler söylerdi. Biz tek kanallı televizyonun başına toplandığımızda ikisi de pilli radyoyu kendi köşelerine taşırlardı. Sesler

hışırdayıp birbirine karışmaya başlayınca Menekşe Ablâ'ma seslenirlerdi. Bir o anlardı dantel örtünün altındaki yeşil radyonun dilinden. Tepesine tepesine iki el vurunca radyo kendine gelir, türküler söylerdi. Babaannem “Radyonuz da size benziyor, çöo demeyince, kafasına vurmayınca çalışmıyor,” derdi. Mete ile babaannem birbirlerinden habersiz, aynı türkülerin peşinden giderek başka diyarlarda, başka zamanları yaşarlardı.

Babaannem, kocasını yani dedemi rahmetle anar, bir tek ondan bahsedince sesi yumuşar, gözleri ışıldardı. Mete ise kocasını rahmetle anmıyor, “Helbe, onca çocukla yoksulluğu götü yemedi, koyuverip gitti, rahatı seçti. Dört deli oğlanla yoksulluk benim sırtıma kaldı... Onca lafı, dedikoduyu, hain bakan gözleri daha söylemiyorum bile. Bak ben ebenizden küçüğüm ama o nasıl dik dik oklava gibi yürüyor. Helbe öyle yürür, o bu hayatta ne gördü ki...” diye başlayıp lafı dedeme getirip küfürle bitiriyordu. Mete, dedem için “Zalımın da zalımı” diyordu.

Bir ortak huyları daha vardı ki ona her seferinde çok gülüyorduk; ikisi de sıkçana kimseyi umursayıp utanmadan sesli sesli aleni osuruyorlardı. Çoğu kere yüzlerine vurmayıp hallerine kıs kıs gülüyorduk ama ortalığı karıştırmak istediğimizde “Of be ebe, Mete sen yine ne yaptın, çok kötü koktu,” dediğimizde babaannem her seferinde köpürüp “Kendi götünüzden haberiniz yok hemen benim üstüme atıyorsunuz,” diyordu. Mete varsa o anında üste çıkıp işaret parmağını ıslatarak bizi tek tek dizip saymaya başlıyordu:

“Kim osurdu?

İt osurdu, bit osurdu.

Yongalandı yele verdi.

Tıs

Fıss

Gürleyen delik sus”

Nasıl oluyorsa genelde ben çıkıyordum, parmak hep beni gösteriyordu. İlk zamanlar “Hayır ben osurmadım,” diye itiraz edip ağlamaya kadar vardırdıyordum olayı. Sonra sonra Mete’ye itiraz edilmeyeceğini ben de öğrendim.

Babaannem ya da Mete geldiğinde, evin koşuşturmasından çok ilkin evin kokusu değişirdi. Onlar bir kedi gibi sobanın arkasına kıvrılıp omuzları üzerine yan yattıklarında, sobanın sıcağından mıdır nedir, bu iki ihtiyarın üstünden sanki kokulu bir buhar çıkardı. Kat kat giydikleri kıyafetlerden, altlarına kaçırdıkları donlarından, sutyensiz nemli memelerinden, buhar buhar yayılan ekşi bir koku. Burnuna ilk çarptığında insanın yüzünü buruşturmadan edemediği, sonradan sonraya alıştığı yıllanmış, yaşlı kadın kokusu.

Evin kokusundan başka, babaannem ve Mete’nin gelmesiyle birlikte, annemin ağzında dönen dil birdenbire çiçeklenir, şenlenirdi. Köyden havadisler, yaz boyunca biriken haberler, kuzulayan hayvanlar, hep o dille dönerdi evin içinde. Babam, ne yazık ki, o dilin evde konuşulmasını, anamın o dili ağzımıza akıtmasını hiç istemezdi. Zaten kendisi de zor da kalmadıkça dilini o anlamadığım dile çevirmezdi. Bizim duymamızı istemediği durumlarda ya da annemle kavgaya tutuştuklarında ikisinin de dili anında kanal değiştirirdi. Sonra sonra öğrendim; bir insan kavgayı da, küfrü de hatta aşkı da en iyi anasının memesini emerken, kulağına gelen ninniyle aynı dilde yapardı. İşte annem o şenlikli dili kimi

zaman sokakta da bir iki kadınla yakalardı. O zaman annemin dili düğün bayramdı.

İlkokula başladığımda birkaç sokak ötede oturan sınıf arkadaşım ilk kez bize gelmişti de annemin dilini duyunca “Annen Fransızca mı biliyor, Almanca mı? Yoksa siz yabancı mısınız?” dediğinde ne çok gülmüştüm. Komik olması annemin Fransızca bilmesi miydi? Çok sonraları anladım ki, zaten hiç komik değilmiş.

Bugün o dile ait ne biliyorsam, en çok da küfürleri, hep Mete’den öğrendim. Çünkü Mete çok iyi bir anlatıcıydı. Mete sadece anlatmakla kalmaz, erinmeden zaman zaman dizlerindeki ağrıyı sızıyı tutarak kalkıp anlattığı kişilerin nefeslerini şöyle bir odada dolandırır, her birini yeniden canlandırır. Çoktan yüzünü unuttuğu, helvasını kavurduğu insanların tipine girip aynı ağızla konuşur, aynı sesleri üflerdi. Öyle ki, Mete’nin dili ölüyü yerinden kaldırarak kadar canlıydı. Mete’nin anlatısı sık sık kahkahalarla kesilirken, ben çoğu kez anlamadığım için ablalarımı çekiştirip “Ne dedi, ne dedi?” diye geriden gelip anlatılanları ucundan da olsa yakalamaya çalışırdım. Lale Ablamla Menekşe Ablam çat pat konuşurdu, Filiz ve Nergis de anlar ama konuşamazlardı. Mete, sık sık anlatıyı böldüğüm için bana kızardı. Bir keresinde beni eteğinden silkeleyip kanepeden aşağı itti “Eee sen de öğren artık, ne dedi, ne dedi diye onun bunun kapısını çalma!” diye öfkeleni. Arkasından yine anlamadığım dilde bir şeyler söyledi, ablalarım güldü. Menekşe Ablama yaklaşıp fısıltıyla “Ne dedi?” diye sorduğumda, hepsi birden kahkahayı bastı. Anladım ki, Mete hakkımda iyi şeyler söylememiş, hatta belli ki bana küfretmişti.

Mete yalnız bizim evin anlatıcısı değildi, onun gelişle birlikte neredeyse tüm sokak cıvıldaşrdı. Evin dışında Mete, Metegule'ydi, yani Gülizar Hala. Ona Gülizar Hala diye seslenenlere dönüp bakmaz, onlarla konuşmazdı. "Benim adım Metegule," derdi. Gerçekten de oğullarının dışında, halası olsun olmasın, gelinleri dahil herkes ona Metegule derdi.

Mete'nin bazı anıları vardı ki, onlar taze, sıcak çay tadındaydı. Ne zaman içsen ısınırđın, severdin. O anılar özel istek üzerine her gelişinde yeniden yeniden anlatılırdı. Bizler tekarrulanagelen bu öyküleri, ilk kez duyuyormuşçasına heyecanla, ağzı açık dinler, her seferinde de katıla katıla gülerdik. Mete iyi bir oyuncu gibi heyecanla başlardı anlatmaya. Aynı hikâyeyi onuncu kez dinlese de nasıl oluyorsa oluyor bizi büyüleyip o heyecanın içine çekmeyi başarıyordu. Elektrikler kesildiğinde, ki sık sık kesilirdi, bir bizim evden şikâyet yükselmezdi. Çünkü Mete'nin elektriğı hiç kesilmiyordu. Hemen aç kediler gibi onun etrafını sarıyor, anlatmasını bekliyorduk.

Mete'nin anlattığı, maceraları en çok beğenilen kahraman, abisi, yani babamın amcası Hessikiguco'ydu. Hessikiguco'yu öyle çok dinledik ki; Mete'nin canlandırışından, ballı anlatışından, adamın endamını, yaylanarak yürüyüşünü, dizine varan deri çizmelerini, atını, yan yan ela bakışlarını, her bir şeyini bilir olmuştuk. Hessikiguco, televizyonda atının üstünde gördüğümüz Red Kit kadar canlıydı hayalimizde. Aslında adamın adı Hasan, yalnız köyde Hasan çok olduğu için babasının adı Guco'yla birlikte Hasan'ı da kısalttıklarını zannederek anıyorlar; ortaya karışık Hessikiguco yani Guco'nun oğlu Hasan çıkıyor. İnsan ne kadar allayıp pullayıp boyayabilir ki, ataları bunlar... Elbet ben de isterdim

sarı yaldızlı çerçevelerde, şaşaalı işlemeli bir koltukta bacak bacak üstüne atarak poz veren paşa dedeyi. Ne yapayım ki payıma dağda yürürken kart kurt ses çıkartan dağlılar düşmüş! Şimdi inkâr mı edeyim?

Hessikiguco karısını erken kaybetmiş. Köyde yine kendi gibi dul bir kadın varmış. Adı Eşe. Hessikiguco uzaktan uzaktan Eşe'ye sevdalanmış. Mete'nin deyişiyle mikrop, garıya göz koymuş. Bir gün köy yerinde eksik olmayan kavgalardan biri çıkmış. Tarla sınırı yüzünden köylüler birbirlerine girmişler. Tırpanlar, kazmalar havada küfürlerle birlikte uçmuş. İş büyüyünce mahkemelik olmuşlar. Hessikiguco'yu ve Eşe'nin oğlu İmam'ı da şahit yazmışlar.

Mahkeme zamanı gelip çatığında köylüler şehrin yolunu tutmuş. Uzun, yüksek tavanlı, gri koridorlarda sıralarını beklerlerken Hessikiguco yerinde duramayıp kıvranıyormuş. Sonunda koridorun diğer ucunda, çenesinden göğsüne dek sakal inen yaşlı adamı gözüne kestirmiş. Usuldan adama sokulmuş, "Selamınaleyküm Hacı," diyerek söze başlamış: "Ben bu yaşta dul kaldım, çok yalnızım. Aha şurada gördüğün tıfil delikanlı var ya, adı İmam, o benim köylümdür. Onun da üç yıl önce babası öldü. Anası kaç zamandır yalnız. Senin sakalın var, lafın dinlenir, hacısın. Ona anlatsan, söylesen de anasını bana verse, valla çok hayra girersin, çok hora geçer."

Adam sakalını sıvazlayıp İmam'ın yanına gitmiş. "Oğul hele dinle beni, cumaları anana sormalısın, evlenmek ister misin diye. Bak yabancı değilmiş, köylün, bildiğin biri. Bu adam da karısını kaybetmiş. Madem aynı köylüsünüz, sen gel ananı bu adama ver," demiş. Bunlar böyle konuşurken

önlerinden uzun cüppeleriyle avukatlar geçip az ilerideki kapının önünde durmuşlar. Kendi aralarında konuşurken Hessikiguco ve diğerlerinin konuşmalarına kulak kabartmışlar. İmam bir Hacı Amca'ya bir Hessikiguco'ya bakmış, elinin tersiyle ağzını silip yutkunduktan sonra "Bak Hacı Amca, benim anam zengin, dört tane ineği, bir kavaklığı, üç de tarlası var. Tamam, Hessikiguco'yu tanırım ama kendisi fakirdir, anamı nasıl vereyim ona?" deyince, Hessikiguco yanlarına bir iki adım daha yaklaşmış, gözünün bir ucu avukatlarda, sesini yükseltip duyurmaya çalışarak "İmam, oğlum biliyorum fakirim, ama bu memlekette hep zenginler mi fakirleri belleyecek, bir kez de bir fakir zengini bellese ya!" demiş. İmam ağzını açıp da Hessikiguco'ya tek cevap vermeden, "Laa havle" deyip uzaklaşmış. Hacı da sakalını kaşıya kaşıya gitmiş. Koridorun diğer ucunda bekleyen avukatların da kimi gülmüş, kimi öylece kalakalmış.

Mahkemeden bir sonuç elde edemeyince köylüler hep birlikte gerisin geri yollara dökülmüşler. İmam bir ara Hessikiguco'ya yaklaşıp "Bak Hessikiguco Amca, büyüğümün diye orada cevap vermedim ama ettiğin laf neydi öyle! Sen ne ağır konuşursun, sene hiç yakıştı mı?" demiş. Hessikiguco kolunu İmam'ın omzuna atmış, "Oğul, benim lafım sana değildi. Orada avukatları gördüm ya, hani onlar devletin adamıdır onlara duyurmaya çalıştım sesimi. Şimdi anladın, lafım onlarıdır. Duysunlar da devlete söylesinler, fakirin anasını bellediniz, yakındır bu fakirler ayağa kalkacak demek istedim." demiş. Bu hikâyeyi Mete'den hiç usanmadan neredeyse her kış dinledik.

Babam Mete'nin etrafından ayrılmayışımıza, sürekli kırdamamıza, hele amcası Hessikiguco'nun hikâyelerine

gölünmesine sinir olurdu. Hatta bazen öfkesi meclisi dağıtmaya kadar varırdı; ama her seferinde Mete, küçük dev bedeniyle babamın ağzının payını verip gerisin geri gitmesini sağlardı. Babam, Mete'nin anlattıklarının çoğunu uydurduğunu, yalan olduğunu söylerdi. Mete bunu duyunca babama köpürüp öfkeyle sağ omzunu oynata oynata “Yalan ha, yalan öyle kolay mı? Sen söyle söyleyebiliyorsan yalanı, yalan ha! Senin anan niye bu yalanlardan anlatıp iki kişiyi başında eyleyemiyor?” Babam ağzını açıp cevap vermeye yeltenirken, Mete babama fırsat vermez, “Hessikiguco’yu anlatmam kanına mı dokundu? Tohumunuz bu lan!” derdi. Babam Mete'nin karşısında fazla direnemez “Değil ben, değil anam, bir ordu gelse senle baş edemez,” deyip her seferinde pes ederek geri çekilirdi. Mete bu, taş altında kalır, laf altında kalmazdı.

Aslında babamın Mete’ye kızmasını, hele de geçmişi anlatırken kızmasını çok sonraları anlayacaktım. Mete, çifte silahlı Hemo ve Sirali Ağa’nın ve kadınların ve çocukların başına gelenleri, kan akan dereleri, anasının memesinde ölen bebeleri anlattığında, bizler masal heyecanında ağzımız açık nefesimizi tutarak dinliyorduk. Babam, anlatılanların masal olmadığını biliyor, bizim de onların masal olmadığını anlayacağımız günlerin gelmesinden korkuyordu. Babam onun için annemin ağzındaki dili de, Mete’nin anlatılarını da inkâr edip ‘yalan’ diyordu. Mete, çil yavrusu gibi nasıl dağılıp kuş uçmaz kervan geçmez sarp kayalıklara yerleştiklerini, oraları yurt edindiklerini sesi yağmur bulutlarına dönerek anlatıyordu babama rağmen. “Aha ben olmasam, bu bebeler, benim torunlar yalanı hep doğru bilecekler,” diyordu. Mete’nin anlattığı onca hikâyenin içinde biz bir tek bu anlatılanlara gülmüyorduk.

Babam kadar babaannem de anneme çok kızılıyordu, Mete'ye yüz verip eve alıyor diye. Bu kadar sık gelmesinin nedenini öz yeğeni babama değil, anneme bağılıyordu ki, hiç de haksız değildi. Babaannem "O ağzı bozuk kadını eve barka sokma, kızlara yaklaştırma, onları çileden çıkarıyor," dedikçe, annem inadına yapar gibi her geçen gün Mete'ye hürmeti arttırıyordu. Onu sık sık yıkayıp tırnaklarını kesiyor, saçlarını kınalayıp tarıyordu. Hatta babamın sık sık istediği babukoyu ya da haşılı bile sadece Mete geldiğinde yapıyordu. Mete'nin gelmesini babamın istememesinin başka nedenleri de vardı. Mete, babamın kıl alınmaz burnunu cımbızlıyordu. Bizim karşımızda onu azarlayıp küfürler etmesi, babamın gölgesini sallıyordu. Üstelik son zamanlarda Mete, sıkça kaşınıp pul pul dökülüyordu. O tatlı tatlı kaşındıkça babam huylanıyordu.

Ben ise dilini çoğu kez anlamasam da Mete'yi babaannemden daha çok seviyordum. Bir de Mete'nin gülkurusu fesini seviyordum. İlk geldiği zamanlar, hayal meyal hatırlıyorum, fesinin üstünde sıraya dizilmiş gümüş liraları vardı. Bir geldiğinde önce gümüş liralara yok oldu, sonra artık başında gülkurusu fesi yoktu. Hatta Nergis şaka yapıp "Mete, valla sen şehirli oluyorsun, bakarız bir geldiğinde de siyah çatkını çıkarır saçlarını özgürce havalandırsın," dedi. Mete Nergis'e gülüp "Kız ektiğimiz nohut, biçtiğimiz nohut, şehre gelince leblebi mi olduk? Hem sen beni sakallı ebenle mi karıştırdın? Daha köyden ilk çıkmada kaldırıp fesini attı ya. Anan gibi genç olsam kolumu da açarım, başımı da. Bak ona yakışıyor. Bizden geçti artık, dul bir kocamış kadına siyahtan başka hangi renk yakışır?" Araya girip "Metee, biliyon mu, babaannem geldiğinde annem eşarbını takıyor, sokağa çorapsız çıkmıyor," dedim. Mete, anneme ters ters bakıp anlamadı-

ğım cümleler kurarken, annem de kaşını gözünü oynatarak, bana içten içe ertelediği “Ben sana yapacağımı bilirim” bakışlarından fırlattı. Annemin fırlattığı bakışları hiç üstüme almadan, Mete’nin kendisine has ekşi kokusuna sarıldım.

Unutmuyorum, günlerden perşembeydi, mevsim sonbahar. Annem gözü arkada kalmadan komşumuz Leyli Bibi’nin cenazesine gitmişti. Gözü de aklı da hiç arkada kalmazdı; çünkü Lale ve Menekşe Ablam bize neredeyse anne gibiydiler. Kendi aralarında iş bölümü yapmışlardı. Lale Ablam temizlik işlerini, Menekşe Ablam da yemek işlerini üstlenmişti. Annem ise genelde kaldırım kenarlarında, merdiven başlarında parayla dantel örerdı. Komşular anneme özenir, “Keşke bizim de kızımız çok olsaydı. Kız başka canım...” derlerdi. Hayat, rüzgârı farklı yönden alınca kızların değeri artmıştı.

Biz okuldan geldiğimizde ablam çorbayı, makarnayı, menemeni veya patates kavurmasını hep hazır ederdi. Tadı halen damağımda, Menekşe Ablam o gün bize sarımsaklı, salçalı makarna yapmıştı. Tatlı niyetine de tahin pekmez yiyin, demişti.

Leyli Bibi’nin cenaze arabasının arkasından bakarken Menekşe Ablam bahçe duvarından seslenip eve çağırdı bizi. Yemekten sonra, balkonda yaygının üstüne minderleri dizip Mete’nin eteğinde kıkırdayıp durduk. Mete, sonbahar güneşinin altında kemiklerini ısıtıp tatlı tatlı kaşınırken bize, gittiği cenaze törenlerini, yaktığı ağıtları anlatıp durdu. “O zamanlar dizlerini dövüp sesini yükseltip ağlamak marifetti. Nerede bir cenaze olsa ben Metegule, hık diye oradayım. Beni ağıtçı seçmişlerdi. Gitmesem çoluk çocukla haber edip

özel çığırırlardı, ‘Metegule hele biraz söyle de ağlayalım,’ derlerdi. Soykalar ezgiyi duymadan ağlamaya başlayamazlardı sanki. O zamanlar sesim yanık, güzel. Daha le le leee, diye başladığımda bile ağlıyordu hepsi.

Türkan’ın kaynanası ölmüş, millet toplanmış, kadınlar bir odada, erkekler bir odada. Ben karalar giyinmiş, ortada bağdaş kurmuş kendimi sağa sola sallaya sallaya söylüyorum. Bizim Türkan ve üç görümcesi, seslerini kaldırıp kendilerini döve döve ağlıyor, konu komşu da onların nasıl ağladığını seyrediyordu. Yanık sesimden etkilenenler, Türkan’ın ağlamasını görenler de dövünüp ağlamaya başlıyorlardı. Görseniz dersiniz ki, bu ölen kadının ne çok seveni var; töbe hepsi yalan. Bir ara bizim bu Türkan görümcelerinden de çok sesini kaldırarak ağlamaya başlamaz mı? Gayrı dayanamadım bunca oynadanlığa. Yaktığım ağıtın arasına ezgiyi hiç bozmadan dizdim;

...üzümü koydum büke.

Üzümcü Türkan’ı sike,

Akıllı ağla geke,

deyince hepsi o an ağlamayı kesip Türkan’a mı bana mı güldüler gayrı bilmem. Dedeniz olacak eli maşalı, kahkahaları duyunca kapıyı açmakta geç kalmadı. Burası düğün evi mi, diye azarlayınca, herkes toparlandı. Siz bilmezsiniz ben kaç kişiyi gönderdim öte yakaya, kaç kişinin arkasından ağıtlar yaktım. Hele de yaşlıysan, belki kızın varsa o ağlar, gerisi hep yalan. Kızım yok ya, bana da belki ananız ağlar...”

O gün Mete bizi eteğinde saatlerce eğledi, güneşin çekip gittiğini, üşüdüğümüzü fark edemedik bile. Sıkılmadık, ak-

şama dek kahkahalarımız hiç kesilmedi. Acıkınca da bu kez Lale Ablâ'm ortaya sofrâ bezini serip peynir ekmek ve salça getirdi. Mete isteyen eline salçalı ekmek, isteyen peynir ekmek tutuşturdu.

Annem akşam gelip de beton tezgâhta dizili bulaşıkları görünce söylenmeye başladı. İşte o vakit Menekşe Ablâ'm yokluğu fark edildi. Menekşe Ablâ'm hepimizi şaşırtıp bizi Mete'nin eteğinde uyutarak tam da bulaşık sırası ondayken kocaya kaçmış. Mete çok üzüldü, çok şaşırdı “Ha bu Menekşe az orospu değilmiş, aboo beni bile uyuttu ya...” dedi. Bulaşıklar Nergis'e kaldı. Sinirinden makarna tenceresini elinden düşürdü. Lale Ablâ'm gelip onun kolunu sıkarak “Şu işi doğru dürüst yap. Zaten herkes burnundan soluyor,” dedi.

Menekşe Ablâ'mın evden kaçtığı gün, babamın evin içinde dolaşan gölgesi, küfürler eşliğinde büyüdü de büyüdü. Büyüyen gölge, kükreyerek annemin üstüne yürüdü. Mete kükreyen gölge karşısında, anında dizlerini dövmeyi bıraktı. Gözlerini pörtletip ağzından ateşler saçarak devleşti. Devleşen Mete, babama karşı annemin önüne siper oldu. Annem Mete'den cesaretlenerek, hıçkırıklar içinde birbirine giren cümlelerle, babama iki dilli cevaplar verdi. Babam, Mete'nin karşısında yutkunup yumruğunu sıkarak geceye çıktı. Camdan gördüm, babam sokak lambasının altında durup sigarasını yaktıktan sonra, iki yanında saç örgüsü deseni bulunan bej renkli el örgüsü süveterini sağdan soldan çekiştirerek yürüyüp gitti.

Annem o gece kahrından hiç uyumadı. Kâh Menekşe'ye küfredip kâh Menekşe diye yanarak sabaha dek ağladı. Mete annemi yalnız bırakmadı, ağlamasına değil ama küfürlerine

eşlik etti. Annem Lale Ablâ'ma kızıp bağırdı “Senin her şeyden haberin vardı da söylemedin,” dedi. Ablam ağladı, “Çok sırlıymış, bana bile sezdirmedi,” diye yeminler etti.

Herkes ağlarken Filiz Ablâ'm hiç ağlamadı, yalnız Menekşe Ablâ'm için “Salak” dediğini duydum. Ben ve Nergis çok üzüldük, fakat biz de ağlamadık. Hatta Nergis eğilip kulağıma “Kötü mü oldu, odada bir kişi azaldı. Ama keşke buluşmaları yıkadıktan sonra kaçsaydı,” dedi. Babam o gece eve dönmedi. Mete, “yine otele gitmiştir,” diye söylendi.

Menekşe Ablâ'm hakkında her bir ağızdan bir laf çıktı. Yok, mahalle arasında domates, biber, fasulye diye bağırان sebze-ciye kaçmışmış, yok başka şehirdenmiş de burada askerliğini yapıyormuş... Yok, davulcu Sarı Memet'e kaçmış. Tüm mahalle neredeyse bir iki hafta ablamı konuştu.

Mete köye dönmeden önce anneme sarılıp “Kız döner gelirse tersleme, sahip çık. O bir cahildir,” dedi.

Babaannem Mete'nin gitmesini de fırsat bilerek, mevsimin bahara dönmesine aldırmadan çıkıp geldi. Babaannemin zamansız gelişi hepimizden çok annemi şaşırttı. “Bu kurtlunun akli boş değil, bu boş adım atmaz, dur bakalım ne çıkacak,” dedi. Gerçekten de annemin dediği gibi oldu. Babaannem atağa geçip Lale Ablâ'mın aklını çelerek, nasıl becerdiyse onu taa İstanbul'daki Narin Hala'mın oğlu Abuzer Abi'ye ayarladı. Anneme de dönüp “Sana bıraksak, sen bu kızları davulcuya, zurnacıya dağıtacaın,” dedi. Sonra bize günde birkaç kez “Aha, Menekşe utanmadan büyükten önce ahıra girdi de ne oldu, bak benim Lale'm, sürme gözlüm, telli kızım, davullu zurnalı evden çıkıyor. Hem de İstanbul'a

gelin gidiyor. Tavatır oldu, Lale'm İstanbul'a pek yakışır, İstanbul'da bir kapımız daha oldu," diye sevinerek, kabarak dolaştı.

Babaannem Lale Ablamı ayrı bir seviyordu, bu çok açıktı. Bahçedeki diğer çiçekler bir yana, Lale bir yana. Adını kendi koyduğundan mı, yoksa Lale Ablamın da kendisine benzeyen kibirli bakışları olduğundan mı bilmiyorum. Babaannem Menekşe Ablamın arkasından çok söylenip küfretti. "Zaten çiçekler arasında menekşe hiç kokmayanı," dedi. O konuştuğu annemin omuzları çöktü, soluğu değişti. Bir tek gözleri ve kaşları babaannem karşısında eğilmedi.

Lale Ablamın evlenmesi fikrine babam hiç karşı çıkmadı, annem bir iki kez "Akraba evliliği, çocukları sakat olmasın..." demeye çalışsa da sesi ortada sinek vızıltısı gibi kaldı. Bir gece yatmadan önce Filiz Ablam, Lale Ablama "Niye evlenmeye acele ediyorsun ki? Senin derslerin iyiydi, bir kez girip kazanamadın diye neden pes ediyorsun? Bak seneye benimle birlikte üniversite sınavına gir, şansını dene. Bakma sen Menekşe'ye o zaten geri zekâlıydı, kaç yıl çift dikiş gitti. Bari liseyi bitirip de kaçsaydı..." gibi laflar ettiyse de Lale Ablam hiç oralı olmadı. Galiba İstanbul'a gelin gitmek pek bir cazip geldi.

Düğünden birkaç gün önce sessiz telefonlar gelmeye başladı. Telefonlara genelde ya annem çıkıyor ya da babam. Birkaç kez de babaannem telefonun üstündeki dantel örtüyü kaldırıp "Aloo, aloo" dediyse de karşı taraf hiç konuşmadan bunların sesini duyar duymaz kapadı. Tabii kabak bize patladı, üçü de dönüp bize kızdı, bize dediysem aslında beni araya kattılar, olan ablalarım oldu. "Kim bilir siz ne çevi-

riyorsunuz, sağa sola fingirmeden duramazsınız...” dediler. Babam anneme yüklendikçe, babaannemin yüzü arife gününe döndü. Babam kızarak kapıyı çarpıp çıktığında bu kez babaannem başladı, “Kız sen ana mısın, kızları başıboş sahipsiz koyuveriyorsun, böyle giderse sen bunları verecek davulcu da bulamazsın,” diye söylenmesinin ardı arkası kesilmedi. Annem sırf babaanneme cevap vermemek için mutfağa gidip hamur yoğurdu. Hırısından oklavayı bastıra bastıra, un serpe serpe yufkalar açtı. Salçayla kavurduğu patatesi yufkanın içine koydu. Babaannem annemin karşısına geçip “Sen ne gamsız bi karısın ya, aklın fikrin yemekte, şu haline bak loğ gibisin, hâlâ börek yapıyorsun. Oğlumun çalıştığı ne varsa hepsi senin karnında,” dedi.

Biz dört kız bir araya toplanıp hamarat hamarat havlu kenarları örerken birden Nergis “Bence arayan kim biliyor musunuz? Menekşe Ablam,” dedi. Hepimiz birbirimize baktık. Lale Ablam “Bunu da nerden çıkardın?” dedi. “Bilmiyorum ama içimden öyle geçiyor,” dedi Nergis.

Gerçekten de bir gün sonra telefon çaldığında Lale Ablam babaannemin uyarısına rağmen ondan önce davrandı ve arayan Menekşe Ablamdı. Lale Ablam çok konuşmadan babaannem telefonu elinden kapıp Menekşe Ablamı hiç dinlemeden yağırdı, “Utanmıyor musun, hepimizin başını öne eğdirdin. O yezidi nereden buldun? Şimdi hangi yüzle arıyorsun? Duydun mu Lale’m davullu zurnalı gelin oluyor...”

Menekşe Ablam telefonu kapatmıştı ama babaannem farkında değil hâlâ söylenmeye devam ediyordu. Telefonda sonra annem de ablalarım da babaannemle kavgaya tutuştular. Lale Ablam, babaanneme karşı yine de temkinliydi. Annem ilk

kez babaanneme diklendi: “Sana ne, sen niye karışıyorsun. Bak bizimle değil kardeşiyle konuşmak için aramış. Belki başı dertte, bize diyemiyor. Bacısına diyecek...” Babaannem hiç altta kalmadı, hepsiyle dişe diş baş etti. Sonra da akşamı dört gözle bekleyip bire bin katarak olanları babama aktardı. Babamda kıyamet koptu, tehditler evin her yerinde uçtu, bir iki de tabak ve bardak. Babam ormandan kaçmış deli bir gölge gibi oradan oraya vurdu. Nasıl olduysa kargaşanın arasında kalan Lale Ablam babamın elinin tersiyle tanıştı. Annem zaten tanıdığı tatları yeniden tattı. Şimdi babaannemin yerine Mete olsaydı keşke, kıyametler kopmazdı.

Babaannem, çenesindeki beyaz, sert kılları, düğünden önce Filiz Ablam cımbızla tek tek toplattı. Sonra çenesini sıvazlayıp, elini kıyafetlerinin arasındaki ekşili dolambaca soktu, bir yerlerine sıkıştırdığı kâğıt paralardan çıkarıp ablama verdi. Ablamın yüzü anında şarkılar söylemeye başladı. Babaannem onu hemen tersledi, “Gıjjikli*, git yukarıdaki tuhafiyeden bana etrafı oyalı allı güllü bir eşarpla bir de pul-lusundan halay mendili al gel hele,” deyince ablamın yüzündeki arife günü neşesi, bayramdan umudunu kesip kayboldu, yüzündeki şarkı anında sustu. Annem babaannemin bu kadar hevesli hazırlanmasına kendi kendine söylendi.

Mahalledeki genç kızlar, eli hamarat gelinler düğünden bir hafta önce toplanıp Lale Ablamın çeyizini yıkayıp ütüler. Bizim odayı boşaltıp dantelleri, işlemeleri, patikleri, kenarı oyalı tülbentleri tek tek odaya serdiler. Komşular hediyeleriyle çeyiz görmeye geldi. Menekşe Ablam için ayrılan

danteller, onun işlediği kanaviçeler hepsi Lale Abla'm için serildi. Annemin gözleri ıslak, dudağı titrerken babaannem “Törelî gitmezse olacağı bu!” diye lafını yapıştırdı.

Babam düğün için bir koyun almıştı. Ömrünün kısalığını bile bile isim koymuştuk: Karagöz. Bir hafta on gün güttüğümüz Karagöz'ü babam gözünü kırpmadan kesti. İçim acısa bile gözlerimi kapamadım, hiçbir anını kaçırmadım. Babam komşuların yardımıyla koyunun cansız bedenini elma ağacına astı. Balon gibi üfleyip şişirdiler. Sonra da postunu çıkardılar. Annem postu tuzlayıp kaldırdı. Kazanlar kuruldu, babam başından hiç ayrılmadan çok lezzetli, kuyruk yağlı bulgur pilavı ve kavurma yaptılar. Nasıl bir çocukmuşum, hiç ikiletmeden Karagöz'ün etini yedim.

Düğün oldubittiye geldi, hiçbir şey anlamadık. Babaannem, ilk kez gördüğüm yanardöner yeşilli bir çatki sarmıştı kafasına. Köyden gelen üç halamla, kaynana olan İstanbullu Narin Hala'm ve de babam sokağın ortasında dönen halaydan hiç çıkmadılar. Babaannem halayın başını “Teey, teey!” diyerek kimselere kaptırmadı. Ben diğer çocuklarla birlikte hep halayın sonunda kaldım. Oradan hep babaannemi izledim. Keyfine diyecek yoktu. Yeni pullu mendilini etrafa bakarak ağırdan ağırdan sallayışını sonraları çok taklit edecektim.

Babaannem bir Bico halayında eksik kaldı. Kızlı erkekli karşılıklı türkü söylenerek çekilen halaya katılamadı. Çünkü “Hop Bico, hopla Bico” denildiğinde oyun hızlanıyordu.

Annem neredeyse hiçbir halaya girmedî. Ortalıkta oradan oraya koşturup durdu.

Babaannemin yanaklarına birdenbire gençlik pembesi gelmiş, cildi ışıltamıştı. Annem zaten Menekşe Ablamın gidişinden sonra, hızla ve zamansız mevsim değiştirmiş gibiydi; dudaklarını düğün boyunca dişleri arasında kemirerek kendine kendine konuştu. Babaannem gidip gelip dudakları annemin kulaklarında “De sen de gaynana oldun geliin, hıyırli ola,” diye manalı manalı tonladı. Annem hiçbirine cevap vermedi. İnce sesli mahalle korusu tarafından söylenen türküler eşliğinde, ablamın avucunun içine altın konulup kına yakılırken, annem hıçkırı hıçkırı ağladı. Ben gelinin kardeşi forsuyla, Akkız Teyze’nin önlüğünde çay bardağıyla dağıttığı kuruyemişten bir bardak fazla aldım.

Ertesi gün, ablam emanet gelinliği ve belinde kırmızı kuşağıyla evden çıkarken, annem bayıldı. Davulcunun tokmağından, zurnacının nefesinden insanın yüreğini titreten öyle namerler döküldü ki evimizin önüne, babam gözlerini kaçırmak zorunda kaldı. Filiz Ablam da ağladı, babaannem ablamın ağladığını görünce “Ağlama kız, üzülme sıra sana da gelecek,” dedi. Filiz Ablam babaannemin yüzüne ters ters bakıp “Ben ona mı ağlıyorum bee,” deyip içeri kaçtı. Tamam müzik çok dokunaklıydı ama valla ben ağlamalarına o zamanlar pek anlam veremedim, sanki Lale Ablam hiç gelmeyecek miydi, onu bir daha görmeyecek miydik? Üstelik Nergis doğru söylüyordu, beş kişi kaldığımız oda hızla üç kişiye inmişti, bu da az şey değildi hani. Hem Lale Ablam giderken bazı kıyafetlerini Nergis’le bana bırakmıştı.

Düğün dernek dağılınca ev eski ritmine döndü, babamı yine çok az görür olduk. Ben duvar kenarındaki somyada artık yalnız yatmaya başladım. Babaannemin halamlarla birlikte köye döneceğini düşünürken, annemin düşündükleri ol-

madı. Babaannem köye dönmedi, annemin canı buna çok sıkıldı. Canı daralıp sıkılınca ağzının etrafını kırmızı başlı sivilceler basardı, yine öyle oldu. Biz yine siyah önlüklerimiz, çantalarımızda beslenme okula gidip gelmeye başladık.

Babaannem, parasına kıyıp gelinle damadın stüdyoda çekilmiş fotoğrafını büyütüp çerçeveletti. Onu da getirip yeni badanalanmış duvara, tam da kendisinin ve dedemin olduğu çerçevenin biraz altına astı. Annem fotoğrafı asmasına bir şey demedi de babaannemin gelip gidip elleri arkasında, dalında birleşmiş, Lale Ablâ'mın gelinlikli fotoğrafının karşısında durarak, Menekşe Ablâ'ma taş atması, gelinlik giymemesine laf vurması annemin sivilcelerini azdırdı.

Babaannem annemin rahatını kaçırdığından emin olunca düğündeki kuruyemişleri sakladığı delikten çıkarıp cebine doldurdu. Bana verdiği bir iki kuru üzümle fındığı saymazsak, günlerce bize tek lokma vermeden gizli gizli yedi. Annem kaldırım kenarlarında, bahçe diplerinde komşulara babaannemi kesti “Lale’yi de baş göz etti, ama kadın yine de köyüne gitmiyor. Kurban olam bir de dişim yok dememi, sakladığı leblebileri, fındıkları bir yiyişi var takır takır, göreceksiniz...” diye dertlendi. Sonra anladık ki bu kez başka bir şey bekliyormuş geleneklerin takipçisi olan babaannem. Taa önceden hazırlayıp memesinin altına yerleştirdiği küçük altınla, ablamı ve Abuzer Abi’yi elini öptürmek için beklemeye başlamış. Düğünden tam bir ay sonra yeni gelin ve damat âdetlere uygun olarak babaanneme ve anneme hediyeler kumaşlarla, babama aldıkları mavi gömlekle el öpmeye geldiler. Babaannem aklına koyduğunu yapmanın zaferiyle, yeni gelin ve damada elini öptürmek için uzatırken keyfine diyecek yoktu. Takma dişlerini yerinden oynatıp ağzını şapır-

datarak, tam sakladığı küçük altını memesinin kuytusundan, nemli yuvasından çıkarıp ablama takacaktı ki, eli ablamın yakasında kaldı. Ağzı kaydı, gözleri gitti, nefesi tılandı, boğazından hırıltılı bir ses çıktı. Kırmızı kurdeleli küçük altın babaannemin elinden ‘çın’ diye yere düşüp yuvarlanarak tam da ayağımın önüne sıçradı. Ablam babaannemi tutmaya çalıştı, bir bağırtı koptu, babam ve Abuzer Abi koşturdu. Ben kırmızı kurdeleli altını avucumda sıkıca tuttum. Bir tek annem, telaşlanmadan, sakince gidip babaannemin her daim bizi sıkı sıkı tembihleyip kapalı durmasını istediği çiçekli perdeleri araladı, camı açtı. Güneş yol yol salondaki telaşa karıştı. Nergis kolonya koşturdu, Filiz Ablam su yetiştirdi. Ben yerimden kıpırdamadım, altın sıkıca elimdeydi.

Babaannemin çenesini bağlayıp üzerine Sümerbank’tan aldığı mavi beyaz boyuna çizgili çarşafı örttüklerinde, Lale Ablam gelip yüzüme ters ters bakarak avucumda terleyen kırmızı kurdeleli altını elimden aldı. O gün Lale Ablamın gözlerinde gördüm ki o bizim evden gerçekten ayrılmıştı. Canım sıkılmıştı, ben de gidip babaannemin takma dişlerini sakladım.

Cenazeden cenazeye hoca efendinin karşısına geçen mahalleli, hısım akraba, babaannem için yalandan ağlayıp ellerini göğse doğru açarken, annem ellerini açıp öyle içten, dişlerini sıkarak, kendi kendine, kelimelerin üstüne basa basa, tek damla yaş dökmeden “Nihayet geldiğin yere, cehennemin dibine gidiyorsun. İnşallah oralarda yatacak yer bulamazsın. Rahmete hasret kalasın,” diye yakardı.

Sonrasında öyle bir şey oldu ki; annemin ağlayıp dövünmesi hiç durmadı. Hem de günlerce demek eksik olur, yıllarca.

Açılan büyük bir yaraydı, her birimizin yüreğinde değil, evimizin duvarlarında bile büyük çatlaklar oluştu. Ancak evin yüreğinde açılan çatlak, o an içinde donup kalmışken, bizim yüreğimizdeki çatlaklar zamanla uçurumlara dönüştü.

Babaannem aramızdan ayrıldıktan sonra, babam neredeyse bizimle hiç konuşmadı. Dahası kimseyle konuşmadı. Annemin dediğine göre, hatta yatağa girip hiç uyumadı. Günlerce camın arkasından sokağa daldı. Çocukların bahçemize kaçan toplarına hayret edilecek derecede sakinlikle gülümsedi. Bıçağı eline, küfrü diline alıp bebelerin peşlerinden koşturmadı. Salonda uzandığı yerden gözleri tavana ya da duvardaki annesiyle babasının fotoğrafına sabitlendi. Dillerinde bildik kelimeler, ellerinde kesme şeker, çay ve unla baş sağlığına gelen komşulara dahi cevap vermeden, tüm konuşulanların kıyısında durdu. “Ölenle ölünmez, Allah sıralı ölümler versin, bir gün yatmadı. Allah’ın sevgili kuluymuş, temiz ölümdü onunkisi...” Tüm sabır cümlelerini, elleri iç içe dizlerinde, bakışları kâh ayak ucunda, kâh halının desenlerinde dinledi. Kimi zaman hepimizi şaşırtıp boncuk boncuk yaşlar döktü. Hele bir gün durduk yere, saçlarımı okşayıp beni içine çeker gibi bir öptü, bir baktı ki, anam ‘Bismillah’ dedi. Ben o öpücüğün sıcaklığıyla hayali salıncaklara binip taa bulutlara dek gittim. Babamı ilk kez homurtusuz ve ağlarken görüyorduk. Onun homurdanmasına öyle alışmışız ki, sessizliği ve gözleri bize çok garip hatta uzak geldi. Babam beni ilk kez saçlarımdan koklayarak öptü.

Taziyyeye gelenleri hep Abuzer Abi karşılayıp uğurladı. Babamın haline en çok annem şaşıırıyordu, “Herif meğer anasını pek seviyormuş, tabii canım şimdi kimin ağzına bakacak? Gördünüz ya anasının resmine nasıl da bakıyor, bir kerecik

olsun yatağın başındaki gençliğimize öyle bakmadı ya,” diye kızmaktan da geri kalmadı.

Narin Hala’m babam kadar üzülmeydi. O aynı babaannemin yaptığı gibi parmaklarını babamın saçlarında gezdirerek “Üzülme kardeşim, bak annem yine şanslıymış ki damadının değil oğlunun evinden uğurlandı,” diyerek babamı teselli etmeye çalıştı. Halam o günlerde bile Lale Ablamı süzmekten, çay servisini nasıl yaptığını incelemekten, buyruklar vermekten geri kalmadı. Lale Ablam son geldiğinde artık bizimle hiç oynamadı ve eteklerinin boyu değişti.

Babamın üzüntüsünü, sessizliğini babaannemin cenazesini memlekete götüremediğine bağlayanlar da vardı. İlk kez mezarlıkta ziyaret edeceğimiz biri olmuştu. Annem keyifle, elini göğsünden aşağılara doğru sürerek “Oh olsun, mezarında bile yalnız kaldı ya,” diyor, kaynanasının mezarlıktaki kimsesizliğine seviniyordu.

Babaannem için yedisi, ardından kırk yemeği verilip mis gibi helva kokusu ortalığı doldurdu. Dolan her şey an gelir boşalır. Evimiz boşaldı, halalarım, Abuzer Abi ve Lale Ablam gittiler. Bir daha ne zaman helva kokusuyla doldu odalar, bilmiyorum. Babam ise ertesi gün, bej renkli el örgüsü süveterle gittiği işten dönmedi. Annem o akşam balkondan içeri geçmedi, çok sinirliydi. Arkamızdan terlikler atarak bizi yataklarımıza gönderdi. Kendisi ise yağ ve peynir tenekelerindeki sardunyalarla birlikte ayın altında babamı bekledi. Ay gitti, güneş geldi babam gelmedi.

Sabah kalktığımızda annem merdivenlerin başında elleri göğüslerinde sekilenmiş, bakışları sabit “O süveteri ben ör-

medim, ben örmedim...” diye kendisini öne arkaya sallayarak ağlıyordu. Hiçbirimiz anneme yaklaşmadık. Gecedен sabaha değin ağzının kenarında sivilceler çıkmıştı. Gözlerinde daha önce hiç görmediğim bakışlar oturuyordu. Nice sonra komşu kadınlar eve doluştu annemin kaskatı olmuş kollarına girip onu zorla içeriye sürüklediler. O gün kimse bizi okula gönderemedi. İlkin ne olduğunu anlamamıştım aslında, babam gelmediyse ne var bunda otelede kalmıştır, demiştim kendi kendime. Çok sonra annemin halinden, komşuların bakışlarından, annemi yalnız bırakmayışlarından korkmuştum. Olanları anladığımızda çok ağladık. Bir tek yine Filiz Ablam ağlamadı, o sadece günlerce hiç konuşmadan tırnaklarını kemirdi. Ben, uzunca bir süre gizliden gizliye, bakışlarımı babamın akşam elinde poşetlerle döndüğü köşeden ayırmadım. Ayıramadım! Babamın beni içine çeker gibi öptüğü o bakışları, ayaklarımın bulutlara değdiği ânı hiç unutmadım. Galiba bir daha öyle bir ânım olmadı. Kimse beni saçlarımdan içine çekerek öpmedi.

Hayat gidenlerin ardından durmuyordu. Babam makas değiştirip başka bir istasyona doğru gitse de biz kalanlar o sokakta koşturmaya devam ettik, öyle ya da böyle.

Bir gün Filiz Ablam dantel ipliğim bitti diye evden çıktı. Biz Tepe Durağı'nın oradaki tuhafiyeden veresiye dantel ipliği alıp gelecek diye beklerken o yarım saat sonra bir sürprizle döndü. Gözlerimize inanamadık, Menekşe Ablam yanında durmuş bize bakıyordu. Nergis ve ben koşarak ona sarıldık. O da bize sarılıp ikişer üçer kez yanaklarımızdan öptü. Çantasından taç kraker ve muz çıkardı. Ben elimdekilerle önlerinden koşup eve bağırarak girdim, “Anneee, bak hele kim geldi!” Annem televizyonun başından kalka-

na dek ablam içeri girmişti bile. Annem ilkin donup kaldı, Menekşe Ablam ne yapacağını bilemedi. Filiz Ablam Menekşe'yi arkasından ittirince annem, "Tüü sana, babasının sinine sıçtığım! Kocaya kaçtın da ne oldu?" Menekşe Ablam anneme sarıldı. Annem önce iter gibi yapsa da o da sarıldı. Birlikte ağladılar. Gördüğüme inanmadım Filiz Ablamın gözleri mi dolmuştu, yoksa mutfağa doğru giderken ağlıyor muydu? Menekşe Ablam evden çıkmadan, Lale Ablamla Abuzer Abi'nin fotoğraflarının önünde durunca annem burnunu çekti.

Annem ablamı yolcu edip arkasından bakarken "Bu kız galiba yüklü," dedi. Ben anlamadım Nergis'e sordum, söylemedi.

Bir hafta sonra Menekşe Ablam bu kez kocasıyla birlikte elinde poşetlerle geldi. Fevzi Abi öyle zayıftı ki, annem ona hemen bir ad taktı: Çırpı Bacak. Filiz Ablam mutfakta Menekşe Ablama sordu, hamileymiş.

Annem iki arada bir derede ablama fısıldadı "Anan gibi arka arkaya doğurma, akıllı ol." Ablam utanıp kızarak Fevzi Abi'nin yanına gitti. Onlar evden çıkarken annem kaşla göz arasında ablamın eline bir bohça tutuşturdu. Bir iki işlenmiş yastık, dantel ve patik sarılmış bir bohça.

Annem ablam ve eniştemi köşeye dek yolcu ettikten sonra kollarını göğüslerinde birleştirip kaldırım kenarındaki kadınların arasına katıldı.

Filiz Ablam hemen Nergis'le bana iş bölümü yapıp ortalığı toplattı. Kendisi de bulaşıkları yıkayıp misafir tabaklarını büfeye kaldırdı.

Babamdan sonra neredeyse Filiz Ablamın eteğinden hiç ayrılmadım. Ablam çok eğlenceliydi, “Bizim bu sokaklardan ya orospu çıkar ya falcı,” derdi. Kendisi bu makûs talihi kırmak niyetindeydi. Dans etmeyi beceremez ama mahallede kendisinden küçük yeni yetmeleri dansöz yapmak için canhıraş uğraşır, “Dansta gelecek var,” derdi. Ben yaşta ya da benden bir iki yaş büyük komşu kızları geleceğe taşımak için incecik, avuç içi kadar donlarıyla bırakır, donlarının lastiğinden aşağıya doğru renk renk şeritli kurdeleler sallandırır-
dı. İçi dolmamış sutyenleri, eline geçen pırtılarla doldururdu. Hiç erinmez, kızların saçını bir gün önceden kırk belik yapıp ertesi gün tek tek açar, saçları lüle lüle kabartır, bir de tarakla alttan üste doğru didikleyip şekil verirdi. Kaseti geriye sarıp düğmeye basınca, kâh İbrahim Tatlıses’in arkasında çalan darbukalar eşliğinde, kâh kendi karışık doldurduğu Arap ezgileriyle kızların karşısına geçip büyük bir ciddiyetle ve keyifle arka arkaya “Sağdan kır, sola vur, memeleri sallla, gülümse, parmak uçlarında gülümseyerek dön” talimatları verirdi. Kızlar, hocalarına itiraz etmeden dediklerini yapmaya çalışırlardı. Kızların anneleri ablamın çocuklarına matematik çalıştırdığını sanıp uzun süre çağırırmazlardı. Çağırsalar bile o her seferinde, birkaç soru kaldı deyip ufaklıkları gönderirdi.

Hele ablamın dans derslerinde en sevdiği bölüm vardı ki, biz de izlemeye doyamazdık. Kızların kalçasına sıkıca püsküllü şallardan bağlayıp, kalçayla şal arasına, içinde kaşıkları olan iki üç çay bardağını yerleştirip “Hadi kızlar, sallayın,” diyordu. Kızlar kalçalarını sağa sola salladıkça çay kaşıkları bardağa çarpıp ses çıkarıyordu. Ablam bütün bunları bir yönetmen edasıyla keyifle izliyordu. Ben de onları.

Ablamın en çok güvendiği, gelecek vadeden iki öğrencisi Zeynep ile Meltem kitap ve defterlerini okul bahçesinde bırakıp arka arkaya kocaya kaçınca, ablam çok üzüldü. “Kaçmasalardı o iki geri zekâlıyı iyi birer dansçı yapacaktım,” dedi. Ablamın üzüntüsü üç saat sonra geçince hanfendi bu kez bana sardı. Elinde bir tek ben kalmıştım, soydu donattı beni, dizlerini kır, kalçayı sağa vur, parmaklarının ucunda yürü, saçlarını geriye doğru savur, cilveli bak, azıcık yumuşak hareket et diye öğretilerini sıraladıkça, elim ayağıma dolaştı. Ben yapamadıkça o sinirlendi, parmağını gözüme gözüme salladı. Dişlerini gıcırdatarak, “Sen laftan anlamaz mısın ya, sende şöyle estetikten bir gram yok mu? O ne biçim sağa vurmak, adamın başına vurup ıh, der gibi,” diye bağırdı. Sonunda benden önce kendisi pes etti, “Senin gibi odundan dansöz neyim olmaz, dans her şeyden önce estetik ister, cilve ister,” deyip bilmiş bilmiş konuşarak canımı sıktı: “Sen de benim gibisin, güzel de değilsin. Bu gidişle okumaktan başka çıkar yolun yok.”

Hanımefendi dansöz hocalığında hedeflediği başarıya ulaşamayınca, başa döndü, “Bizim bu sokaklardan ya orospu çıkar ya falcı” tezinin neyse ki ikinci kısmına sarıldı. Nergis’i yanına çekerek onu önce psikolojik olarak hazırlamaya çalıştı, “Bak Nergis, oyun gibi belin var, bu belle dansöz olamazsın. Sonra kendinden geçmiş, canından bezmiş, kısacası tatsız tuzsuz, hatta ruhsuz bir halin var. Bacım bu ruhsuz halinle senden orospu bile olmaz. Okumaya da pek yüzün yok gibi. Ne yapalım, bundan bir bok olmaz deyip kapıya mı atalım? Senden umudu keselim mi hı? Nihayetinde kardeşimsin, üstelik babasızsın, büyüğünüm ben senin. Sana sahip çıkmak, koluna bir bilezik takmak boynumun borcu. Gel sen de falcı ol bari,” dedi.

Zavallı Nergis, hadi sıkıysa itiraz etsin Filiz Abla'ma. Kızcağız sadece "Bana babasız diyene bak hele, sen de babasızsın," diyebildi. Filiz Abla'm "Tamam ya zaten o ağızımdan kaçtı, biz önümüze bakalım, tamam mı? Nergisçiğim sende ışık görmesem bunu hiç teklif etmem. Bak o sessiz telefonlarda arayanın Menekşe Abla'm olduğu senin içine doğdu. Sen saf, temiz kalpli birisin. Gelecekle ilgili tüyolar saflara malum olur," dedi.

Filiz Abla'mın, Nergis'e fal konusunda sarması iyiye işarettti. Bu bir yandan da demek oluyordu ki, ablam dans konusunda ciddi anlamda benden umudunu kesmişti. Oh kurtuldum, artık uğraşmayacaktı benimle.

Tam danstan kurtuldum dediğim günlerde, bu kez annem yakama yapıştı. Beni utandırıp rezil etmek için elinden geleni ardına koymadı.

Uzunca süre gece altıma kaçırdım. Annem her seferinde beni azarlayıp terliği kaba etlerime yapıştırdı. Daha da utandırmak için yaz kış demeden yatağı döşeği dışarı atıp iplere asarak bu mahrem olayı konu komşuya ilan etti. Bütün sokak, iplerden sarkan yatak yorgandan anlardı; İşlek Meral, geceyi boş geçirmedi.

Daha önce de yatağa kaçırmışlığım vardı, o zamanlar bir tek babama sığınırdım. Babam her seferinde bana arka çıkıp anneme, "Yaov kızın suçu yok, varma üstüne. Hep şeytanın işi," derdi.

Babamın yokluğunu, altıma kaçırdığım günlerde daha çok hissediyor ve onu özlüyordum. Altıma işediğimde kimse

bana arka çıkmadığı gibi annemin bir davul zurna tutmadığı kalıyordu. Yerin dibine giriyordum, annemin tavırları beni öfkeliendiriyordu.

Babam gitti gideli Filiz Abla'm evin homurdananı haline gelmişti. Bu, annemin çok işine geliyordu. Dahası ablamı efelendiren zaten annemdi. Bizim ve bütün evin yükünü ablamın sırtına bindirmişti. Annemin evin içinde varlığıyla yokluğu pek fark edilmez olmuştu. Kendisi genelde uyumadığı zamanlarda merdiven başlarında, sokak aralarında, camdan cama, balkondan balkona, elinde ekmek bakkaldan dönerken ayaküstü, her fırsatta babamı konuşuyordu. Hiç görmediği adını bilmediği o süveteri ören kollara, "Kırıl-sın, dumanı tütmesin o kahpenin!" diye ahlar ediyor, hızını alamayıp ahlardan sonra birbiri ardına okkalı küfürler sıralıyordu. Tabii bu ahlardan ve küfürlerden babaannem de sık sık nasipleniyordu. Aslına bakılırsa annem, babama değil de o süveteri ören kadına daha bir öfkeliydi. Babam şimdi çıkıp gelse, annem babamı çamaşır suyuna yatırdığı çarşaf gibi göğsüne bastırıp temize çekecekti. Babam iyi bir adammış da gancık kuyruk sallamış.

Komşu kadınlar da annemi dinledikçe vah vahlanıyor, arkasından kocası kaçan kadın diye gösteriyorlardı. Bizler ise kocası kaçanın çocuklarıydık işaretlerde.

Bizim buralarda kızların kaçması çok alışıldık bir durumdu. Kızlar sıkça evden kaçarlar. Çoğu kocaya kaçar, yağmurdan sakınıp doluya yakalanmaları da ayrı mesele. Anlatılan o ki; bundan üç dört yıl önce üst mahallelerde bir yerde, kadının biri üç çocuğunu bırakıp başka bir adama kaçmış da aylarca o kadın ağızdan ağza 'aboo sakızı' olmuştu. Sonunda geride

kalan adam ve çocukları mahalleden taşınıp gitmişlerdi. O kadını en çok da kadınlar kınayıp ayıplamışlardı. Domates fidesini çapalarken, mandalı ipe takarken, gözü morarıp babasının ağzından başlayan anasının deliğinden çıkan küfürleri yerken, canlarının acımasından çok, canları burnunda o kadınlar hep aynı soruya cevap aradılar; bir kadın hadi kocası neyse de, çocuklarını nasıl bırakıp gider? Babam için de sormuşlar mıdır bu soruyu “Bir baba, karısını değil ama çiçeklerini nasıl bırakıp gider?”

Babamdan önce kaçan bir koca, kaçan bir baba haberini duymamıştım galiba. Yıllarca iç ceplerimin birinde aynı soruyu taşıyarak dolaştım, babam kimden kaçtı acaba? Okulda en nefret ettiğim soru, baban ne iş yapar çocuğum? Her sorunun cesaretle verilemeyecek yanıtının dışında hep daha kolay ve yalan bir cevabı vardır. Bir süre sonra ben de o kolay cevaba sığınmıştım: “Babam öldü öğretmenim.” Aynı sokaktaki sınıf arkadaşlarım sessizlikleriyle, bıçaktan keskin bakışlarıyla yalanıma ortak olurlardı. Belki de ben onları kendime ortak bilirdim, arkamdaki fısıltıları duymadan.

Babam bu sokaklarda bir ilkti yani. Beş altı yıl önce bir sabah bizim de tanıdığımız altmış yaşındaki Fincan Teyze’nin evden kaçtığı haberini alınca, bütün mahalle önce gülüp sonra da çoluk çocuk, kadın erkek demeden, tenekeleri çala çala Fincan Teyze’nin evine koşmuş, geride kalan Paşa Amca’nın halini görmek istemiştik. Yine aynı gün Fincan Teyze’nin kızı Sakine bir sokak ötede oturan Eylem Ablayla birlikte evden kaçmıştı. İlk kez evden kocaya kaçmayan kızlar da onlardı. Ha yo, onlardan önce kendilerini düşledikleri geleceğe feda eden ablalar ve abiler varmış evden kaçan. Ben o hikâyeleri dayımdan dinlemiştim, “Kızlı erkekli iyi çocuklardı, yalnız

onlar evdeki babalarından değil, kendi çocukları için da-
rağaçları kuran gözü dönmüş devlet babadan kaçıyorlardı.
Korkudan değildi yola çıkışları, cesarettten. Dünyanın başka
türlü daha yaşanılır olacağına inanıyorlardı...” Bir seferinde
dayımla Eylem Abla’nın amcası konuşturlarken duymuştum,
dayımın elinde sigara vardı, bakışlarını uzaklara dikip “Bu
devletin çok günahı var, bunca çocuğun vebalini nasıl öde-
yecekler?” demişti. Dayım sigara dumanının arasında göz-
lerini silerken beni görüp bakışlarını kaçırmıştı. “En büyük
baba ki bu devlet, bu denli günahkârsa, yazık bize, nasıl ba-
karız çocuklarımızın yüzüne...” Küçükken dayımın cümle-
leri çok saçma, bir o kadar da uzun geliyordu kulağıma.

O gün biz çocuklar, Paşa Amca’nın dişsiz ağzına bakıp karı-
sının, üstelik kızının kaçmasına gülmüştük. Bize komik gel-
mişti, hem de çok komik. Gerçi onların hikâyesi çok fark-
lıydı, zaten Fincan Teyze de o iki kız da çatlattı. Yani herkes
öyle söylüyordu yıllardır, ben onların yalancısıyım.

Paşa Amca’nın yanına ilk koşanlardan biri de babamdı. Eve
döndüğünde “Allah kimseyi bu duruma düşürmesin. Bir
adamin karısının kaçmasından daha ağır ne olabilir?” demiş,
kulağını çekerek tahtaya vurmuştu. Şu Allah’ın işine bak!
Babam bizi ne duruma düşürdü. Annem için bundan daha
büyük bir utanç var mıydı?

Bir pazar sabahıydı. Daha yataklarımızdayken kapı çalın-
dı. Babamın sesiydi, öyle heyecanlandım öyle sevindim ki,
bütün kızdıklarımı, söylediğim, duyduğum bütün kötü
sözleri anında unuttuverdim. Filiz Abla’mın da gözlerinde
sevinç vardı, bana öyle geldi, çakışan bakışlarından his-
settim. Nergis’in hiçbir şeyden haberi yoktu, horul horul

uyumaya devam ediyordu. Filiz Abla'mla ikimiz yataklarımızdan aynı anda fırladık, kapıya ilk varan olmak için birbirimizi iteledik. Annemin kulağıma gelen sesi şenlikli diline dönmüştü. Dudaklarım yüzüme yayılmışken gördüm, annem kapıda tanımadığım bir adamla konuşuyordu. Dudaklarım yay gibi gerildi, boğazım yanıyordu, elim gözüme gitti, dersin ki gözüme bir şey kaçmış. Annem hâlâ adamla konuşurken, biz de saçlarımız darmadağın, çiçekli pijamalarımızı çekiştirerek annemin arkası sıra adama bakıyorduk. Adamın önünde içi rengârenk bir un çuvalı, çuvalın ağzı çiçekli bir çaputla bağlı, çuvalın yanında da şişkince deri bir post, bu şeker çuvalının içinden de ağır, ekşi, köy kokusu yayılıyordu. Adam soluk soluğa kalmış, bakışları canından bezmiş. Saçlarının arasından yol yol iki ter damlası iniyordu boynuna doğru. Annem adamı iteleyip merdivenin başına vardı, arkasından da biz. Merdivenlerin dibinde Mete bastonuna dayanmış iki büküm bize gülümseyordu. Bu Mete'yi ilk kez bastonlu görüşümüzdü. Hemen koşup kolundan, bastonundan tutup onu yukarı çıkardık. Mete'yi getiren adam merdivenleri kaçarcasına indi. Mete onun arkasından artık benim de öğrendiğim küfürleri sıralarken, annem adama "Abi dur bir çayımızı iç bari," dedi. Adam bahçe kapısından çıkmadan sağ elini Mete'ye doğru kaldırıp delisin dercesine salladı. Meğer Mete, köyünden çocuklarıyla, gelinleriyle kavga ederek çıkmış. Bu adama köy dolmuşunda yapışmış. Yapışmış ama nasıl, öyle böyle değil. Yol boyunca adamın kafasını şişirmiş ki, adam bize kadar getirmek zorunda kalmış. Mete adama teşekkür edeceği yerde arkasından "Ez devête birîm!"* diye bağırdı.

Mete gelince annem babamın dolaptaki eşyalarına nihayet aylar sonra elini sürdü. Mete'nin elinde bavul niyetine taşıyıp getirdiği un ve şeker çuvallarına babamın eşyalarını teptikçe, küfredip söylendi. Hatta yatağının başındaki çivide asılı duran, babamla ikisinin olduğu siyah beyaz fotoğrafı da çuvala atmadan önce dişlerini sıkarak son bir kez baktı. Sonra aklına ne geldiyse çuvaldan tekrar çıkardı, çerçevenin çengellerini açıp fotoğrafı eline aldı tek bir darbeyle babamla kendisini ayırdı. Ne Mete ne de biz, hiçbirimiz ağzımızı açmadık, “Dur o fotoğrafı yırtma,” diyemedik. Babamın fotoğrafı çuvala girdi, annemin yalnız kaldığı parçayı Nergis halının üstünden aldı. Annemin çuvalarla merdivenlerin ortasına dek inmişken aklına bir şey gelmiş gibi dönüp son anda salonun başköşesinde asılı duran babaannemle dedemin fotoğrafını da duvardan hırsla çekişi öyle bir öfkeliydi ki arkasındaki çivi bile yıllanmış yuvasından fırlayıp çıktı. Babaannem, dedem ve babamın fotoğrafları aynı çuvalda bulundu.

Annem sonra da o çuvalları kaldırıp kömürlükte hurdaya ayrılmış ıvır zıvırın üstüne öylesine, gelişigüzel fırlattı. Arkasından da Filiz Ablam gidip çuvalları kaldırıp yan yana daha özenli bir köşeye koydu. Babamın fotoğrafını da alıp anneminkiyle birlikte *Hayber Kalesi* adlı kitabın arasında, yıllarca sakladı. Annem bunu hiç bilmedi.

Dolapta babamdan açılan köşeye Mete'nin uzun donları, kendi diktiği ağ kısmı ortadan sallanan külotları, divitinden etekleri, paçası lastikli pijamaları ve kokusu asla değişmeyen çoğu el örgüsü kazakları yerleşti. Ve yatağın babama ait kısmına Mete sağına dönerek kıvrıldı.

Annem, babama ait tek bir şeyi kaldırıp atmadı, o da babamın kahverengi ayakkabılarıydı. Ökçelerine basarak, bir kez bile boyamadan yıllarca mahallede terlik niyetine giydi. Defalarca ayağından hışımla çıkarıp bahçeye giren tavukların peşi sıra ya da bize sinirlendiğinde arkamızdan fırlattı.

O gün burnundan soluyarak çuvallara sıkıştırdığı babama ait pantolonları ve gömlekleri aklına estikçe, mahalle arasında dolaşan eskiler alıp karşılığında naylon leğen, mandal ya da kova veren adamlara verdi. Babamın pantolonları, gömlekleri birer ikişer renkli naylonlara dönüştü.

Annem Mete'yle günlerce, sabah akşam posttaki çökeleği tereyağıyla karıştırıp yedi, yedikçe de babamı konuştu. Mete birkaç cümlede bir, ucu dedeme varan küfürler etti. Annem çok ağladı, demek ki aylarca komşulara anlatması anneme yetmemişti. Annem kimi zaman Mete'nin dizlerine başını koyup sessiz sessiz ağladı. Mete annemin saçlarını okşayarak sabırla dinledi. Mete belki de ilk kez ömründe bu kadar susuyordu. Sonunda Mete'nin de sabrı taşıtı, anneme çıkıştı, "Eh, de yeter artık, dünya mı battı, bahçedeki çiçeklerinden biri mi soldu, bırak gitsin. Varlığı ne işe yarıyordu? Hem göreceksin gitse nereye kadar, tilki dönüp gelecek," dedi. Sonra saatlerce Mete, oğullarını, gelinlerini konuştu. Ağlarken ağlarken birden kalkıp "Hah hah ha" diye büyük büyük gülen gelininin taklidini yaptı, annem de güldü. Kadınların yüzlerinin yarısının gülüp yarısının ağladığını o yaşlarda öğrendim.

Babamın yoklara karışmasıyla birlikte, akrabaları da yok oldu. Kapımızı çalanlar, birer ikişer ayaklarını çekmişlerdi evimizden. Sadece yılın belirli dönemlerinde köyden gelen-

lerle yağ, çökelek, bulgur gibi babamın hatırına gönderilen erzaklarla birlikte bir miktar para gelir oldu. Annem her sabah yağı, çökeleği siniye dizdikçe halalarım şükredip babama küfrediyordu. Babamdan sanki bir tek Mete kalmıştı geriye. Ona da hepimiz çok sıkı sarıldık. Menekşe Ablam da fırsat buldukça bizi ziyaret etti. Eline geçenleri biriktirdikçe cebimize sıkıştırdı.

Mete bu geldiğinde artık bize masal anlatmaz oldu. Çok çok üstelediğimizde Hessikiguco'yu aldı diline. Birkaç kez babaannemi anlatmaya kalktı, onu da annem susturdu. Yine de radyo dinlerken kimi türkülerde babaannemi anmadan duramadı. Aklıma nereden geldiyse babaannemin takma dişlerini sakladığım yerden çıkardım. Ablamlar çok güldü, annem küfretti, Mete'ye verdim alıp cebine koydu. Bir iki gün gezdirdi üstünde, sonra kaldırıp attı.

Menekşe Ablamın bir kızı oldu. Mete altmış beş yaş aylığından biriktirdiği paraları çıkarıp "Bir küçük altın al," diye anneme verdi. Annem, Mete ve Filiz Ablam çocuk görmeye gittiler. Çok kalabalık olurmuşuz diye Nergis'le beni götürmediler. Döndüklerinde annem günlerce Menekşe Ablamı konuştu, "Yazık olmuş kızıma, o kaynanayla aynı evde oturmak kolay mı?" dedi, "Kendi başını kendi yaktı."

Filiz Ablam sırtına bindirilmiş yüklerden Mete'nin gelişiyile birlikte bir nebze sıyrılmaya başladı. Mete, babamın gidişinden sonra kendini uykuya veren anneme söylene söyle-ne, küfrederek de olsa çoğu kez kaldırıp iş yaptırabiliyor, en azından saçını tarattırıyordu. Annem sanki komut almadan çalışamaz hale gelmişti de Mete durmadan anneme yapması gerekenleri söylüyordu. Zavallı annem, bu durumdan hiç ra-

hatsız olmuyordu. Bu arada annem başını da tekrar kapattı ve Mete anneme hiçbir şey demedi. Sanki sessizce onayladı.

Filiz Abla'm sırtına yüklendiklerinin bir kısmını indirince biraz gevşeyip hafifledi. Bu hatunu boş bırakmaya hiç gelmiyordu, hanımefendi birdenbire hafifleyince hemen yeni meraklar, keyifler edindi. Kahve buldukça neredeyse her akşam şekerli bir kahve içip fal çevirmeye başlamıştı. Çok kurnazdı, kahve yapmak için ya Mete'nin uyumasını bekliyor ya da Mete'nin sokakta komşularla çeneye dalmasını fırsat biliyordu. Çünkü Mete her gün kahve yapılmasını israf olarak görüyor "Nereden geliyor bu keşin* bolluğu, kız kısmının keyfi mi olurmuş?!" diye homurdanıyordu.

İşin bir de fal kısmı vardı ki, Mete o işe de pek sıcak bakmıyordu. "Bunca yıl kendiliğinden nasıl geçtiyse, ne yaşadysam yarın da onu yaşayacağım," deyip yarını merak etmediğini söylüyordu. "Hadi görebiliyorsanız Allah'ın beni yanına ne zaman alacağını söyleyin. Gız bahhele Allah beni buraya attı, almayı unuttu. Lele, benim emsalimden kimse kalmadı, valla beni unuttu. Gurban olam yazdığı alın yazısı bitti, ömür bitmedi. Aha şuraya yazıyorum Allah beni unuttu," diyordu. Ben karşısına geçip "Mete nereye, ne yazıyorsunuz? Gülüm senin okur yazarlığın yok ki," diyordum. Biz güldükçe o küfrediyor, "Gız deli olmayın o küçücük fincanda bunca şey yazar mı?" diye kızıyordu.

Annem bu fal işine ne olumlu ne olumsuz bir şey söylüyordu. O genellikle bizimle değil de kendi âleminde yaşıyordu.

Keş, çökeleğin güneşte top top kurutulmasıyla elde edilen, yok zamanlarda sıcak suyun içinde birbirine sürtülerek ayran elde edilen süt ürünü.

Bazen aramıza döndüğü oluyor, hah tamam, dediğimiz anda tekrar kendine kaçıyordu.

Filiz Ablam, fala çevirip soğumasını beklediği fincanla her seferinde Nergis'e yanaşıyordu. Nergis de terleyerek, fincanı elinde evirip çevirerek kem kümden öteye gidip kelimeleri birbirine bağlayamıyordu. Ablam öfkelenince Nergis'in saçını çekiyordu, "Baktığın banaysa, öğrendiğin kendine. Zeynep Ana'nın evini görmüyor musun, arabalar arka arkaya sıralanıyor, biri gidip biri geliyor, dolup taşıyor. Senden niye bir ana olmasın ki? Nergis Ana, bak kulağa da hoş geliyor. Azıcık saksıyı çalıştır, kız her şeyimi biliyorsun, yarını tahmin etsene, kafadan atsana, kim tutar seni?" diyordu.

Zavallı Nergis her akşam fincanın içinde köpekler, kediler, filler bilcümle hayvanat bahçesini görüyor ama onlara yorum katamıyor, gördüklerini birleştiremiyordu. "Kedi gördüm, bak bir de şurada tavuk var. Şimdi gerçekten gördüm, tavuğun sesini de duydum, tam şurada kocaman bir ayı var, a-ha maymunlara çekirdek atan kravatlı bir adam da gördüm," diyordu. Ben uzaktan onları izlerken kimi zaman Nergis'in şaka yaptığını sanıyor, tavuğun yumurtası da var mı diyesim geliyordu. Nergis cesaret buldukça gözünü fincandan kaldırıp Filiz Ablamın tepkisine bakıyordu.

Filiz Ablam, Nergis'in söylediklerinden hiçbir zaman memnun olmuyor ama elinde ters dönmüş fincanla karşısına dikilmekten de vazgeçmiyordu. Ben "Bu sokaklardan ya orospu çıkar ya falcı..." diyen Filiz Ablamdan korkmaya başlamıştım. Bu gidişle ablamın elinde hayata karşı oynayacağı tek koz kalacaktı ki, o da gerçekten korkutucuydu.

Filiz Ablamın, fal yüzünden Nergis'in saçını çekip kavga-ya tutuştuğu sıralarda, ben ortaokula başlamıştım. Okulun birinci ayında abdestim bozulmasın diye gazımı dahi çıkarmayıp karın ağrılarıyla kıvranıyordum. Din öğretmenimin, tahtaya çıkarıp parmaklarını büzdürüp kalın meşe sopasıyla dayak attığı öğrencilerden biri olmak istemiyordum. Şimdiye dek yaz tatillerini kuran kurslarında geçirmiş, çokbilmiş arkadaşlarımla alaycı, dikenli dillerine düşmemek için bütün namaz surelerini ezberlemiş, hatta öğretmenin sıraların üstüne çıkartıp temsili namaz kıldırıldığı arkadaşlarımdan namaz kılmayı bile öğrenmiştim. Öğrenip geçmiyordum, on iki yaşında doğru yolu bulmuştum. Günde beş vakit olmasa bile kafama esen bir vakitte önümde namaz kitabıyla varıyordum secdeye. Namazımı gizli gizli gözlerden ırak kılıyordum, anemden değil de Filiz Ablamla Nergis'in hele de Mete'nin diline düşmekten korkuyordum. Duvarında bir aslanın, on iki imamın dizili olduğu bir evde namaz ihanetti doğrusu.

Yine bir akşam Filiz Ablam, Nergis'i sıkıştırıp fal bakması için saçını başını yolmaya hazırlanıyordu. Aslında Filiz Ablamın Nergis'ten beklediği, dilinden dökülmesini istediği; birkaç ay sonra gireceği üniversite sınavının sonuçları hakkında iyi şeyler duymaktı. Filiz Ablam "Bak bakalım ne görüyorsun?" dedikçe Nergis elinde fincan aylardır hayvanat bahçesinin içinde kravatlı bir adamın peşinde kıvranarak geziniyordu. Bir akşam, sırf Nergis'e üzüldüğümünden, ağzımdan "İstersen bu kez ben bakayım," lafı çıkıverdi birden. Nergis'in yüzünde güller açtı, Filiz Ablam dudağını bükerek "Bastıbacak sen ne anlarsın bu işlerden, fal bakmak abdestini bozmasın, sonra Allah'la aran açılmasın," dedi. Şaşırdım, Nergis daha çok şaşırdı, "Ne abdesti yaa?" Meğer Filiz Ablam sık sık abdest aldığımı ve namaz kıldığımı biliyormuş, konuyu uzat-

madan kapadı, “Tamam canım bana ne senin namazından, bak bakalım ne görüyorsun? Ama bak söylediklerini yazacağım, hele dediklerin bir çıkmasın hesabını dürerim ha!” diye tehdit etti. Tehditten midir, kıldığım namazların, aldığım abdestlerin yüzü suyu hürmetine midir nedir bilmiyorum, ağzım dil otu yemiş gibi şakıdı ablamın karşısında.

Filiz Ablamla, Nergis’in ağızları benim şakıyan ağzım karşısında bir karışık açık kaldı. Filiz Ablam “Kız bastıbacak sen neymişsin be, meğer sende ne cevherler varmış da bilememişiz, haybeye dansta o kadar zaman harcamış, kalbini kırmışız,” dedi. İşte o gece fincanın değil, tabağında biriken telvenin arasından ince uzun bir yola çıktım.

Biz üç kız kardeş dans ve fal işleriyle eğlenirken annem Mete’ye rağmen kendi kendini kazıyıp deşmekten vazgeçmemişti. Komşuların verdiği tazyikle de ayarlarını iyice bozmuş, gözlerinden, dilinden ateşler saçmaya başlamıştı. En çok da Filiz Ablamla sarıyordu, “Üniversite senin neyine, hem sen hangi parayla okuyacaksın? Dantel örerek okuyabileceğini mi sanıyorsun? Eş dost, dayın, halan, ablan ne-reye kadar verecekler, elden gelenle kaç gün gideceksin? Ya git evlen, hatta sen de kaç, beni uğraştırma.” Başka bir gün “Filiz sen en iyisi bir işe gir çalış, evimizin erkeği ol. Baban artık dönmez, biz ne olacağız?” diyordu. Filiz Ablamın evde olmadığı bir an Nergis anneme dönüp “Anne ablamın üstüne fazla gitme, okumayı çok istiyor. Bırak okuyabildiği yere dek okusun,” dedi. Annemin cevap vermeyişinden cesaretlenip “Anne o okusun ben çalışayım. Ablamı da Meral’i de ben okutayım,” deyiverdi. Annem kaşlarını yıktı “Niyeymiş o, sen şuna okumaya yüzüm yok desene. Filiz liseyi bitiriyor gidip o çalışsın. Sen de liseyi bitir.”

Sanki annem babamın gittiği günde kalmış, uykularından yeni bir güne hiç uyanmamış gibiydi. Mete'nin kaktırmalarıyla ancak bir yere kadar gidebiliyor sonra yine kendi kuytusuna çekiliyordu. Elini ev işlerinden hepten çekmişken birden ne oluyor, aklına ne esiyorsa camlardan çarşıftan donuna dek silkeliyor, bütün gün temizlik yapıyordu. Bazı günler de arkasında Türkan Şoray'ın resminin olduğu teneke aynayı ve cımbızı elinden düşürmüyordu. Mete de ablamın üniversite işine pek sıcak bakmıyor, "Hadi kazandın, annen doğru söylüyor nasıl okuyacaksın? Arkandan gelen iki kişi daha var. Anan neyle üçünüzü okutacak, ben altmış beş aylığımı veriyorum ama yetmez ki," diyordu.

Bir gün Filiz Ablam elinde arkadaşlarından aldığı test kitaplarıyla eve gelince annem ablama parladı, "Kız sen anlamıyor musun, üniversiteye gitmek yok, şöyle bak bir etrafına kaç kız üniversiteye gidiyor? Okuldan sonra ya çalışacak ya da kocaya varacaksın. Başımı belaya sokma." Ablam "Niye okuyamıyor muşum, senin gibi mi olmamı istiyorsun? Bak Menekşe Ablam evlendi ama üç kuruşu verirken bile kocasından gizli veriyor. Niye, adamın eline bakıyor da ondan. Şu hayattan, şu çamurlu, tozlu yollardan kurtulmamızın tek bir yolu var, okumak! Sen istesen de istemesen de bu yoldan yürüyeceğim anne. Hem sen bütün gün evde ne yapıyorsun, azıcık onurlu bir kadın olsan seni istemeyen adamın arkasından ağlamayı bırakır, çocuklarına sarılırsın. Sen niye gidip çalışmayı düşünmüyorsun?" Annemi hiç böyle görmemiştim, değil gözlerinden bütün teninden, tırnaklarının, saçlarının arasından alevler çıkıyordu sanki. Filiz Ablamın arkasından önce terliğine davrandı, sonra vazgeçip bir çırpıda Mete'nin önünde duran makası alıp ablama doğru fırlattı. Makasın bir kanadı tam da ablamın bacağına

diz kapağının biraz altına saplandı. Ablam hiç bağırmadı, makası tutarak, tek ayak üstünde odaya girdi. Annem arkasından biz söylesek kızacağı küfürleri sıraladı ardı ardına. Mete tek laf etmedi, o da ilk kez annemden korktu galiba. Mete'nin bir şey söylemedi dediğime de bakmayın, sonrasında Filiz Ablamı kalaylayıp çarkına tükürdü.

Galiba en çok “Azıcık onurlu bir kadın olsan...” cümlesi anneme çok ağır gelmişti. Annem günlerce alnına patatesler dizip tülbentlerle sıkı sıkıya bağlayarak, başım ağrıyor diye yataktan çıkmadı. Mete'nin ısrarları, annemle şenlikli dildeki fısıldamaları dahi kâr etmedi. Annem uyumasa bile yorganı hep başına dek çekti, perdeleri de hiç açtırmadı. Filiz Ablam söylediklerine çok pişman olmuştu, ama inatından da vazgeçmedi, annemle konuşmadı. O da günde birkaç kez bacağındaki yarayı açıp tekrar tekrar sardı. Filiz Ablamla Mete ilk kez ağız ağza kavga ettiler. Mete, ablamı annemden özür dileyip konuşmaya ikna edemedi. Filiz Ablam abartıp Mete'yi de tersledi “Mete sen bu işe karışma,” dedi. Sonunda Mete “Köküne sıçayım, damarın tuttu,” diyerek pes etti.

Annemin yataktan çıkamadığı günlerin birinde Mete'nin sırtını keselemek bana düşmüştü. Aslında böyle zamanlarda Mete'nin sırtını keselemek, saçlarını tarayıp, kınalamak hatta kesme işleri Filiz Ablama düşerdi. Filiz Ablam sadece Mete'nin değil hepimizin saçlarını kesiyordu. Bazen komşular kuaföre para vermemek için Filiz Ablama geliyorlardı. Öyle becerikliydi yani, Mete'den dikiş bile öğrenmişti. Ancak Mete de Filiz Ablama kırıldığından onu değil bu kez kese için beni çağırıyordu.

Mete banyoya girince birkaç dakika sonra da arkasından ben girdim. İçeri girmemle yüzüme çarpan sıcak ve buhar genzimi taradı. Teneke banyo sobaların kaldırılıp tüplü ya da elektrikli şofbene geçeli çok olmuştu ama Mete'nin gelmesiyle annem banyoya yeniden soba kurmuştu. Mete'nin banyodan anladığı kemiklerinin ısınmasıydı.

Banyo sobası Nergis'in doldurduğu çalı çırpıyla gürül gürül yanıyordu. İçerisi bir yandan sobanın sıcaklığı bir yandan suyun buharından kat kat olmuş gibiydi. Küçük buzlu camdan giren ışığın çizdiği kısa tozlu yollara bakarken Mete bağırdı “Kız sen oynamaya mı geldin, al şu keseyi eline,” dedi. Plastik taburede çırılçıplak sırtı dönük, kamburunu çıkarak oturmuş, saçlarını iki omzuna ayırmış tarıyordu. Ben öyle onun zavallı çıplaklığına bakarken, bir kez daha bağırdı “Dikelmeye mi geldin, kız yoksa sen hiç çıplak mı görmedin?” deyip yüzünü bana dönerek, musluktan da destek alarak ayağa kalktı. “Aha” dedi, “oldu mu?” Güldüm, yanına gidip keseyi aldım, tekrar oturdu, arkasını döndü. Mete aslında bir avuç içi kadarmış, meğer kat kat giydiği, beli lastikli bol kıyafetlerin sayesinde heybetli görünüyormuş. Çıplakken gerçekten yaşlı ve acınası görünüyordu. Memeleleri sönmüş iki balon gibi sarkan boş derilerden ibaretti. Sırtının üstünden eğilip bacaklarının arasını görmeye çalıştım ama göbeği çatlak çatlak, iki kat olarak düşmüş bacaklarının üstünü kapamıştı. Keselememi beğenmedi, tersledi “Ne öyle sinek vızıltısı gibi,” dedi. Oysa ben canını yakacağım korkusuyla tüm gücümü vermiyordum üstüne. Sonra lifi sabunlayıp verdi elime, bembeyaz sırtında lifi birkaç kez dolandırıp önüne geçtim, muzipçe “Memelerini de yıkayayım,” dedim. Yüzümden anladı, iki eliyle memeden kalan derileri boğazına dek kaldırıp neredeyse omuzlarına attı, “Sen bakma

şimdi bunların böyle porsuduğuna, ananın ki ne, sen beni gençken görecektin. Otuzumda gencecik dul kaldım da bir daha sevilmedi bu kuzucuklar. Köy meydanına çıktığımda yutkunamazdı adamlar. Dedenin az dayağını yemedim. Şimdi bakar bakar gülersin, sen Mete'nin eski halini bilmezsin,” dedi. Memelerini de göbeğini de bir güzel sabunladım. “Mete ayağa kalk da bacaklarını da sabunlayayım,” dedim. Yüzüme bakıp “Zilli, ben senin niyetini bilmiyom sanki, sen benim götüme bakacan de mi? Sana bir şey söyleyeyim mi, bir yaştan sonra kadınların memelerini, erkeklerin de taşaklarını kesip atmak lazım, neye gerek boş torbaya dönüyorlar, fazlalıktan başka bir şey değiller,” dedi.

Lavaboda ellerimi yıkarken dönüp Mete'ye bir kez daha baktım, vücudu yüzünden çok daha beyazdı. Gördüklerimi önce Nergis'e anlattım, kızdı bana “Ne gülüyorsun, yarın senin de olacağın o,” dedi. Mete'ye güldüğüm için değil de bir gün buruşup yaşlanacağım diye çok üzüldüm. O gece bir türlü uykuya geçemedim, kollarımı yeni gövermeye başlayan memelerimde birleştirip gözlerimi kapadığımda Mete'nin sönmüş memeleri, kat kat olmuş göbeği gitmiyordu gözümün önünden.

Baktığım fal çıkmıştı, evde bir bayram havası, Filiz Ablam ilk tercihini olmasa bile üniversiteyi kazanmıştı, coğrafya öğretmeni olacaktı. Filiz Ablamla annem o makas olayından sonra hiç konuşmamışlardı, ta ki üniversiteyi kazandığını duyduğu ana dek. Anneme sarılıp sevincinden zıplarken annem ablamı eliyle itip “Babaannesi kılıklı, dediğini yaptın ha, üniversite okuyacaksın, bakalım seni kim okutacaksa... Belki ben görmem kardeşlerin görür, üniversiteyi okuyunca, el kapısına gidince onurlu kadın nasıl olunuyor, yaşa

da gör. Kardeşlerine de göster,” dedi. Filiz Ablam anneme sarılıp yeniden öptü, “Annem özür dilerim! Hem sen hiç merak etme, tez zamanda sana iş bulacağım,” dedi. Annem bu kez ablama hiç kızmadı tam tersi göbeği oynaya oynaya, ine kalka gözlerinden yaş gelene dek güldü. Ablam annemin gülmesinden, bakışlarından çok korktu, telaşlandı, Nergis’le beni dışarı çıkardı.

Annem niye bu kadar çok güldü ki? Nergis “Sevinçten olsa gerek,” dedi. “Aslında ne yapacağını şaşırdı. Ailemizde ilk kez biri üniversiteye gidecek. Baksana mahallede kaç kişi kazandı? Ama bu Filiz de çok densiz, hem de arsız, annemin üstüne üstüne gidip kadını çıldırtıyor.” Ben yine de koşarak yorgan köpüren kadınların kahkahasından Mete’yi bulup kulağına fısıldayarak ardından eve koşturdum.

Filiz Ablamla annem nice sonra dışarı çıktıklarında annemin burnu şişmiş, gözleri kızarmıştı. Ablamın da ağladığı her halinden belliydi. Mete ablamın yüzüne tükürdü “Tu sana, kız ne yaptın yine anana?!” diye azarladı. Annem hiçbirimizin yüzüne bakmadan doğruca bahçeye inip maydanoz toplamaya başladı. Filiz Ablam bize işaret edip susmamızı söyledi. O öğlen annemin sevdiği yeşil mercimekli bat yapıldı. Asma yapraklarıyla damlata damlata yedik. Annemin keyfi yerine gelmişti, ablam için göz aydınına gelen komşulara gururla “Kızım öğretmen olacak,” diyordu. Hatta bir ara sesi titrese de işe gireceğini söyledi gözlerini kaçırarak. Mete ağzını şapırdatarak bir ablama bir anneme bakındı. Komşular darısı Nergis’e dedikçe Nergis bakışlarını kaçırdı.

Tam ışıkları söndürüp yatmaya hazırlandığımız o akşam Nergis Filiz Ablama, “Annemle ne konuştun?” diye sordu.

Filiz Abla'm "Annem korkuyor," dedi ışığı söndürürken. Ben karanlıkta yattığım yerden doğrulup "Neyden korkuyor?" diye şaşırarak sordum. "Sokağa çıkmaktan, otobüse binmekten, başka bir erkekle konuşmaktan, işe gitmekten korkuyor ve hatta utanıyor," dedi. Boğazım düğümlendi, Nergis'in de yutkunduğunu hissettim. Sonra yine Nergis, "Peki sen niye ağladın?" dedi. Filiz Abla'm sanki saatlerdir bu soruyu beklermiş gibi hiç duraksamadan "Babamın bizi bırakıp gitmesine, bizden kaçmasına," dedi. Sonra epey bir sustuktan sonra içini çekerek "Yorulдум," dedi. Nergis "Kendini sıkma ağla, hem de çok ağla," dedi. Filiz Abla'm "Ağlamayacağım be," diyerek yattığı yerden yüzünü duvara döndü. Ben o gece sessiz sessiz ağladım.

Filiz Abla'm, annemle birkaç gün üst üste bize bir şey söylemeden dışarı çıktılar. Mete sorunca da "Muhtara, fotoğraf çektirmeye, okula bakmaya gidiyoruz," gibi bahaneler sıraladılar.

Bir kelime bir işlem yarışmasını izleyip Nergis'in yaptığı menemene ekmek bandığımız bir akşam Mete damdan düşer gibi "Zöre, çalışmak ayıp değil, daha bu kızlar okuyacak, bu kızlar daha çeyiz ister. Senin daha çok işin var, gençsin de, sen git çalış. Kim seni ayıplar, elden gelenle kaç gün geçineceksin?" dedi. Annem hiç konuşmadı, Filiz Abla'm memnun Mete'nin yüzüne baktı. Ben Mete'nin bu konuşmayı durup dururken şimdi niye yaptığını anlamadım. Bir de Mete ilk kez annemin adını söyledi, Zöre! Daha önceleri babaannem de o da hep 'gelin' diye seslenirdi. Babam da hep 'garı' diye ünlerdi. O akşamdan sonra annem Zöre oldu. Yatmadan önce Mete üst üste giyindiği kıyafetlerin altından sonradan diktiği bir cepten düğüm atılmış bir mendil çıkardı. İçinden

bir zamanlar alnına dizdiği gümüş liralar çıktı. Beşini de annemin ellerine bıraktı, “Bunları bozdur, Filiz’in üstüne başına bir şey al. O artık yüksek mekteplere gidecek. Sen de git çalış, evde ben dönerim,” dedi. Nergis güldü, “Yaa bu kadın zamanın bir yerine takılı kalmış, hâlâ o gümüşleri para eder sanıyor,” diye fısıldarken Filiz Ablam, Mete’ye göstermeden Nergis’in kolunu çimdikledi. Sonra da gidip Mete’nin boyuna sarılıp onu yanaklarından öptü. Mete ablamı iteleyip “Bunları sana borç veriyorum, öğretmen olup ilk maaşını aldığı anda senden bir entari, bir kilo da bol fıstıklı baklava isterim,” dedi. Filiz Ablam tekrar Mete’ye sarılıp “Borcum borçtur,” dedi.

Yine Filiz Ablam ve annem evden birlikte çıkmaya başladılar, Mete “Nereye gidiyorsunuz?” diye hiç sormadı. Artık biliyorduk ablam ve annem birlikte iş arıyorlardı. Bazı akşamlar komşu kadınlar gelip küçük kâğıtlara eğri büğrü yazılmış adresler veriyorlardı. Bazen de gündeliğe giden komşu kadınlar anneme gündelik işler bulduklarını haber edip çağırıyorlardı. Annem hiçbirine tek başına cevap veremiyordu, ablam da annemin gündelik işlere değil sigortalı, yeri yurdu belli bir işe gitmesini istiyordu. Sanki üniversiteyi kazandıktan sonra ablamın sözünün daha bir ağırlığı olmuştı.

Annem eve her dönmede başka biri oluyordu sanki. Babamdan sonra sıkı sıkıya büzdüğü dudakları, çattığı kaşları bana gevşiyormuş gibi geliyordu.

Annemin iş baktığı sıralarda Nergis annemin karşısına geçip artık okumayacağını, okula gitmek istemediğini söyledi. Annem şaşırdı, tek kelime etmeden babamın ağzına baktığı gibi ablamın ağzını bekledi. Ablam elindeki ütüyü Nergis’e bıçak

gibi baktı. Sonra ütüyü bırakıp Nergis'in üstüne yürüdü, bir anda onu yere yatırıp boğazını sıktı "Ne demek okumayacağım lan, yoksa biri mi var? Bak sen de kocaya kaçayım deme. Kaçanların halini görüyorsun, sen deli misin?" Nergis "Ne kocaya kaçması bee, sadece okumak istemiyorum o kadar," dedi. Ablamın gözlerinden ateşler çıkmaya başladı "Salak, annemi, ablamları görmüyor musun? Onlar gibi mi olmak istiyorsun, evde koca mı bekleyeceksin? Kaç gün kocanın eline bakacaksın? Bir kocaya ne kadar güveneceksin? Bari az sabret liseyi bitir. Şunu aklına koy, başka bir hayat yaşamak istiyorsan okumaktan başka yolun yok," dedi. Annem tam bu sırada ablamın konuşmasını ayakta alkışladı "Aferin kız Filiz ne güzel konuştun." İlk kez böyle bir şey yapıyordu, ilk kez birini alkışlıyor ama bence yanlış yerde alkışlıyordu. Yine de annemin durumu, bütün bu fotoğraf içinde komikti doğrusu. Ablamın gözleri dönmüştü, Nergis korksa da cevap vermeden de duramıyordu, "İkmal sınavlarımın hiçbirini iyi geçmedi, haftaya açıklanacak hepsinden kalacağım. Lise biri çift dikiş gideceğim kesin, hem ben okumak istemiyorum. Ben işe girerim annemle biz çalışır siz ikiniz de okursunuz."

Ablam, Nergis'in üstünden tam kalkacakken yakasına tekrar yapıştı, "Salak sen niye dersine çalışmadın, sana kaç kez gel hiç değilse matematiğe ben çalıştırayım dediğimde niye oralı olmadın?" Gözü dönmüştü, hemen gidip ütüyü fişten çekip bizim odanın kapısının arkasına bırakıp geldim. Böyle durumlarda Filiz Hanım'ın ne yapacağı hiç belli olmazdı. Çünkü daha önce de birkaç kez böyle dellendiğine şahit olmuştum. Biri yıllar önce annem salonun ortasına sofrayı sermiş böreklik yufka açarkenki, diğeri de yine bir gün Nergis'e ders çalıştırırkenki hali. Nergis soruyu çözemedikçe ablam sinirlendi ve Nergis'in saçlarını eline dolayarak

kafasını masaya vurdu. O gün de böyle gözlerini pörtleterek dellenmişti. Annemin börek açtığı gün de bu, mutfağa gidip geçmiş gün hatırlamıyorum benden bir şey getirmemi istedi. Ben omzumu silktim, televizyonun başından kalkamadım. Hem şimdi kim sobanın yanında sıcak yeri bırakıp da buz gibi mutfağa gidecek ki. Ablam bir iki kez daha tekrarladı, kalkmam için beni uyardı taşan sabrıyla da yerinden fırlayıp üstüme atladı, beni yere yatırıp bugün Nergis'e yaptığı gibi üstüme çıktı. Bir farkla, o gün unlu elinde parlayan bir bıçak tutuyordu. Hem de babamın değerli bıçağını. Annem elinde oklava ablama söyleniyordu ama ablamın gözleri, sanki ablamın gözleri değildi, başka başka bakıyordu "Kız seni öldürürüm, sana git getir diyorum. Sen niye laf dinlemiyorsun?!" Çok korkmama rağmen o gün inadım tutmuştu geri adım atmayıp "Gebertirsen gebert be, yarın gazetelere çıkarsın, kardeşini bıçaklayan kız!" Şimdi yine aynı bakışlar vardı ablamın gözlerinde, annem araya girip Nergis'i ablamın elinden kurtarmaya çalıştı. Nergis ağlayarak bağırdı "Sanki sen adam gibi mi anlatıyorsun? Herkes senin kadar zeki değil bunu kabul et. Komşuların çocuklarına bile daha çok sabır gösteriyorsun bana gelince saçımı başımı yoluyorsun." Bu arada kapıda Mete soluk soluğa göründü. "Kız size ne oldu yine gudurdunuz, sesiniz taa Ali Bakkal'a dek geliyor. Utanmıyor musunuz el âleme karşı?" dedi. Ablam Mete'nin gelmesiyle de annemin çekiştirdiği kollarına itirazı bırakıp tek kelime söylemeden balkona çıktı. Nergis taa ertesi gün öğlene dek odadan çıkmadı. Ablam ise o günün akşamı öksüre öksüre sigaraya başladı. Annem "Bok iç," deyip ablama bağırdı çağırdı, ablam ilk kez o akşam gözlerinden babamın gözleri çıkacakmış gibi bakındı. Biz hepimiz gidip yattık, ablam yatağına geldiğinde sabah ezanı okunuyordu. Bu kez benim uyukum kaçtı, kalkıp sabah namazını kıldım.

Annem sonunda ablamın matematik öğretmeninin aracılığıyla özel bir sağlık merkezinde işe başladı. Yemek ve temizlik işlerine bakacaktı. İlk bir hafta o kadar zorlandı ki; otobüslerin sıkışıklığından dert yandı, hemşirelerden biri çorbanın kıvamını beğenmemiş, bir diğeri yaptığı karnıyarığa laf etmiş. Neredeyse her akşam Mete'ye işi bırakmaktan bahsetti. Mete anneme pek yüz vermedi, alışırsın, dedi. Annem, ablam gelince sustu. Üçüncü haftadan sonra annemin şikâyetlendiğini çok duymadım.

Ablam istediğine kavuşup üniversiteye başlamasına rağmen fal işlerinden vazgeçmiyor, yine her fırsatta elinde fincanla karşıma dikiliyordu. Nergis fal işlerinden tamamen yırtmıştı, ablamın gözde falcısı artık bendim. Mete fal bakmamıza söyleniyordu ama kahve içmeye artık o da alışmıştı.

Nergis bütün gün evde Mete'yle oturmaktan sıkılınca annem ve Mete'nin de araya girmesiyle ablam, işe girmesine razı oldu. Nergis, dayımın bir arkadaşının sayesinde işe başladı. Ablam artık DİSK'te çalışıyordu. Komşular anneme ya da Mete'ye, "Nergis nerede çalışıyor?" diye sordukça bizimkiler her seferinde DİKS diyordu. Komşu kadınlar da ağızlarını burunlarını eğerek "DİKS ney kız?" diye soruyorlardı. Annem kestirip atıyordu "Aman sendika mı neymiş işte!" Arkasından komşular "Kız bu devlet işi mi?" diyorlardı. Annem de sevinerek "He, onun gibi bir şey," diyordu.

Annem de Nergis de işe girince tez zamanda çok değiştiler. Evimize ders kitaplarından başka kitap girmezken Nergis'in elinden kitap düşmez oldu. Mete "Gız Nergis, sen bu kadar kitap okuyacaktın da okulu ne demeye bıraktın?" diyordu. Nergis otobüste gidip gelirken bile okuyordu. Annem tem-

kinli davranıp “Sen bu kitapları nereden alıyorsun, başımıza iş açmayasın,” diyordu. Ablam Nergis’in okuduğu kitaplara bakıyor (Turgenyev, Tolstoy, İlya Ehrenburg, Gorki) “Te-laşlanma anne, bunlar roman, klasikler, zarar gelmez,” di-yordu. Ben de Nergis’in eve getirdiği kitaplarla ilgilenmeye başlamıştım ama çoğunu sonuna dek okuyamıyordum.

Bir gün Nergis elinde renkli hediye paketleriyle geldi. He-pimiz çok şaşırdık, iyi kötü ihtiyaçlarımız alınırdı da daha önce hediye paketiyle hiç verilmemişti. Üstelik Nergis hepi-mizi düşünmüştü. Önce Mete’nin paketini uzattı, Mete’nin yüzü ışıldadı, sesi birden geriye koşup çocukluğuna vardı. Mete Nergis’i gözlerinden öperken “Allah bereket versin,” dedi. Annem hediyesini açarken “Sen paranı niye böyle çar-çur ediyorsun?” diye söylendi. Ablam paketi hızla açıp kol çantasını görünce hemen aynanın karşısına geçip taktı. “Vay be, ilk kez birinci el bir çantam oluyor, onu da bacım alıyor. Çok duygulandım, gel seni öpeyim,” dedi. Ayakta birbirle-rine sarıldılar. Nergis bana da kitap almıştı, canım sıkılma-dı desem yalan olur. Yaşar Kemal’in İnce Memed’ini almış. Keşke bana da oje alsaydı bari.

Anneme iş hem yaradı hem de hiç yaramadı. İş yaradı; yeni yemekler yapmayı öğrendi. Hatta sofrayı hazırlaması bile değişti, kahvaltıda hepimizin önüne servis tabakları koyma-ya başladı. Mete dudak büktü “Ne gerek var zeytinse zeytin, bunca yıl hiç kavga etmeden ortadan yiyorduk, şimdi bu sosyetik işleri çıkartıyorsun, boşuna onca tabağı kirletiyor-sun,” dedi. Annem para kazanmaya başladıkça ablamın ve Mete’nin ağzına eskisi kadar bakmaz oldu. İş anneme yara-dı, artık çok fazla uyumuyor ve saçlarını da tarıyordu. An-neme iş yaramadı; yıllardır evin içinde adım adım ördüğü iç

içe duvarlar, günbegün sarsıntı geçiriyor, o duvarları yıkmak ve yıkmamak arasında gidip geliyordu. Annemin sallanan, sıvası dökülen duvarları hepimizi birden sallıyordu. İlk başlarda bize zararı pek yoktu, geceleri yatakta Mete'ye ya da ayaküstü komşulara dert yanıp onların başını ütülerken git gide işler çığırından çıktı. "Aboo, Mete biz boşa yaşamışız, yok ona baktın, yok başını açtın, yok kolun kısaymış, yok perdeyi araladın onca dayağı boşa yemişiz. Namus bizim buralardaymış. Ben sana söyleyeyim Kızılay'da namus yok. Analar kızlarım okula gidiyor sansınlar, kızlar sokaktan çıkınca eteklerinin bellerini katlayıp kısaltıyor, kapalı kızlar eşarplarını, pardösülerini çıkartıp çantalarına tepiyorlar. Oğlanlarla parklarda el ele geziyorlar. Kız gözümle gördüm valla, markete giderken kızla oğlan daha lise öğrencisi, ağacın altında öpüşüyorlardı. Ben bakmaya utandım. Mete ben ne bok yiyeceğim aha üç kız da bende, başlarında baba da yok ben bunlara nasıl sahip çıkacağım. Bak Menekşe'ye babası başındayken bizi nasıl da uyuttu. Oysa Menekşe okulu da bırakmıştı, evde kanaviçe işliyordu o çırpı bacağı hangi ara nerede buldu anlamadım. Şimdi de kuyruğu sıkışmış, yüz bulsa iki bebeyle döneyim diyecek. Ben zorlasam diyeceğim ki ben yaptım, kendi buldu anam, çekecek. Benim etim ne budum ne bir de onların sorumluluğunu alamam." Annem anlattıkça Mete de komşular da annemin korkularına hak veriyor, onlar da kendi kızlarıyla ilgili tedirginliklerini anlatıyorlardı.

Tüm bu korkular annemin hareketlerini değiştirmeye başlamıştı, daha önce çantalarımızı, ceplerimizi karıştırmayan annem, her fırsatta her yeri karıştırmaya başlamıştı. Annem arıyordu; bir erkek kokusu, kıyafetlerimizde, saçlarımızın arasında bir erkek izi. Erkekler kadınlar için çok çok tehli-

keliydi, annem sık sık öyle diyordu.

Annem geceleri Mete'ye fısıldıyordu, "Kızıoğlankızım diye-
ne inanma, ortada kız mız yok! Mete sen hiç duymuş muy-
dun kızlık zarını yeniden yeniden dikebiliyorlar. Akşama
dek bizim oraya kaç kişi gelip kendine dikiş attırıp gidiyor.
Herkes bizim gibi değil Mete, rahmine düşeni hemen pı-
tır pıtır doğurmuyor, aldırıyorlar. Bütün gün orayı burayı
temizlerken aha bu gözler neler görüyor, bu kulaklar neler
duyuyor bir bilsen." Annem anlattıkça Mete'nin kirpiksiz,
hayatı seyretmekten küçülmüş, yorulup çukurlarına kaçmış
gözleri alabildiğine pörtlüyor, açılmış ağzının iki yanından
salyalar akmak üzereyken eliyle ağzını kapatıyordu. Kom-
şu kadınlar annemi dinledikçe temkini elden bırakmayarak
"Kınamayalım anam, bizim de çoluğumuz çocuğumuz, kı-
zımız var," diyorlardı.

Annem homurdanmalarıyla, ağzından çıkarmadığı şekersiz
namus sakızıyla, babamı da babaannemi de aratmaz olmuş-
tu. Her geçen gün etrafımıza çizdiği daireleri daraltmaya
çalışıyor, daha çok da ablalarımla kavgı ediyordu. Onla-
rın giriş çıkış saatine, kıyafetlerine benim de lise formamın
uzunluğuna takmıştı. Zaman zaman iyice abartıp bizi takibe
bile başlamıştı. Okul bahçesinin arkasında, otobüs durağı-
nın karşısında onu görmediğimi sanıyordu. Arkadaşlarımdan
utandığımdan hiç ses etmeyip görmezlikten geliyordum.
Özellikle Nergis anneme karşı gelip cevap veriyordu.
"Anne bizi takip ederek kendini yorma ve komik durumlara
düşürme. Sen ne kadar takip edersen et, bizim içimizde
olduktan sonra seni her şekilde uyuturuz. Anne biz artık
bireyiz," diyordu. Annem ablama dönüp "Kız Filiz birey de
ne?" diye soruyordu. Filiz Hanım ise annemi çok karşısına

almadan bildiğini okuyordu. Annemin ruhu bile duymadan iki sevgiliyi eski sevgililer hanesine yazıp bu sıralar üçüncüsüyle geziyordu.

Artık benim de bir sevgilim vardı. Eee olacak tabii, bugüne bugün liseli genç bir kızım. Okul nöbetçisiyken tanıştık, o da üst katta nöbetçiydi. Adı Şahin. Zil çalınıp herkes sınıfa girdiğinde biz kâh o katta kâh başka katlarda buluşup o günkü burçlarımızı okuduk, kantinde tost yedik. Şahin deli çocuk... Ertesi gün tam da son saatte, beşeri münasebetler dersindeyken kapı vuruldu, bir kız içeri girerek kendisinin nöbetçi öğrenci olduğunu, müdür beyin beni çağırdığını söyledi. Ben de şaşırdım, ne yaptım ki beni niye çağırsın diye düşündüm. Dışarı çıktığımda ne göreyim, Şahin! Meğer nöbetçi kızı ayarlamış ve bu tezgâhı kurmuş. Tam birlikte merdivenleri inerken elektrikler kesildi, Şahin hemen elimi tuttu ve karanlıkta beni öptü. Ben korkudan mıdır nedir, hiçbir şey anlamadım.

Benim sevgilim olur da Nergis'in olmaz mıydı? Kim bilir belki onun da sevgilisi vardı da bize söylemiyordu. Ablamınkileri de o söylediğinden biliyor değildim. Onun hakkında ne biliyorsam fal sayesindeydi. Bir uç yakalayıp anlatmaya başlayınca kendiliğinden sökülüp benden önce her şeyi anlatıyordu. Kimi zaman hoşlandığı erkeklerin fincanda görünüp görünmediğini soruyordu.

Şahin'le arkadaşlığım iki ay anca sürdü. Filiz Ablam okulun karşısındaki Âşıklar Tepesi'nde bizi Şahin'le görünce yanımıza geldi, hiçbir şey demedi çok normal davrandı, hal hatır sordu. Ama eve gidene dek bana etmediğini bırakmadı. "Sen daha okuyacaksın ama ben anladım çocuğun okumak

gibi bir hedefi yok. Aşk senin için çok erken ve oyalayıcı. Üniversiteye gelene dek sevgilin olmamalı, zaten çocuğu da gözüm tutmadı. Ya bitirirsin ya anneme söylerim,” dedi. “Ama ben kaç zamandır seninkileri anneme söylemiyorum,” deyince sinirlendi “Salak seninle ben bir miyiz, kendini benimle kıyaslıyorsun,” dedi. Ablamı dinleyip Şahin’den ayrıldım, ondan korktuğum için değil, Şahin’le öpüşmeyi sevmedim.

Üç yıl boyunca Filiz Ablam arkadaşlarını eve taşıdı, ben hepsine fal baktım. Adım artık falcıya çıkmıştı, sadece ablama ve arkadaşlarına değil tüm mahalleye bakar olmuştum. Mete bu durumdan hiç hoşlanmıyordu, bana geçirdiği sözleri komşulara geçiremiyordu. Bir gün “Madem bakıyorsun para al, hiç değilse okul masrafların çıkar,” dedi, “hem işi paraya dökersen ayakları kesilir, azıcık da nazlan başım ağrıyor, rüyamda beni korkutuyorlar de.”

Filiz Ablam o akşam lambaları kapatıp yataklarımıza uzanmışken itiraf etti “Ben zaten sana getirdiğim arkadaşlarımdan para alıyordum.” Yatakta doğruldum, karanlıkta onun yatağına atladım “Yıllarca beni kandırdın ha!” Biz ablamla yatakta boğuşurken Nergis “Sen utanmıyor musun halkı kandırmaya, Meral faldan ne anlar, fal da neymiş, yalan yanlışla milleti soyuyorsun, boş yere umut veriyorsun. Üstelik Meral’in emeğini sömürüyorsun,” diye parladı. Ablam beni kenara itip gitti lambayı yaktı, elleri belinde Nergis’in karşısına geçti. Nergis de yatakta oturur vaziyetteydi, “Aferin kız Nergis, sen bayağı laf öğrenmişsin. Sen şimdi Meral’i sendikalı da yaparsın. Böylece sendikalı ilk falcı da Meral olur, ” dedi.

O günden sonra ablam getirdiği her arkadaşından bana komisyon vermeye başladı. Ben parayı görününce daha bir yoğunlaşır oldum, ablamın verdiği akıllarla bu işe yatırım yapmak gerektiğine ikna oldum; burç, tarot, kişisel gelişim ne bulduysam okumaya başladım. Filiz Hanım olaya bilimi de katıp “Senin biraz psikoloji biraz da sosyoloji bilmen gerekiyor,” dedi. Son senesinde bana okulun kütüphanesinden kitap taşımaya başladı. Baktım ki kitaplar çok ağır geldi, okuduklarımdan hiçbir şey anlamadım, kaldırıp bir kenara attım. Onun yerine mahalledeki kadınların muhabbetlerine daha çok sokuldum. Bir de punduna getirip düzenli olmakla beraber kapağı iki sokak temizdeki Zeynep Ana’nın falhanesine attım. Orası da bir nevi okuldu.

Zeynep Ana büyük bir bahçeye kurulmuş gecekondusunun müştemilatında fal bakıyordu. Kk bir mutfakta sadece kahve yapılacak teşkilat vardı; üstüne beton dökülmüş bir tezgh, tezghin altında boydan boya lastiğe geirilmş iekli bir perde. İşte ben o mutfakta işe girmiştim. Bahçede fal için sıra bekleyenlere kahve servisi yapıyordum. Servis yapmakla da kalmayıp fincanları nasıl evireceklerine dair bilgiler veriyordum. Kahveyi tam kıvamında bırakacaksın fincanın dibinde, ne çok sulu ne çok koyu. Fincanı tabağa kapattıktan sonra dıştan içe doğru evireceksin. Bu dıştan içe yöntemi falcıdan falcıya değişiyordu, bazıları içten dışa evirtirler bu tamamen yiğit ve yoğurt ilişkisi. Zeynep Ana dıştan içe doğru evirenlerdendi. Örneğin eski plğn de ötesinde oturan bir Sultan Ana var ki o, fincanı nereden nereye çevirdiğine hiç bakmıyor. Kömür deposunun oradaki Zhre Ana’ya gelince o bambaşka bir ekoldendi. Dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise fincanı çevirdikten sonraki bekleme süresi; aceleniz varsa soğumasını çok bekleye-

meyecekseniz fincanın üstüne yüzüğünüzü ya da metal para koyup çabuk soğumasını sağlayabilirsiniz. Fal kuyruğu uzar, fincanınız çok beklerse falınız kurur ki Zeynep Ana buna da dikkat eder. Onun için kahveyi ikram etme saatini de ayarlamak gerekiyordu. Zeynep Ana yaz kış sırtından çıkar-madığı el örgüsü yeleşinin cebinde sürekli bembeyaz bez bir mendil taşırdı. Kenarları oyalı eşarabının bir ucunu çenesinin altından bir kulağına diğer ucunu da öte taraftan getirip kenarına sıkıştırarak tuttururdu. Çok konuşmaktan bazen ağzı köpürür yeleşinin iç cebindeki bez mendille ağzını silerken başını nedense iki yana sallardı.

Günün birinde Filiz Ablam nereden tanıştıysa, okulundan bir grup ruh çağırان kızla buluşturdu beni. Ben artık fal bakmayıp birkaç kişiyle birlikte ‘Ey ruh geldiysen’ olayına girdim. Namaz mı? Lise birdeyken namaz beni kendiliğinden bıraktı. Bir gün din dersinde parmak kaldırıp “Hocam insanlar Havva ve Adem’den geldiye, yani hepimiz aynı topraktan yaratıldıysak bu ırklar nasıl çıktı?” diye sordum. Hoca elini bir tutam tuz alır gibi sallayıp “Allah insanı yaratırken biraz humuslu toprak, biraz killi toprak, biraz...” diye sıralamaya başlayınca tüm sınıf güldü. Sonraki hafta da “Hocam cennette erkeklere Huriler vaat ediliyor da kadınlar için Nuri var mı?” diye sorunca hoca yüzüme tükürüp beni bir daha derse almadı. Böylece din eğitimim yarım kaldı. Aslında benim hiç suçum yoktu, bu soruları galiba Filiz Ablamın ve Nergis’in eve taşıdığı kitaplar sokmuştu aklıma.

Bir gece yarısı ablam beni uyandırıp fısıldayarak “Meral, Meral kalksana. Bak yarın çok önemli bir sınavım var ve bu son hakkım, günlerdir çalışıyorum ama işi şansa bırakmasak diyorum. Sen kalk bir ruh çağır da soruları alalım,” dedi.

Ablam ders çalışmaktan, uykusuzluktan öyle yorgun ve de çaresiz görünüyordu ki dayanamadım, kalkıp elimi yüzümü yıkayıp sandığın üstünde teşkilatı hazırlamaya başladım. Fincanın içine sureleri üfleyip ortaya koydum, etrafına harflerin yazılı olduğu kâğıtları dizdim. Tüm bunları tören hazırlıkları edasıyla yaptım. Tabii olabildiğince sessiz olmaya çalışıyordum. Çünkü Nergis uyuyordu ve uyanacak olursa ikimizi de tefe kordu.

Ruhlar âleminde ruhlar âlemine, ruhlar âleminde ruhlar âlemine içinizden Mustafa Kemal Atatürk'ün ruhunu çağırıyoruz, diye üç kez tekrarladım. Tabii sıradan ruhlarla işimiz olmazdı, her seferinde özellikle ablamla tarihi kişileri çağırırdık. O gece de öyle yaptık, ruhlar âleminde misafirimiz geldi. Nergis horul horul uyurken biz misafirimizi ağırlayıp ablamla soruları aldık. Ben konuya yabancı olduğum için canım çok sıkıldı. O sıkıntı arasında olay çabuk bitsin diye bir iki ileri geri laf ettim. Bu uykulu ettiğim laflar sonradan başıma dert oldu.

Ruhlar âleminde ruhlar âlemine, (üç kez) içinizden Mustafa Kemal Atatürk'ün ruhunu geri gönderiyoruz. Ey ruh, gitmediysen evet'e gider misin? Parmaklarımız fincanın tepesinde ve fincan evet yazılı kâğıdın etrafında fır dönmekte. Ablam bana, ben ablama birbirimizin gözlerine korkuyla baktık. Telaşla lafları tekrarladık, ruhlar âleminde ruhlar âlemine içinizden Mustafa Kemal Atatürk'ün ruhunu gönderiyoruz... Hayır, ruh gitmiyor, dönüyor ve "Meral benimle dalga geçti," diyor. Ah benim kopası, darağacına gidesi dilim, ne dediğimi hiç hatırlamıyorum. Ablam korkudan panikleyip titrediğimi görünce fincanı kaldırdı, bana bir tokat attı "Bak Meral, hiçbir şey yok. Bunu sen ve ben

yazdırıyoruz korkma,” dedi. Alelacele sandığın üstünü örtüp bana sarılarak yattı o gece. Sonra uzun yıllar bana bir daha ruh çağırılım demedi. Ne kadar etkisi oldu bilmem ama ablam o gün sınavından geçti.

Ben de o tokattan sonra korkudan bir daha ey ruh geldiysen, diye başlayan cümleler kurmadım.

Ablamın okulu bitirdiği yaz Mete’nin durumu ağırlaştı yatağa düştü. Kemikleri eridiğinden artık takma dişleri bile ağzında durmuyordu. Annem ve biz üç kardeş babaannemize göstermediğimiz ilgiyi, özeni bu masalcı kadından esirge-medik. Hepimiz etrafında pervane olduk.

Filiz Ablam daha göreve başlamamış olsa da Mete’ye verdiği sözü yerine getirip bir gün elinde poşetlerle içeri girdi. Mete’ye onun için aldığı entariyi havaya kaldırıp gösterdi. Mete’ye sarılıp onun elini defalarca öptü. Sonra yüzünü Mete’nin ağzına yanaştırıp kendisini öptürdü. Mete’nin çukurlarında kaybolmuş gözlerinden yaşlar akıyordu. Hepimiz çok duygulanmıştık, ama annem burnunu çeke çeke ağlı-yordu. Ablam Mete’yi düşünerek aldığı güllacı tatlı kaşığıyla ağzına verdi. Mete bir şeyler söylemeye çalıştı, bir tek annem anladı “Allah bereketini versin,” demiş.

Günlerdir yattığı yerde bir avuç kalmış Mete’nin dili son günlerde artık tamamen anlamadığım bir dile dönmüştü. Uykularından o dille uyanıyordu. İniltilerinin arasında sık-çana “Dıyamın, dıyamın*” diye sayıklıyordu.

Karşısında oturup saatlerce onu seyrediyordum, yüzü buharlı bir ütüye hasret kalmış gömlek gibiydi. Kirpiksiz gözleri çukurlarında son oyunlarını oynuyordu. İnsan toz gibi dökülür müydü? Mete'nin derisi yattığı yerden pul pul dökülüp uçuşuyordu. Kafasında bir avuç saç kalmıştı. Elleri titriyor, son günlerde hiçbir şey yemiyordu. Soluğu kafesinde hırıltılı sesler çıkarıyordu.

Onu uzun uzun seyrettiğim bir gün kafasıyla işaret edip beni yanına çağırdı, anneme baktım annem de bakışlarıyla onaylayınca biz üç kadın kelimelerin sessiz gücüyle kıpırdadık. Mete'nin yatağının önünde diz çöktüm “Mete bir şey mi istiyorsun?” dedim. Mete hırıltıların arasında gözlerini gözlerimden ayırmadan birkaç kelime etmeye çalıştı, anlamadım, yüzüne boş boş baktım. Annem de yerinden kalkıp Mete'ye kulak verdi. Mete yine dilini ağzında döndürmeye çalıştı ama kelimeleri anlaşılmıyordu. Sonunda annem anladı, “Sana dilini çıkar diyor,” dedi. Anneme gözlerimle “Niye ki?” dedim. Annem sessizce onaylayınca nedenini aramayı bırakıp Mete'ye karşı dilimi çıkardım, komik geliyordu ama kendisi istemişti çıkarmamı. Dilimi çıkarmam yetmemişti, Mete kendisine doğru yaklaşmamı istedi. Yaklaştım, annem de kafamın arkasından tutarak beni Mete'ye doğru itirdi. Mete'nin gözleri parladı sanki, birdenbire kendisinden beklenilmeyecek bir çeviklikle başını yastıktan kaldırıp ağzında kalan son iki dişle dilimi ısırmasaydı mı? Kalakaldım. Doğru söylüyorum dilimi ısırıldı! Ağzında derin ve karanlık bir kuyudan gelen yosunlu, ekşi ekşi kokular vardı. Can havliyle dizlerimin üstünden fırlayıp Mete'ye bağırmaya başladım “Deli misin ya, ne yaptın sen?!” Annem önüme geçip beni susturmasa can acısıyla daha çok sayacaktım. Anneme de kızdım “Hadi kadın yaşlı ve deli, anne sana ne oluyor ya?

Sen niye başımı ona doğru ittiriyorsun?” Baktım dilim kanıyor doğru banyoya koştum.

Annem dilini Mete’nin diline döndürüp bir iki kez Mete’ye neden yaptığını sordu, Mete o günden sonra bir daha konuşmaya çalışmadı. İki gün Mete’ye hiç yanaşmadım, sonra üçüncü gün altını temizledim, ıslak mendille vücudunu silerken memelerden geriye kalan deriyi kaldırıp “Valla bunları kesmek lazım, insanın eline dolanıyor,” dedim. Yüzü hafif kıpırdadı, gözlerini kırptırdı.

Dilimi ısırmasının üstünden bir hafta geçmemişti ki Mete’yi büyük bir kalabalık eşliğinde Karşıyaka’ya uğurladık. Annem biz beş kızı da yanına alıp Mete’nin son kez yıkandığı bölüme götürdü. Mete bir çocuk kadardı mermerin üstünde. Hepimiz birer tas su döktük. İlk kez cansız bir beden görüyordum. Kefenin arasına kına dökülerek sarıldı. Kefen çukura indirilip beton kapaklar kapandığında, mezarcı kürekleri dolup boşaldığında, bizim masal kutumuz da kapanmış oldu.

Yıllar sonra Mete’nin sayesinde tüm kardeşler, akrabalar bir araya gelmiştik. Cenazeye Menekşe ve Lale Ablam da çocuklarıyla katılmıştı. Hoca efendi “Merhum Gulizar Yılmaz Hanımefendi’yi nasıl bilirdiniz?” diye usulen sorduğunda biz beş kız birbirimize şaşkınlıkla baktık. Bizim için Mete’nin bir ismi yoktu bu Gulizar Yılmaz da kimdi? Sonra Filiz Ablam arkadan fısıldadı, “İlk kez biri ona hanımefendi dedi ve o bunu duymadı.” Sonra annem, ablalarım hepimiz daha hoca efendi sormadan, üç kez helal olsun, helal olsun diye ağlayarak bağırdık.

Annem mezarlıktan gelene dek herkesten çok ağladı. Ak-rabalar, konu komşu “Anana bile bu kadar ağlamamıştın,” dedi. Annem un helvasını karıştırırken “Gördünüz mü ka-deri, o kadar didişip durdular bizim cadıyla, ne oldu, aynı toprağın göğsüne yattılar.” Sonra annem helvanın başında bekleyen kadınlara anlattı Mete’nin dilimi ısırıldığını. Kadın-lar çok güldüler “Giderayak son numarasını yapmış,” dedi-ler. Günlerce düşündüm, dilimdeki diş izlerini yoklayarak, neden dilimi ısırdı, cevap bulamadım.

Mete’nin aramızdan ayrılmasıyla birlikte sanki evde uzunca bir süre elektrikler hepten gitti. Filiz Ablam fal bile çevir-mez oldu. Annem işten gelir gelmez yatağa giriyor yıllarca Mete’nin yattığı köşeye geçmiyordu. Dolapta Mete’nin kı-yafetlerine elini süremiyordu. Sonunda ablam Mete’ye ait eşyaların bir kısmını çöpe attı, annem hiç karışmadı, ab-lam kalanları da toplayıp kafasına göre komşulara dağıttı. Annem yıllar öncesinde babamın gittiği zamanlardaki gibi yüzümüze az bakar, az konuşur oldu. Artık bir araya toplan-mıyor, hepimiz kendi köşelerimize çekiliyorduk.

Filiz Ablamın görev yeri belli olduğunda daha Mete’nin kırkı çıkmamıştı. Annem bu kez ağlayarak ablamı yolcu etti, arkasından su döktü. Böylece evimizden ilk kez bir kız arkasından su dökülerek uğurlandı, böylece bir kız iş için gurbete çıkmış oldu. Ablamı yolcu etmeye komşular da gel-diler. Kimi ablama küçük hediyeler getirdi, kimi de tespih tanesi gibi arka arkaya nasihatler sıraladı. Annem ablama sarılırken “İyi ki beni dinlememişsin, sana söyleyecek lafım yok, sen her şeyi benden iyi biliyorsun, okumuş olan sensin. Yolun açık olsun, Allah helal süt emmişlerle karşılaştırsın,” dedi. Ablam annemin boynuna sarıldığında komşular da

bizimle ağlıyorlardı.

Eksile eksile sonunda evde üç kişi kalmıştık.

Artık sadece akşam yemeklerinde bir araya geliyorduk. Hatta bazı akşamlar Nergis yemeğe yetişemiyordu. Annem çok az konuşup Nergis'e de pek karışmıyordu. Eskisi gibi bizi takip etmiyor, komşularla eskiden olduğu kadar görüşmüyordu. Gerçi sadece annem değil diğer komşular da birbirlerinin kapısını daha az çalar olmaya başlamıştı.

Mete'nin kırk yemeğini verene dek bize bir şey söylemese de annem televizyon izlemedi, Nergis'in Mete'ye aldığı çift kasetçalar, radyolu teybi hiç ellemedi. Meğer bizim evde uzun zamandır radyoyu sadece Mete dinliyormuş.

Filiz Abla'm gider gitmez bana ve Nergis'e kalan odada bazı değişiklikler yaptık. Ferah ferah yayıldık. Çok geçmeden Nergis odanın en yüksek yerine kendi bayrağını astı, arkasından da iyisinden bir düdük aldı.

"Bak Meral, lütfen bir daha bu odada fal bakmak, ruh çağırma için kızları içeri doldurmak yok," dedi. Nergis'e itiraz etmedim, "Tamam zaten artık ruh çağırmiyorum," dedim. Nergis "Aferin," deyip devam etti, "al kardeşim sen biraz şiir oku, Ahmed Arif'i, Nazım'ı tanı. Arkasından tarih oku 38'i, 1 Mayıs 77'yi, Çorum'u, Maraş'ı öğren. Önümüzdeki sene senin için çok önemli, hedef belirle, derslerini ihmal etme. Önce mesleğini eline al ama şiir kitaplarını da yanından ayırma."

Nergis önümüzdeki bir yıllık planı çıkarmıştı, elime okuna-

cak kitaplar listesini tutuşturdu. Ddğ kararlı ttrşnden artık benim için yeni bir dönem açıldığını hissettirdi. Filiz ağı kapanıp önüme Nergis ağı açılmıştı.

Nergis'e karşı hiç direnç göstermedim, onun gösterdiği yoldan yürümeye, verdiği kitapları okumaya başladım. Ablamın gitmesiyle Nergis'le daha çok vakit geçirip onun arkadaşlarıyla tanışıyordum.

Nergis'in çoğu arkadaşı devrimciydi ve sık sık zeleştirdi veriyorlardı birbirlerine. Bol sigara dumanı altında cümleye sıkça diyalektik açıdan diye başlıyorlardı. Perihan da onlardan biriydi, (aramızda bir yaş olduğu için ona da abla demiyordum) evleri de bize yakın sayılırdı. Ardiyeleri vardı, babası odun satıyordu. Nergis'le onlara sık sık gelip gitmeye başladık. Annesi Elif Teyze'yle tanışınca da benim içimdeki oşan sular başka bir koldan daha akmaya başladı.

Bir gün Perihan arayıp "Meral, bizim eve uğrayıp da annemin tansiyonunu ölçüp yazar mısın, bir hafta boyunca günde  kez ölçüp takip etmemiz gerekiyor. Babam ölçüyordu ama bugün o da yok," dedi. Perihan'ın aramasından yarım saat sonra evden ıktım. Perihanların evine vardığımda Elif Teyze odun ardiyelerinin önünde bir kadınla konuşuyordu. Kadın ısrarla yalvarıyor, "Elif Bacı hiç iyi değilim, başımı yastıktan kaldıramıyorum ne olur bana bir kurşun dk," di-yordu. Elif Teyze bir iki hayır dediye de, Memet Amca'nın kızdığını söylese de kadını ikna edemedi. Ben tansiyonunu ölçtükten sonra Elif Teyze "Aay Meral şu ardiyede biraz da sen bekle, gelen giden olur, bak odunlar hep ortada. Ben hızlıca şu zavallıya bir kurşun dökeyim de geleyim. Memet Amca'n gelirse ona kurşun dktğm söyleme," dedi. Ona

da “Olur,” dedim. Elif Teyze kadını önüne katıp ardiyenin üstündeki evlerine çıktı. On dakika geçmemişti ki Memet Amca elinde koca bir karpuzla çıkageldi. Beni görünce “Bizim Elif seni bırakıp nereye kaçtı?” dedi. “Bir komşu gelmişti, işleri varmış galiba yukarı çıktılar,” dedim. Memet Amca “Git şu kapuzu kes bakalım nasıl çıkacak, birlikte yiyelim,” dedi. Ona da “Olur keseyim,” dedim. Yukarı çıktığımda Elif Teyze kurşunu eritmiş kadının kafasında tuttuğu tencereye boşaltıyordu. Tencerenin içinde soğan kabuğu, dikiş iğnesi ve bir iki bozuk para vardı. İçeri girdiğimi hiç fark edemediler, elimde karpuz bu töreni sonuna dek izledim. Elif Teyze beni görünce korktu, “Kız Allah canını almaya, ne zamandan beri orada bekliyorsun?” dedi. “Memet Amca geldi,” dedim. Ben karpuzu kesene dek Elif Teyze kadına bir şeyler söyleyip uğurladı. Kadın Elif Teyze’nin yeleğinin cebine para koymaya kalktı ama o kabul etmedi. Elif Teyze kadını merdivenlere dek uğurladı. Ben karpuzu aşağı götürecektim ki Elif Teyze eşikte beni çevirdi, “O karpuz sıcak sıcak yenir mi, hele onu buzluğa bi koy,” dedi. Sonra da ben bir şey demeden “Gel hazır malzemeler ortaya çıkmışken sana da kurşun dökeyim,” dedi.

Elif Teyze kendi odun ardiyelerinin üstündeki odada bana kurşun döktü, “Sende nazar var, güneş batmadan iki gün üst üste gelmelisin. Yüzümüzü güneşe karşı dönüp sana iki kez daha kurşun dökmeliyiz” dedi. Hayatımda ilk kez kurşun döktürüyordum. Üçüncü gün Nergis’le birlikte gittik, günlerden pazardı, Perihan’la birlikte haftaya yapılacak miting için dövizler hazırlayacaklardı. Elif Teyze “Ay Perihan, valla bu kızda ışık var,” dedi, sonra bana dönüp “Sana kaç seferdir diyorum bizim Perihan’ın eli dantele çok yatkın, sen bakma bunun böyle zırzop gezdiğine. Neymiş devrimci kızlar dan-

tel yapmaz, kurşun dökmezmiş, bunlara inanmazmış! Meral kızım, ben adama uzaktan bir kez bakarım, senin eline tığ hiç yakışmıyor ama senin eline de kurşun kepçesi pek bir yakışır, senin dilin çok bir işlek, canın pek bir kaynar, gel ben sana el vereyim sen bu işi sürdür. Biz ocağız, ben sana el vereyim bu ocağı sen tüttür,” dedi. Perihan’la Nergis ellerinde kalemler masanın başında Elif Teyze’nin söylediklerine kıkırdadılar. Elif Teyze başındaki eşarbı düzeltirken tekrar bana dönüp “Yoksa sen de mi devrimcisin?” dedi. “Yok, ben devrimci değilim,” dedim. Elif Teyze’nin kurşun döken elini o gün işlemeli, dantelli eteklerin serili olduğu yatak odasında elini elime sürerek, dualar eşliğinde böylece almış oldum.

Faldan sonra artık kurşun da dökmeye başlamıştım. Nergis de eskisi gibi kızmıyordu, çünkü devrimciler de geleceği merak ediyordu. Muhabbet ilerledikçe onlar da fala inanma, falsız kalma diyerekten fal baktırmaya başladılar.

Ben nam saldıkça annem “Bu kız bunca lafı nasıl uyduruyor, sen kime çektin böyle?” diye homurdanmaya başlamıştı. Annemin yine söylendiği bir an kapı komşumuz Kibar Teyze “Ayol kime çekecek, kökünde var anam. Helbe ağzına kim tükürdü, Mete bunun dilini boşa ısırmadı ondan buna geçti. Artık bu kız istese de susamaz,” dedi. Kibar Teyze’nin anneme dediklerini duyunca ona hak verdim, dedikleri çok da mantıksız değildi. Evet, evet Mete dilimi öylesine ısırmış olamazdı, bunun bir anlamı olmalıydı. Aynı Elif Teyze’nin kurşunda el vermesi gibi Mete kendi yöntemlerince dilindeki mirası bana devretmişti. Dilimi ağzında kalan son iki dişin arasına aldığı anda içindeki o kuyuda ne varsa ağzıma üflemişti. Ondan olsa gerek ne zamandır kendimi çok ağır ve yüklü hissediyorum.

Böyle düşününce çok manalar yükledim dilimin ısırılmasına. Böylece fal bakmanın, kurşun dökmenin yanı sıra hikâyeler anlatmaya başladım özellikle kadınlara. Aynı Mete gibi. Mahallede, otobüste, sınıfta, önüme gelen dinlemeye hevesli herkese bir hikâye kutusuymuşum gibi anlattım da anlattım. Yıllarca Mete'den dinlediğim, sokakta duyduğum, kimi yaşadığım anları birbirine ulayıp dilime doladım. Ama aynı Mete'ninkiler gibi hep şen hikâyeler anlatmaya çalıştım. Anlattıkça kendim de çok eğlendim. Ve bazı yerlerde sesim Mete'nin sesi gibi çıkıyordu.

Sonra anlattıkça fark ettim ki, Mete bize aslında ağlanacak hikâyeler anlatmış. Biz tüm kardeşler hep yanlış mı anlamışız? Günlerce bu soruyla dolaştım, Mete'nin anlattıklarını bir bir önüme döktüm, sesi öyle canlı geldi ki kulağıma hepsini yeniden dinledim. Gördüm ki, Mete her resme gülerken bakmış. Mete o iki dilli ağzında bunu yaptığına göre ben de yapabilirim, dedim. Öndan sonra da ağlanacak halleri hep gülerken anlattım. Sokaklardan, Zeynep Ana'dan, faldan, rüyadan, ruh çağırılmalardan, Mete'den, kitaplardan öğrendiklerimin hepsini dilimde yeniden harmanlayıp kelimelere döküyordum. Anlattıkça, muhabbetlerin aranan kadını haline geldim. "Eee" diyorlardı, sonra "susma anlatsana," diyip bekliyorlardı. Anlatı bitmesin istiyorlardı. Galiba Kibar Teyze'nin dediği doğruydum, ben artık istesem de susamazdım.

Okulun son günleriydi, bir akşam okuldan çıkarken baktım annem demir kapının orada, üstündeki cekete sarılmış beni bekliyor. Yo saklanmıyor, açıktan beni bekliyordu. "Hayırdır anne," dedim. Koluma girdi, girmese yıkılacak gibiydi. Adımlarını atmıyor sanki bacaklarını sürüklüyordu. "Köşedeki fırının orada bekleyelim Nergis de gelecek," dedi. "Ne

oluyor anne, iyi misin?” dedim. Sustu cevap vermedi. Birkaç dakika sonra Nergis de geldi. O da anneme ısrarla ne olduğunu sormasına rağmen annem ona da tek bir kelime açıklamadı. “Nergis, taksi çağır, bu ayazda otobüs bekleyecek hiç halim yok eve gidelim,” dedi. Hava serindi ama annemin dediği kadar ayaz yoktu. Nergis yüzüme baktı, hiç konuşmadan ‘bana da bir şey söylemedi’ der gibi omuzlarımı kaldırıp kollarımı iki yana açtım. Taksiye bindik. Ben öne oturdum, ikisi arkaya. Yolu yarılamıştık ki arkamı dönüp anneme baktığımda sessizce ağlıyordu. Nergis koluna girmiş, elini tutuyordu. Yol boyunca hiç konuşmadık. Taksici aynadan anneme baktı, bana bakınca “Şuradan trafonun oradan sağ yapın,” dedim. Ben parayı öderken onlar bahçeye girmişlerdi bile. Annem içeri girmeden balkondaki eski somyaya çöküverdi. Çantasından ikiye katlanmış bir kâğıt çıkarıp Nergis’e uzattı. Ben de hemen omzunun üstünden kâğıda baktım. Vukuatlı nüfus bilgisiydi, bütün isimleri tek tek okudum bir şey anlamadım. Ablam kâğıdı ikiye katlayıp bana verdi, kendisi gidip annemin yanına oturdu. Elimdeki kâğıda ikinci kez bakınca durumu ancak anladım. Bir kardeşimiz daha görünüyordu: Özgür. Üstelik anne hanesinde annemin adı yazılıydı. Kâğıt elimde anahtarımı çıkarıp kapıyı açmıştım ki annem arkamdan çok kararlı bir şekilde seslendi, “Bundan sonra senin adın Gülşen,” dedi. Anlamadım, annemin acısını görmesem “Ne yoksa senin adında mı Meral, adlarımız mı karışıyor? Nereden çıktı bu Gülşen?” diyecektim, sustum. Dönüp anneme baktım, gözleri bendinden taşıtı taşıcaaktı. “Niye ki?” diyebildim. Annem yerinden kalktı, ayakkabılarını çıkarıp önümden geçerken, gözlerini gözlerime dikip “Eğer ben göremezsem sana vasiyetimdir, seneye on sekiz yaşına bastığında adını değiştir, Gülşen yap,” dedi. Nergis işaret parmağını dudağına götür-

rüp “Sus” dedi. Sustum. Annem odasına geçti bir daha da sabaha dek çıkmadı.

Biz Nergis’le uyumadan önce bir süre daha konuştuk. Demek bir erkek kardeşimiz vardı. Aslında çok da şaşırmadık ama yazılı görünce şok olduk doğrusu. Nergis’e dedim ki, “Tamam üzüntüsünü anlıyorum da bunun benim adımla ne ilgisi var?”

Sabah üçümüz birden evden çıktık. Ben öğlene dek Nergis’in yanında ders çalışacaktım. Sendikada Tuncay Abi bana açılırları anlatacaktı. Otobüs durağında beklerken annem birden kendi kendine konuşur gibi, “Orospunun adı Meral’miş,” dedi. Annemin yüzüne bakıp “Hangi orospu, kim?” diye sormadık. O dakika ikimiz de anlamıştık annemin kimden bahsettiğini.

Otobüste hiç konuşmadık. Arkaya doğru ilerlediğimizde Nergis’in bir arkadaşını gördük, anneme yer verdi. Annem oturunca biz Nergis’le otobüsün en arkasına kadar gittik. Nergis, “Babam da az değilmiş. Düşünsene mevzu ne zamana kadar gidiyor. Babam sadece annemi değil, yıllarca bizi de kandırmış. Akşam düşünüp de bakmamıştım, sabah kalkınca tekrar baktım, Özgür senden iki yaş küçük Meral. Allah kahretsin hâlâ Meral diyorum. Annem haklı adını değiştirmelisin,” dedi. Yüzüne bakarak içimden “Ama ben adımı seviyorum,” dedim. Gözlerini kırptırarak devam etti “Ne öyle bakıyorsun, akıllım bir düşünsene babam bizi bırakıp giderken o doğmuştı. Babam sadece bir kadına değil...” Nergis hararetli hararetli otobüsün arkasında fısıldarken arkadaşı da kalabalığı yararak yanımıza gelmişti, Nergis’in kulağına “Annen ağlıyor galiba,” dedi. Nergis ne

yapacağını şaşırdı, bana baktı, “Bırak ağlasın, zaten iki durak kaldı,” dedim.

Otobüsten indiğimizde Nergis annemin koluna girdi, “Zöre Hanım, sen istersen bugün işe gitme. Ben senin yerine gidip yemekleri de yapayım temizliği de,” dedi. Annem güldü, ıslak ıslak bakarken boynunu büküp “Ben ne yapayım, nereye gideyim ki?” dedi. Ablam “Sen de istediğin yeri gez, para vereyim kaç zamandır istediğin o eteği al,” dedi. Annem tek başına gezmeyi kabul etmedi, ama “Bugün sen benimle gel, yemekleri birlikte yapalım, olur mu sana izin verirler mi?” dedi. Nergis annemle gitti, ben de sendikaya gidince durumu anlattım, kimse bir şey demedi. Tuncay Abi dersi çabuk kesti, “Sen burada değilsin,” dedi. Sendikadan çıkmadan önce Nergis aradı, Tuncay Abi’yle konuştuktan sonra beni istedi telefona, “Yemekler tamam, bugün annemle çok hızlıyız, annem de fena değil,” dedi. Meraktan duramadım, “Annem nereden öğrenmiş, vukuatlı dökümü çıkarmayı nasıl akıl etmiş?” diye sordum. Meğer annem kaç zamandır iş yerindeki hemşirelerden biriyle iz sürüyormuş. Nergis telefonu kapatmadan “Herkes bizim gibi salak değil,” dedi.

Öğlen okula gittiğimde sıra arkadaşım Hülya’ya olanları anlattım, “Meral’den bir hayır görmedim ben seneye artık Gülşen olacağım,” dedim.

Tabii ne annem ne de Nergis seneyi beklediler o günden sonra bana Gülşen demeye başladılar. Nergis zaman zaman karıştırıp alışkanlıktan Meral dese de hemen pişman olup düzeltiyordu. Yalnız annem adımı bir kez bile karıştırıp Meral diye seslenmedi. Ben artık annem için kesinkes Gülşen’dim.

Babamın bir çocuğunun hem de erkek bir çocuğunun olduğunu öğrenmek annem kadar ablalarımı da yıktı. Ben Özgür diye bir kardeşimin olmasından çok babamın “Meraaal” diye seslenirken yüreğinden geçenleri düşünmeden edemedim. Yıllar önce beni içine çeker gibi koklayıp öpmesini zaten hiç unutmamıştım.

O sene üniversiteyi kazanamayınca Filiz Ablam beni yanına aldı. Bugün kolumda altın bir bilezik varsa bunda ablamın çok emeği var. Annem defalarca sesi titreyerek “Filiz, iyi ki bana çekmeyip hep bildiğini okuyan, burnunun dikine giden asi bir kız oldun,” dedi.

Ben de gidince annem Nergis’le baş başa kaldı. İki yıl sonra da Nergis sessiz sedasız evlendiğinde annem bizim yanımıza gelmeyi kabullenmeyip eksile eksile azaldığımız o evde tek başına kalmayı seçti.

Mevsimler döndü hem de birkaç kere. Herkes kendi yolunda yürüdü; rüzgârını, yağmurunu yedi. Payına ne düşerse. Bazıları dallarını fırtınaya verdi. Sonrasında ne kaldıysa geriye, onlarla yine yürüdü.

Okulu bitirince artık iki çocuklu Filiz Ablamın yanında daha fazla kalamazdım. Annemin yanına döndüm.

Dönüş ikimiz için de kolay olmadı. Neyse ki artık annemin de benim de kendi odalarımız vardı.

Annem eve geliş gidiş saatlerime kızdı, evlenmediğime kızdı, en çok sigortalı bir iş bulmadığıma kızdı. Alüminyum kap kacağı attığıma kızdı... O fasulyeyi öyle pişirmiyormuş.

Temizlik de böyle yapılmazmış.

Özgür'ü gördüğümü söylemedim anneme. Babamın mezarına gittiğimi ağzıma dahi almadım. Meral'i tanıdım anne demedim. Bunları söylemiş olsaydım daha çok kızardı. Kızınca sivilceleri çıkardı annemin yeni yeni, artık dili de dolaşıyor.

Gecekondular bir bir yıkılmaya başladı, annem bana kızdı. Emeklilik yaşı yükseltildi, annem bana kızdı... Aynı evde yaşamayalı annem çok değişmişti. Belki ben de. Belkisi mi var...

İşte kör ya da topal böyle aktı bizim hayat. Sonunda annemin istediği oldu da sağlam bir ekmek kapısından girdim içeriye. Üstelik kapı uzak şehirde. Her korku bir kapıya çıkarır insanı. Her kapı bir macera. Dur bakalım Gülşen, daha neler gelecek başa...

ORDUBOZAN

MEMURE VE ALBAY

Bir albay tanıyorum. Hem albay hem tabip, üstelik kadın doğumcu prof. ne kadar fiyakalı değil mi?

Bir kadın tanıyorum, sağdan baksan memur, soldan baksan yine memur. Üstelik “sivil memur” şimdi dördüncü derecede, çömez değil.

Mesainin ilk saatiydi. Kadın koridordaki devetabanlarının ve duvarlardaki üniformalı fotoğrafların arasından dilinde türküsüyle geçerek, kapının önüne geldi. Koltuğunun altında siyah imza klasörü, içeriden “Gece!” sesini duyana dek

bekledi. Beyazlar giyinmiş tabip albay kapının tıklatılmasıyla oturduğu yerde kımıldadı.

Kadının sesinde pazartesi sabahından uzak bir canlılık, yüzünde nereden geldiği belirsiz bir gülümseme vardı. “Günaydın,” diyerek kafasını uzattı içeriye. Arkasından yine aynı gülümsemeyle “İmzalarım vardı hocam,” dedi. Adam başıyla kadına gelmesi için işaret etti. Kadın üç adımda masaya ulaşırken neşeli neşeli soruverdi “Hocam nasılsınız?” Adamla kadın arasında iki adımdan daha kısa bir es oldu. Adam tek kelimeyle cevap verdi, “İyiyim.” Kadın o esteki tüm dile gelmemiş cümleleri okudu. Okudun değil mi dur gayrı, kadın hem neşeli hem geveze, cırcır böceği. Duracağı yeri bilmiyor.

Adam tüp bebek raporlarını imzalarken kadın susamayıp sordu, “Hocam değil mi az önce askeri nezaket kurallarına uymadım?” Adam başını evraktan kaldırmadan tok ve yavan sesiyle “Hangisine uymadın?” diye sordu. Kadın yüzünde yine tebessümle “Amir sormadan ast nasılsınız diye soramaz ya...” Adam imza klasörünü kapatırken, “Bir daha sorma,” dedi.

Kadın bu tepkiyi beklememişti, şaşaladı şaşalamasına ama bu cevabı da hak etti.

Bunu ben demiyorum, kadın dönerken devetabanlarının arasından “Sen bunu hak ettin,” dedi kendi kendine. Ama yüzünde hâlâ bir gülümseme vardı. Deli mi ne?!

YÜKSEK FİZİK MÜHENDİSİ ALBAY ve DELİ KADIN

Bir albay tanıyorum bir doksan boylarında, belki yüz on, belki yüz yirmi kilo. Hem fizik mühendisi hem albay, üstelik yüksek fizik mühendisi, ne kadar da ısıltılı değil mi?

Kadını artık siz de tanıyorsunuz, sağdan baksan memur, soldan baksan yine memur. Tepesinden yere dek insan bir elli. Kadın burada biraz daha genç, belli memuriyetinin ilk yılları, sekizinci derecede. Galiba kadının elinde değil, yüzü yine gülümsüyor.

Kapının arkasında bir albay oturuyordu her zamanki gibi. Kapıyı tıklatan yine o kadın. Bildiniz, kadının elinde siyah bir imza klasörü, yine yüzünde bir gülümseme. Adam kadına gelirken derin bir nefes alıp sırtını deri koltuğa yasladı. Bu albayın bir huyu var; karşılaştığı her memurla değil ama her kadın memurla her dakika tokalaşmayı seviyor. İmza klasörünü önüne alırken, kadınla yine tokalaştı, bugün bu üçüncü oluyor. Hangi ast amirinin elini havada öylece bırakabilir ki?

Evrakı inceledi, başını kaldırıp “Şuradan bir koltuk çek, merak etme ben sana bütün askeri yazışma kurallarını da nezaket kurallarını da öğreteceğim,” dedi. Nihayet kadının yüzündeki gülümseme kayboldu. Adam baktı ki kadında hareket yok, tekrarladı, “Şuradan bir koltuk çek diyorum...” kadın hilton koltuklardan birini alıp masanın önüne, adamın tam karşısına yerleştirdi. Adam itiraz etti, “Oraya değil şöyle yamacıma gel.” Kendi koltuğunun yanında kadına yer açtı. Kadın yolun başındaydı ama bazı kuralları da öğrenmişti. Amirin sırtında, inisiyatif ipliğinden dokunmuş geniş ve kalın bir yelek, hangi sekizinci dereceden memur

bu inisiyatif yeleğine dokunmaya cesaret edebilir ki? Gerçi sekizinci değil de birinci derecede olsa ne değişecek sanki... Amir o, mühür onun elinde, yelek de onun sırtında.

Kadın amirine karşı gelmeyip koltuğunu adamın gösterdiği yere çekti. Adam kadına diz dize öğretti ivedi, tasnif dışı, gizli, çok gizli tüm yazışmaları. Sürekli gülümseyen bu kadın suratını asarak çıktı dışarıya. Yerine otururken arka arkaya kendine okkalı küfürler etti "...Hay senin ağzına niye demedin, albayım ben masanın bu tarafından da öğrenirim diye."

Ertesi sabah elinde tasnif dışı evrakla kapıya yine geldi. Adam deri koltuğuna yaslanıp kadını çağırdı. Kadın bu kez imza klasörünü açarak masaya bıraktı. Deri koltuğun tam karşısındaydı, adam evraka bakmadan sırtarak iri dolma parmaklarını yine uzattı, kadın derin bir nefes çekerek istemeye istemeye elini adamın eline bıraktı. Sonra o bir ellilik güleç kadına sabah sabah ne olduysa, hangi şeytan kulağına ne fısıldadıysa, yüksek fizik mühendisi kıdemli albayın elini bilek güreşi yapar gibi şak diye masaya, evrakın üstüne devirdi. Albay hayretler içinde, dişleri ortada kalakaldı. Yüksek fizik mühendisi gözleri şaşkın şaşkın bakındı. Kanatlı albay burnu hırıltılar çıkararak soludu. Kadın tebessümle "Albayım boyum kısa ama nereden geldiği belli olmayan bir güç geliyor bana bazen," dedi.

Kadın elinde evrak odadan çıkarken sanki bir papatya tarlasından yeni geçmişçesine ferah ferah bakındı etrafa.

Olanları akşam telefonda ablasına anlattı. "Valla bir şey planlayarak gitmemiştim yanına. Her şey benim dışımda birdenbire oldu." Ablası "Sen sessiz kalıp canını sıktın ya

bilinçaltın buna dayanamadı, adama mesaj gönderdi, ben deliyim ne zaman nerede ne yapacağım belli olmaz dedi. Yalan mı, deli değil misin? Ancak bir deli, albayının elini şak diye devirir!”

Galiba mesaj yerine ulaşmıştı ki albay kadının arkasından “Bu kadın deli vallahi.” demişti. O günden sonra kadını her gördüğü yerde elini uzatmayı bırakıp enişteye ya “saygılar” gönderdi ya “selam” yolladı.

HOCANIN HASTALARINA...

Bir albay tanıyorum hem prof. hem anabilim dalı başkanı. Nasıl da ağzı dolu dolu, büyük harflerle yankılanarak söylüyor; ANABİLİM DALI BAŞKANI. Pek de afilli değil mi? İnsanın bu büyük harflerle uçası geliyor.

Bizim bu uzaktan bakıldığında akıllı mı deli mi olduğu pek anlaşılmayan kadının, öğlene doğru bu albayla yolları kesişecek. Bundan daha ne kadının haberi var ne albayın.

Bu kez kadının elinde evrak da tüp bebek raporları da yok. Oturtmuşlar deske, hasta kaydı yaptırıyorlar. Önünde almış başını gitmiş kadınlar kuyruğu. Bilirsiniz hastanelerin sabah saatlerini, bir adım öne geçme manevralarını, işte öyle curcuna. Curcunanın içinde kadın pembe kimlikleri keyifle laf atarak alıp veriyor. Hatta bazen hastaları unutup şarkı bile söylediği oluyor.

Kalabalığın arasında uzun boylu, makyajı eksiksiz, saçları fönlü bir kadın bizimkine seslendi, “Hanımefendi ben

anabilim dalı başkanının hastasıyım. Dün beni muayenehanesinde görmüştü.” Bizimki o an cümle bittiğinde başını kaldırdı. Göz göze geldiklerinde diğeri devam etti “Kayıt yaptırmak istiyordum...” Bizimki mesajı almamış gibi “Sıradan alacağım,” diye cevap verdi.

Kadın bir iki saat içinde önündeki kuyruğu eritti. Sonra tam aklına hocanın hastası gelmişti ki yukarıdan, klinikten aradılar. Hocanın sekreteri bizimkini çağırıyordu. Sesi telaşlıydı.

Kadın hemen asansörle yukarı çıktı, deve tabanlı koridoru geçti. Sekreter kadını makama almadan uyardı “Bak sen çok tanımıyorsun, hoca çok sinirlidir. Sakın konuştuklarına cevap verme. Biri cevap verince daha çok sinirleniyor.”

Kadın başını sallayarak içeri girdi. Anabilim dalı başkanı ulu önderin fotoğrafı altında, geniş krem masasının arkasında kaşlarını çatmış, elindeki tabletten bir şeyler okuyordu. Kadının içeri girdiğinde hoca oralı bile olmadı.

“Hocam beni emretmişsiniz,” diyerek masaya yaklaştı. Hoca ona bakarken parmağıyla iki kaşının arasından gözlüğünü düzeltti. “Bu sabah bir hastam gelmiş, sana benim hastam olduğunu söylemiş. Aferin hiçbir öncelik vermemişsin.” Kadının aferinin samimiyetini anlayamamıştı ki anabilim dalı başkanı devam etti, “Yalnız sana nereden faks çekebilirim demiş, sen bilmiyorum demişsin. Hastaya öyle cevap verilir mi?” Kadın şaşırды, son bir iki saati geriye sardı “Öyle bir konuşma geçmedi hocam.” Hoca vites değiştirdi, sesi ni tehditkâr tonuna aldı “Sizi karşılaştıırırım hıı,” deyince kadın hiç duraksamadan “Karşılaşalım hocam. Bunu ben de istiyorum,” diye cevap verdi. Hoca tabletine döndü. Ka-

dının yüzüne bakmadan “Tamam şimdi çık, bundan sonra hastalarla daha dikkatli konuş.”

Kadın dışarı çıktığında düşündü, düşündü yalnız bütün bu konuşmalara bir anlam veremedi. Sonra akşama doğru eskilerden birileri kulağına fısıldadı “Bu sana kibarca bir uyarı, hocanın hastalarına...”

Neyse ki sadece arkadaşlarının değil diğer tabiplerin de Allah’tan korkar gibi korktukları bu anabilim dalı başkanının ömrü uzun olmadı. Kadının maşallah dediği üç gün yaşıyordu. Adam emekli oldu.

RÜYALARINI ÖNEMSIYORDU

Kadının bir defteri var evde. Mavi kapaklı, sırtı spiralli. Uzun zamandır tam yatağının başında duruyor. İlk temiz sayfanın arasında da tükenmez kalem, kadını uyku sersemi haliyle bekliyor.

O gün bir yandan memesinde bebesini eylerken bir yandan da çocuğa türküler söylüyordu. Dilinde çok türkü vardı ama hiçbirisi baştan sona gitmiyordu. Bazen altını değiştirirken ezberinden şiir okuduğu da oluyordu. Çocuk, memesinde türküler eşliğinde uykuya dalınca götürüp koklaya koklaya yatağına bıraktı. Sonra da pijamalı pijamalı gelip televizyonun karşısına kuruldu.

Umuru değildi; kahvaltı masasının orada öylece durması, çamaşırların makinede asılmayı bekliyor olması. Elinde kumanda kanaldan kanala gezmeye başladı. Ücretsiz doğum

iznine ayrıldığından beri zamanın ahengine telaşsız bırakmıştı kendini. Annesi defalarca yüzüne söylemişti, “Başındaki koca koca değil ki!”

Kanallar arası gezerken programlardan birinde durdu. İki psikoloğun konuştukları dikkatini çekmişti, özetle şunu söylüyorlardı: Rüyalarınızı başkalarına anlatmayın. Nasıl genetik kodlama varsa, nesilden nesile geçen kültürel kodlamalar da vardır. Her imge her insanda aynı karşılığa denk gelmiyor. Örneğin yılanı düşman derler ama bu her birimiz için geçerli değildir. Rüyalar bilinçaltının kişiye seslenişidir. Bilinçaltı da bize dahildir.

Eğer rüyalarınızı yazarsanız bir süre sonra göreceksiniz ki, aslında birbirine benzer rüyalar görüyorsunuz ya da öyle objeler var ki, her seferinde rüyalarınızın bir yerine yerleşmişler. Aynı, usta bir yönetmenin karelere yerleştirdiği imgelerle konuşmadan anlatması gibi. Size düşen, rüyalarınızı yazarak, o imgelerin karşılığını, bilinçaltınızın size ne demek istediğini bulmak...

İsim vermeden kendilerine gelen bir danışanlarından örnek verdiler.

Adam psikoloğa giderek sıkıntısını anlatır; yıllardır rüyamda beni bir canavar kovalıyor, soluk soluğa kaçıyorum, bağırarak istiyorum bağıramıyorum. Rüyada sesim çıkmıyor. Sürekli ben önde o arkada koşuyoruz. Ben kaçıyorum o kovalıyor. Bazen nefes nefese çocukluğumun dar sokaklarında söğüt dallarının altından geçiyorum bazen hiç bilmediğim, tanımadığım evlerin arasında izini sürmediğim yollarda kovalanıyorum. Uyandığımda genellikle kan ter içinde kalmış

oluyorum, kalbim küt küt atıyor, aldığım nefes yetmiyor. Bu rüyadan kurtulmak istiyorum...

Ortak çalışan bu iki psikolog uyguladıkları yöntemlerle adamın çok önceden gördüğü rüyaların da detaylarını dinliyorlar. Birkaç görüşmeden sonra adama diyorlar ki, "Aynı rüyayı bir daha göreceksin, yalnız bu kez kaçma. Dur ve o canavarın yüzüne bakarak, sen kimsin diye sor."

Dedikleri oluyor, kısa bir süre sonra adam aynı rüyanın içinde koşarken buluyor kendini. Canavarın önünde soluk soluğa kaçarken uykusunda birden bunun rüya olduğunu hatırlıyor ve zınk diye durup canavara dönerek, "Sen kimsin?" diye soruyor. Bu kez sesi çıkıyor. Canavar, bu beklemediği soru karşısında kovalamayı bırakıp birden babasına dönüşüyor. Psikologların yorumu, bu adamın aslında kendisinin de kabul etmek istemediği, babasıyla ilgili sorunları olduğu.

Psikologlar başka başka örnekler verdiler, anlattıkları kadının kafasına pek yatmış olmalı ki kadın ertesi gün iş dönüşü spiral sırtlı, çizgili bir defter aldı kendine.

Rüyalarını yazdı ki, ne göre...

27 Ocak

Güneşli bir gün, havada simit kokusu. İnsanların ellerinde renk renk bayraklar, dövizler, dillerinde sloganlar, yumruklar göğe karşı havada. Öyle öfkeli.

Tepeden tırnağa siyahlar giyinmiş kadınlar, göğüslerinde

kayıp kızlarının, oğullarının fotoğraflarını taşıyorlar. Yer, şehrin meydanı. Ortalık ana baba günü. Kadın da orada tek başına.

Yalnız o ne bir slogan atıyor ne bir döviz taşıyor ne de yumruğunu kaldırmış havaya. Elleri ceplerinde, çantasını çaprazına asmış boynuna. Bir yanı kalabalığa karışmak istese de korkarak kıydan kıydan yürüyor. Kepenkleri indirilmiş dükkânların yalnızlığı var üzerinde. İçinde de mır mır kendiyle kavgalı bir ses.

Caddenin kenarından biraz da içindeki sesi bastırarak yürüyor. Bazen karalara bürünmüş annelerle göz göze geldiğinde bakışlarını kaçıraramamışsa sarılıp ağlamak istiyor. Tam o an içindeki ses tekrar yükseliyor, “Benim burada olmamam lazım! Benim burada olmamam lazım. Ben askeriyede çalışıyorum!”

Kadın gecenin ortasında rüyasını yazdı.

Sonra bir gece yine yazdı.

Bir gece daha.

Bazen uykunun tatlılığından gözünü açamıyor ya da kocasını rahatsız etmemek için yataktan çıkmıyordu. O vakit rüyasını, gözleri kapalı kendi kendine anlatıyordu. Anlatıyordu ki unutmasın. Kimileyin de ışığı yakmadan kalemi el yordamıyla yürütüyordu defter üzerinde.

Aklına gelmiyor değildi, yazdıklarını kocası okuyor mu ki? Sonra yine kendini kendi rahatlatıyordu, kafam kadar

yazdıklarım da karışık, harfler aynı telde dizili kuşlar gibi durmuyordu bir satırda. Kim okuyabilirdi ki onları? Hem okusa kime ne...

KADIN EMİR ERİYMİŞ!

Öğle sonrası güneş devetabanlı koridoru aydınlatmakla kalmayıp ısıtmıştı. Duvarda bakışları birbirinden ciddi kendileri çoktan toprak olmuş üniformalılar, çerçeveler içinde yerli yerindeydi. Koridorun sağ başındaki odada askeri nezaket kurallarının takipçisi tabip albay burnundan soluyordu. Bu öfkenin kaynağı sanırım elinde evrakla dolaşan yine aynı kadındı. Odada bu kez o tabip albaydan başka bir tabip albay daha vardı, yalnız o doçent...

Kadın çağrıldığını duyunca elindeki fala çevrilmiş fincanı da arkadaşını da bırakıp kapıya geldi. Odaya girdiğinde iki albay da ayaktaydı. Tabii niyetleri kadını ayakta karşılamak değildi. Masanın gerisindeki albay kadına kükredi “Sen ne yaptığını sanıyorsun hı, bak tüp bebek raporlarını yanlış yazmışsın,” dedi.

Albay sinirden kendini koltuğuna bıraktı. Kadın yanlışından utanıp da yüzünü öne eğmedi. Albayın sözünü bitirmesini bekledi. Albay aynı hırsla devam ediyordu “... Sen bu tüp bebek raporlarını nasıl yazıyorsun?”

Kadın sinir bozacak sakinlikte söze başladı “Albayım bu raporlar üç imzalı oluyor. Önce birinci doktorun şifresiyle raporu yazıyorum. Birinci doktor hocam oluyor,” deyip eliyle ayakta saygıyla, mahcubiyetle bekleyen albayı gös-

terdi. “Hocamın şifresiyle raporu yazdıktan sonra sistem üzerinden ikinci doktora gönderiyorum. İkinci doktor da siz oluyorsunuz bu kez sizin şifrenizi yazıyorum...” Albay masasından öne doğru eğildi, gözlerini pörtletti “Ne yapıyorsun, ne yapıyorsun?” dedi. Kadın gayet sakin, “Sizin şifrenizi yazıyorum.” diye cevap verdi. İşte o an küçük kıyamet koptu. Albay sesini öyle bir yükseltti ki koridordaki komşu odalardan seyre çıkanlar oldu. Çıkmayanlar da oturdukları yerden kulaklarını diktiler. “Sen kim oluyorsun da benim şifremi yazıyorsun? Benim şifrem sende ne arıyor? Yaa sen ne yaptığını sanıyorsun, sen yaptığın işi hiç mi sorgulamıyorsun hı?”

Bütün bu öfkenin karşısında kadın sanki şu beyni uyutan haplardan içmiş ya da yürek yemiş kadar dik durdu. Albay bir kez daha bağırdı, “Söylesene, sen yaptığın işi sorgulamıyor musun yahu! Ezbere mi yapıyorsun?” Kadın gayet pişkin gözlerini dahi indirmeden “Sorgulamıyorum albayım,” diyerek devam etti, “albayım bu çarkı ben döndürmedim. Dönen çarkın içine girip ritme uydum. Bugün değil, ben bir yıldır bu raporları böyle yazıyorum. İlk geldiğimde arkadaşlar şifreleri verdi, işi gösterdiler ben de öyle yapıyorum, siz de imzalıyorsunuz.”

Albay daha bir sinirlendi, “Haa sen diyorsun ki ben emir eriyim, öyle mi?”

“Öyle diyorum albayım, ben bir emir eriyim.” Albay artık bu arsız kadına söyleyecek tek söz bulamadı.

Kadın devetabanlarının arasından geçerken “Bunu sen istedin hoca,” dedi. Öfkesini bileylediğini gözlerinin seğirme-

sinden anladım. Aklına ne geldiyse dönüp devetabanının yapraklarına eğildi, o an güneşi sırtında hissetti, fısıldayarak “Duydunuz mu, sorgulamamı istiyorlar.” Yalandan gülerek kendi kendine “Peh! Peh! Peh!” dedi.

Yerine oturduğunda koridordaki diğer tabip albaylardan biri telefon açıp kadına “Sana bu kadar bağırmasına neden müsaade ediyorsun? Anabilim dalı başkanına çıksana!” dedi. Kadın istese büyük amirinin karşısına çıkardı. Çünkü bu yeni anabilim dalı başkanının vicdanına güveniyordu. Ama yine de gaza gelip çıkmadı.

YOLLAR ÇETREFİLLEŞİYOR

Kadın rüyasında mı ne görmüştü, mesainin ilk dakikasında damladı albayın kapısına. Hemen akmadı içeriye “Geel” sesini duyana dek bir damla sakinliğiyle bekledi. Bu kez ne günaydın dedi, ne nasılsınız, gülümsemesi de yoktu artık. Direkt konuya girdi, “Rahatsız ettim hocam, hani siz toplantı yapacağım dediniz diye ben tüp bebek raporlarını yazmadım. Ama beş tane yazılmayı bekleyen rapor var elimde iki tanesi aşılama, bilginiz olsun.” Adam kadının yüzüne bakmadan terslercesine, “Tamam, tamam, sen yazma, toplantı yapacağım,” dedi. Bir yandan da eliyle kadını kışkırladı.

Kadın, günlerce üstünde gezdirdiği bir yükü indirmiş halmal kadar rahatladı. O rahatlıkla taze çay kokusunun peşinden gitti. İki arada bir derede yine eskiler uyardı onu “Bu albaya fazla bulaşma, taktı mı çok pis olur. Sen zararlı çıkarsın. Uzatma!” Kadın zaten kırk tepeyi aşıp da gelmiş.

Hangi kırklık kadın yaşadığı coğrafyanın gerçeğini öğrenmeden saçlarını ağartmıştır ki? Bizimki de saçlarını boyatığına göre.

Akşama doğru sekreter, albayın kadını çağırdığını haber etti. Sekreter avlu gibi beş altı odayı gören orta bir noktada oturuyordu. Görüş alanı da zihni de her şeye hâkimdi. Disipline gelip otursa kim bilir kaç kitap yazardı.

Kadın devetabanlarının arasından geçerek kapının önüne geldi. Sekreter, kadına göz kırparak kelimeleri kullanmadan “Hadi rastgele,” dedi. Öteki yine kaşıyla, gözüyle “Eyvalah,” deyip albayın odasına girdi.

Albay kadını görür görmez “Hani bekleyen raporlar vardı, siz onları şimdi yazın. Toplantıyı sonra yapacağım,” dedi. Kadın “Hocam ben de tam bunu söyleyecektim. O gün bana bağırdınız ya, ezbere mi yapıyorsunuz diye. Çok haklıydınız, bu tüp bebek raporları ciddi, sorumluluğu olan bir iş. Ben gerçekten ezbere yapıyorum, ben azospermi, mala faktörü bilmem. Bunlar tıbbi terimler, ben tıbbi sekreter değilim. Onun için bu görevden azledilmek istiyorum.” Albay kirpiklerini oynattı, ilk kez kadının yüzüne bakarak konuştu, “Pardon, sen yazmayacaksın da kim yazacak bunları?” Kadın kafasında evirip çevirmiş, hazırlıklı olmalıydı ki hiç duraksamadan, başı dik “Hocam o zaman yazılı emir verin,” dedi.

Albayın gözlerinde çakan bakış “Bu kadarı çok oldu,” diyordu. Hayretler içinde kaldı, kadının cüretine şaşırdı. Şaşırmakla birlikte sinirlendi, burnundan soluyarak, “Nereden çıkardın bunu, şimdi bunu niye istiyorsun?” Kadın sanki

ögle yemeğinde yürek yemiş gibi gaza bastı “Albayım iki gün sonra, sen kimsin, benim şifrem sende ne arıyor diye yine bana bağırabilirsiniz. Ya da siz gidersiniz, yerinize gelen kişi sen neye göre yazıyorsun diyebilir. Bu yazıyı kendimi korumak için istiyorum,” diye tane tane konuştu. Albay kadının yüzüne karşı içinden küfürler savurdu, dışından ise başını aşağı yukarı sallayarak “Sen şimdi git yaz, ben sana yazılı emir çıkaracağım,” dedi.

Kadın koridoru dönerken yine devetabanlarına fısıldadı “Sorgulamaya başlayınca yollar çetrefilleşiyor.” Mayıs güneşiyle ısınmış devetabanları da kadını çok anladı ya.

BİLİNÇALTI MI?

Yüksek tavanın altındalar. Salon yan duvarlardan spot ışıklarla aydınlatılmış. Kırmızı koltuklar hınca hınç dolu. Sahnede siyah kalın perdenin önünde birbirine eklenmiş iki masa. Masanın bir tarafında bıyıkları gür dört erkek, önlerinde bardakta sular, kalemler, kâğıtlar not alarak dinliyorlar birbirlerini. Gülümsemeden konuşuyorlar. Konu Anadolu kadar eski ve derin. Ve de kanlı. Etle tırnak kardeşliği.

Kadın arkalarda oturan dinleyiciler içinde. Çıkış kapısına en yakını.

Çocukluğundaki gibi masal dinler gibi dinlemek istiyor anlatılanları, yalnız derinlerden, bir kuyudan gelir gibi gelen sesinden, konuşulanları duyamıyor. Duysa da takip edemiyor.

İçinde hep aynı ses: “Benim burada olmamam lazım. Benim burada olmamam lazım... Ben askeriyede çalışıyorum.”

Hiç kimseye anlatmadan yazdı kadın günlerce. Sonra bir gün arka arkaya hatta defalarca okudu yazdıklarını. Hemen çözemedi rüyalarının dilini. Bir cumartesi kel alaka yoğurt mayalarken ampül yandı tepesinde, gözleri aydınlandı. Çözdü rüyalarının dilini.

Bilinçaltı diyormuş ki, ruhun bu çalıştığın yere ait değil!

Sen bu değilsin!

Kadın mesajı alınca o dakika yüksek sesle eli belinde seslendi: “Heey bilinçaltı, otur oturduğun yerde, ortalığı karıştırma. Başka iş buldum da çalışmadım mı?”

O gün defterine son cümle olarak şöyle yazdı.

“Her korku insanı bir kapıya götürür.”

Kadın bilinçaltına seslendikten sonra bir daha böyle rüyalar görmedi. Ancak başka rüyalar görmeye devam etti. Kadın onları da yazdı, sevdi bu işi. Hatta mesainin ilk saatleri arkadaşlarından, ablalarından gelen telefonlarla rüya yorumlamaya başladı. Annesi bir bu eksikti dese de o da anlatmaya başlamıştı rüyalarını.

HABERCİ KUŞLAR

Adam sabah akşam Abdülhamit'ten kalan kasırlara, tüm o ağaçlara, kuşlara, güneşe, emrindeki erlere, personele, havuza bakarken, yüksekte huşu içindeydi. Üstündeki kademeli, kıdemli başçavuş üniformasını görmesenz içinde karacı bir başçavuş değil de koca bir paşa var sanırsınız. İşte ben böyle başçavuş üniformalı bir paşa tanımıştım.

Bu kadını da ilk orada görmüştüm. Aynıydı, sağdan baksan memur, soldan baksan yine memur. Yalnız o vakitler biraz acemilik tedirginliği vardı üzerinde. Yine de dil şimdiki kadar olmasa da aynı, bildiğin pabuç!

Pazartesi sabahıydı, yemekhanede toplanılıp ayın personeli açıklandı. Paşa iki kişiye birer küçük altını alkışlar eşliğinde taktı. Bu iki kişinin fotoğrafı ayın personeli köşesinde yerini aldı. Bizim kadın, altın değil havasını alıp çıkmışken bir saat sonra telefonla çağrıldı.

Paşa onunla birlikte iki personele daha kendi odasında çay söyledi. Paşanın karşısında çaylar saygıyla minik minik yudumlarla içilirken kırmızı keselerde önlerine birer küçük altın konuldu. Bu gelenek olsa gerekti, tarihten gelen.

Kel, tecrübeli muhasebeci hiç şaşırmadan, teşekkür edip altını ceketinin cebine koydu. İki kadın durumu hemen kavrayamadı. Paşa kadınların alık alık birbirlerine bakmasından bir açıklama mecburiyeti hissetti, "Sizler de ayın personelisiniz, bu başarınız devam ederse siz hep ayın personeli olacaksınız," dedi. Üçü de ceplerinde birer küçük altınla çıktılar dışarıya.

İki kadın baş başa kalınca bizimki diğèrinin keyfini kaçırdı. “Madem biz ayın personeliyiz, altınları diğèrleriyle birlikte niye alkışlarla vermedi ki? Ya da neden bizim de fotoğraflarımızı asmadı?”

Öteki kadın yaşça daha küçüktü, ama aynıydı sağdan, soldan bakmayla değışmiyor; memurdu. Bizimkinin dediklerine anlam veremedi. Başını iki yana sallayarak “Ne yani, ne demek istiyorsun abla?” diye sordu. Ablası “Adam muhasebeci, ben kasacı, sen restoranın şefi...” sustu, cümleyi yarıda bıraktı. Diğèri yine anlamayınca, bizimki “Haberci kuşlar oradan oraya uçsun istiyorlar,” diyerek, ötekini arkasında bırakıp gitti.

Aylar birbirini kovalarken iki kadının muhabbeti hızla ilerledi. Bir akşam şehrin gürültüsü içinde biranın ve cipsin gevşekliğinde şöyle dedi: “Abla biliyor musun, sana söyleyemedim ama benim küçük altınlar dört oldu.” Ablası birayı şişeden içti. Öteki bekledi bir çift laf etsin diye, ilkin ses gelmedi. Sonra “Boş ver, seni diğèr kuşlarla sıkıştırdı. Bak bu biralar o tek küçük altınla alındı, hadi içelim,” dedi. İçtiler. Şişeleri birbirine vurarak gülümseyip yine içtiler.

15 TEMMUZ

Ne kadar gönülsüz olsa da bir hafta yine tüp bebek raporlarını ilkökul çocuklarının eşleştirme çalışmaları gibi tabloya bakarak yaptı. Azospermi, düşük over rezervi, mala faktör diye diye yazdı bitirdi. Yine koltuğunun altı dolu devetabanlı koridordan geçti.

Albay raporları imzalıyordu, kadın albayın karşısında beklerken fazla sessiz duramadı. Annesinin demesiyle yine kurtlanıp konuştu, “Albayım hani yazılı emir çıkaracaktınız ya.” Albay kadını hiç duymamış gibi başını kaldırmadan raporları sonuna dek imzaladı. İmza klasörünü kadının eline tutuştururken “Sen yazmaya devam et, ben amirinle konuşup emri yazdıracağım,” dedi.

Çok geçmeden emir geldi gelmesine, ancak tüp bebek raporları için değil. Temmuz sıcağında kadına Harp Okulu’nun yolları göründü. Gak dedi guk dedi, “Diğer arkadaşlarım yerinden oynamazken bu benim üçüncü görevlendirilmem,” dediyse de sesini bir duyan olmadı, tıpış tıpış...

Kadın bukalemunun insan şubesi gibi hemen yeni işine alıştı. Ellerinde sınav sonuçlarıyla gelen harbiyeli adaylarının kaydını yaptı. Kahve falları baktı. Evet kadın her telden oynayıp bir de fal bakıyordu. Kendisine kaldığı zamanlarda da onu buraya gönderenlere, en çok da “Sen yaptığın işi sorgulamıyor musun?” cümlesinin sahibine dualar gönderiyordu.

Yeni arkadaşlar edindi kadın, hikâyeler anlattı, hikâyeler topladı. Saray yüzü görmüşlerle sohbet etti. Kadın yıllar içinde aynı dairede dönerken yaşadığı toprakların orta yerine koca bir saray inşa edilmişti de ruhu duymamıştı. Ama kadın yıllanmış, çok tokmaklı kapıyı iterek hasbelkader içeri girdiği ilk andan itibaren, döne döne dolaştığı bu bahçede sıkça saray havası almıştı, gördüğü bunca entrikanın bir damarı olmalıydı. Kendisindeki damarlar gibi.

Harp Okulu’na gelmekle kadının düzeni bozulmuştu, burada hafta sonu da çalışılıyordu. O hafta sonu, 15 Temmuz

ertesi cumartesi günü, kadını ve arkadaşlarını işe çağırdılar. Kem küm etseler de karşılarında emir vardı, demir olsalar ne fayda.

O hafta sonu işe gidemediler. Çünkü cuma gecesinden yer yerinden oynadı. Tanklar sokağa indi. Sabaha dek bombalar atıldı, kurşunlar yağdı gökyüzünden. O sabah işe gidemeyince, bizimki tüm bu toz dumanın ettiği iki bedduadan çıktığını sandı. Ellerini iki yana açıp başını gökyüzüne kaldırarak “Allah’ım bu kadar da dememiştin ki,” dedi.

Birçok kişinin adı bir günde çizildi. Ortalık koyu, pis kokulu karanlığa büründü. Binlerce kişinin hayatı karanlıkta kayboldu, kaybolmayanlar da yara bereyle yürüdü.

Meğer bağırsaklar çok doluymuş, yalnız kimse nasıl olduğunu sormadı. Birileri birilerini kandırmış dediler. Kadın işte o kadarını anladı.

ER ve KADIN

Bu kadının ne iş yaptığı da belli değil, şimdi de santralde. Yanında kamufajlı, postallı bir er oturuyor. Önlerinde telefonlar, kablolar, tek bir camı yok kaldıkları odanın. Tam karşısındaki duvarda iri iri puntolarla “DİKKAT DÜŞMAN DİNLİYOR!” yazılı. İçerisi havasız; postal kokusu, ter kokusu, kadın regl oluyor yerinde rahat değil o da cabası.

Bir er açıyorsa telefonu kalıp sözlerle, iki kez de kadın açıyor. Bazen aynı anda aynı kalıp sözler döküyorlar tellere. Telefonların sustuğu an ikisinin de çenesine vuruyor. Kadın

erin yüzüne bakarak “Sen nerelisin?” diye sordu. Er ağzı dolu dolu “Adanalıyım” dedi. Kadın daha bir şey söylememişti ki er yüzünü buruşturarak “Değil mi abla Adanalıları pek sevmeyizler?” Telefonların araya girmesiyle kadın hemen bir şey diyemedi. Bu arada düşündü de şimdiye dek kaç Adanalı tanımıştı ki? Telefonu kapatırken ere dedi ki “Yoo, benim tanıdığım Adanalılar iyi insanlar, çok severim onları.” Erin esmer yüzü gülüverdi, heyecanlandı, oturduğu yerde kıprışıp “Kim onlar abla?” dedi. Kadın “Yaşar Kemal” dedi. Er çenesini, dudaklarını büzerek “O bizim koğuştta değil abla.” dedi. Kadın artık Yılmaz Güney’i kendine sakladı. Kalktı tualete gitti, er arkasından “Abla çabuk gel!” diye seslendi. Er duymadı ama kadın “Emredersiniz komutanım,” dedi.

Er, kaymaklı bisküviyi damağında emerken “Abla, sen nerelisin?” diye soruverdi. Kadın oyun oynar gibi “Hadi bil bakalım, benim şehrimden çok âşık çıkar,” dedi. Er ağzındaki kaymaklı bisküvileri göstererek “Valla bildim, Antalya. Benim amcaoğlu da orada âşık olmuştu.” Kadın “Lan oğlum âşık dediysek, Pir Sultan Abdal, Âşık Veysel... Şimdi bildin mi nereliyim?” Er bu kez kendinden emin “Kütahya” dedi. Kadın telefonu kaldırırken “Hah şimdi bildin işte,” diye güldü.

Ertesi gün er, kadına çubuk kraker uzattı, işte tam o arada “Abla sen ne zaman işi bırakıp evinin hanımı olacaksın?” diye sordu. Kadın şaşırdı, “İş bırakmayacağım ki.” Er, “Abla yani evlenmeyecek misin?” “Evlenmek için neden işi bırakayım ki?” “Ya git abla, sen bu işi bırakmazsan, seni kim alır? Bu kadar erkeğin içinde çalışan bir gariyi kim kendine garı yapar? Valla ben senin gibi bi gariyi almam.” Kadın “Ben senin gibi bir adamı aldım da!” dedi.

YOL DÜZ DEĞİL YOKUŞTU

Daha genç bir kızken anası “Seni bu çeneyle kim alır ki?” derdi. Kadını o çeneyle hem de it ayağı yemiş haliyle bir alan çıkınca, başçavuş kıyafetli paşanın tam karşısında durdu “Komutanım benim şu tarihte nikâhım olacak. Beş günlük nikâh iznimi kullanmak istiyorum,” dedi. Paşa hay hay, deyince kadın bu kadar kolay olmasına şaşırdı. “Tabii ki kullanabilirsin, yirmi gün yıllık iznin var. İstedğin kadar kullan.” Bu kez kadın bozuldu, itiraz etti “Komutanım yıllık iznimi değil, 657 sayılı kanunun verdiği normal beş günlük nikâh iznimi kullanmak istiyordum.” Paşa baktı ki kadın kendini zorluyor, neredeyse odasından kovdu “Yok öyle bir hakkın, sen memur değil sivil memursun!”

Kadın odasına indiğinde akıllı durmadı, paşanın lafı üstüne laf mı olur diye düşünmedi. Birinci orduyu, ikinci orduyu bırakmayıp tüm orduları aradı. Birçok çalışanı meşgul etti, sordu soruşturdu. Mesai bitmek üzereydi ki elinde kanun kitabıyla merdivenleri tekrar çıkıp paşanın huzuruna vardı.

Kadın büyük uğraşların sonunda izin kâğıdını imzalatarak devlete de haber verdikten sonra sevdiği adamı koynuna aldı. Devletten habersiz koynuna aldıklarını da saymıyoruz artık.

Sevdiğiyle öylece el ele yürürlerken bir çınar ağacının altında duruverdiler birden, kadın çalıştığı yere, şehre dönmeliydi. Dönmeden önce uzun uzun öpüştüler, kimse görme se bile koca çınar her şeyi gördü. Adam kaldı, kadın gitti. Bakkal dükkânı değil ki bu, koca devlet, elbette tayinini bekleyecek.

Kadın sabırlıydı beklerdi ama keşke izin konusunda yaşadığı son sorun bu olsaydı.

SAĞLAM KAPI

Bir bayram sabahıydı kayınbabası diğer iki gelinine çıkarıp beşer lira verdi. Bu kadına ve görümcesine sadece elini öptü. Gelin görümce babalarının ellerine baktıklarıyla kaldılar. Görümce sesini yuttu ama kadın yerinde duramayıp kayınbabasına dedi ki, “Onlara bayram harçlığı verdin de bize neden vermedin?” Baba kadına cevap bile vermedi. İki elti kıkırdayarak bizimkine bakıp ağızlarına şeker attılar.

Sabah oldu, akşam oldu, aylar döndü bir bayram daha geldi. Aynı sahne tekrarlandı, kayınbaba yine iki gelinine bayram harçlığı verdi. Bu kez görümce de payına düşeni cebine koydu. Bizim kadına yine önündeki havayı solumak kaldı. Bu kez susar mı dersiniz, susmadı. Tekrar kayınbabanın karşısına dikildi “Baba, baba onlara bayram harçlığı veriyorsun da bana neden vermiyorsun? Onlar da çalışıyor ben de.”

Adam takma dişlerini yerinden oynatarak “Sen askeriyede çalışıyorsun, sırtını iyi yere dayamışsın,” dedi.

“Harp Okulu’nda inecek var!” derken dolmuştakiler kadına şüpheyle, hatta içlerindeki küfürleri gözlerinde göstererek baktılar. Kadının arkasında bıraktığı bakışlar rahmetli kayınbabasını hatırlattı. “He ya sırtımı sağlam kapıya dayamışım.” diye geçirdi aklından. Yüzü kendi kendine güldü, “Yoksa yıllardır kapıyı mı bana dayamışlar?” diye mırıldandı kendi kendine.

Nizamiyeden geçerken içeri sokulması yasak olan cep telefonunu el çabukluğuyla sutyeninin arasına koydu. Güvenlik çok sıkıydı.

Kadın 15 Temmuz'dan sonra bir iki gün daha aynı yere gidip geldi. Hiçbir işleri yoktu, bütün gün hikyelerini anlattılar birbirlerine. Olanları konuşmakta temkinli davrandılar, ne de olsa ortalık karışıktı, herkes kendinden korkuyordu.

Yapacak bir işleri kalmamıştı, onca gürültüden sonra öğren-cilerin ayakları jilet gibi kesilmişti. Zaten iki gün sonra da "Göreviniz bitmiştir, herkes asli görev yerlerine..." dediler. Kadın yine tıpış, tıpış...

HEPSİ KAHRAMANDI TUVALETLERİ TEMİZLEYEN HİÇ YOKTU

Gurbette memur olan herkes bu şansı bulamıyordu. Kadın birinci katta çalışıp üçüncü katta yirmi kızla aynı misafirhanede kalıyordu. İki ayrı bölümde onar onar. Han burası, kimi geçerken uğruyor, kimi bir hafta kalıyor, kimisi bizimkisi gibi aylarca.

Ayıcığıyla yatanlar, horlayanlar, çarşafları kana bulayanlar, sayıklayanlar, çekirdek ıtlayanlar, yatağı gle evirenler, rahat soyunanlar, utananlar, renkli renkli sutyenler ve tabi ki ah o dilden düşmeyen erkekler. Kadın neredeyse hepsinden büyüktü; çok dinledi, çok izledi, çok güldü hatta bir iki kızı ağlamaları uzayınca duşun altına koyup silkeledi. Birkaçının da kıına tekmeysi savurmak istedi, yalnız kendini tuttu.

Kadın mesai saatlerinde tuvalete gittikçe -bu arada tuvaletler alaturkaydı- kapının arkasından gölgeler düşüyordu. Kadın bir iki fark etti kapının altından vuran gölgeleri ama dışardaki çam ağacının gölgesi diye düşündü. Kontrol etti, evet çam ağaçlarının gölgesi fayanslara vuruyordu. Demek ki o an rüzgâr esti, gölge oynadı diye düşündü, aslında pek de üstünde durmadı.

Günlerden cumaydı, mesai bitmiş, arkadaşları evlerine gitmiş, o, ranzasına çekilmek üzere yukarı çıkmıştı. Üstünü değiştirip aşağı indi, dışarı çıkmaya karar vermişti. Tuvalete tekrar girdiğinde gördüklerine inanamadı. Temizlikçi erlerden biri eğilmiş kapının altından içeriye bakıyordu. Kadın aniden girince er telaşla doğruldu, bordo önlüğünü çekti. Hemen dışarı çıktı, kadın da arkasından.

“Sen içeride ne yapıyordun?”

“Abla kalemimi düşürmüştüm.”

Kadın afalladı “Ne kalemi ya, senin kaleminin kadınlar tuvaletinde işi ne. Hem temizlik saati mi ki sen oraya giriyorsun?” Er kızardı, bozardı.

Kadın “İçeride biri var mıydı?” diye aptalca sordu. Er sessiz kaldı, o arada kapı açıldı, saçları meçli bir kadın yüksek topuklarıyla tık tık geçerek ileride kendisini bekleyen erkeğin koluna girdi.

Er en son şöyle dedi “Abla sen bana kızırıyorsun ama komutan emir verdi, tuvalet kâğıdı çabuk bitiyor, bunu kimin çok kullandığını bul dedi.”

Kadın iyice aptallaştı, ertesi gün otel kısım amiri başçavuşun karşısına çıktı, “Bakın bu asker böyle böyle yaptı, emri de siz vermişsiniz.” Başçavuş güldü “Yok böyle bir emir, geri zekâlı uyduruyor.”

Kadın sonra duydu ki bu eri çamaşırhaneye vermişler, hani misafirhanedekilerin kirli torbasıyla götürüp çamaşırlarını yıkattığı yer. Bizimki yine başçavuşun karşısına dikildi,

“Komutanım ee siz bu askeri cezalandırmamış, ödüllendirmiş oluyorsunuz. Şimdi biz çamaşırlarımızı verdik bu sapık asker içinden bir donumuzu çalıp koğuşa götürse...”

Başçavuş babacan babacan gülüp “Ee yarın bu asker buna-lıma girse intihara kalkışsa, ben başımı nasıl kurtaracağım?”

Kadın odadan çıkacaktı ki dönüp “Komutanım,” dedi, “hani geçen hafta yenge sizi ziyarete gelmişti ya, gözümle görmüş-tüm yengenin arkasından bu er de tualete girmişti.” Sonra odadan çıktı.

Sonra duydu ki, o er en son meydanda yaprakları topluyormuş.

Kadın nice sonra dizlerini kırmış işerken birden aklına geldi, “Vay başıma, o benimkini de gördü ya!”

ÇATI KATI

Yirmi kadının sadece nefesi değil, hikâyeleri de birbirine karışırken elinde bavuluyla ufak tefek bir kadın daha sırtlandı-klarıyla girdi içeriye.

Bizimki çok mutlu oldu, şıp diye sevdi geleni, ablalık yapıp kol kanat gerdi. Öteki hemen inandı bizimkinin sıcaklığına, tez zamanda abla abla, diye sokuluverdi yanına. Gurbette ilk sıcaklık kendini kedi gibi hissettirir insana.

Kadın hasılatı toplayıp paraları sayarken, yeni gelen de aynı çatı altında yemekleri dağıtacaktı.

Kadın ötekinin de aklını çeldi, misafirhaneden çıktılar. Birlikte ev kiraladılar. Tüm romantiklerin hayali çatı katı, 1+1.

Ayın on beşinden sonraki ilk on günü bolluk içinde geçirip ikisi de zincirlerini kırmış gibi kentin altını üstüne getirdiler. Sonrasında da maaş gününe dek soğan ekmeğe talim ettiler. Yemek dağıtan, kuru soğanın her çeşidini özenle koydu masaya. Salçaya bulanmış kuru soğan, sumakla, limonla yoğrulmuş kuru soğan, ateşte kavrulmuş kuru soğan, zeytin-yağına bulanmış kuru soğan...

Kış hiç gelmeyecek terasta hep bira içilip türkü söylenecek sandılar. Kış kendini hissettirince odunun kömürün derdine düştüler. Kadının ablası bir soba verdi, kovalı. Bir yorgan verdi, elyaf değil yün. Bir torba kömür aldılar, bir torba odun.

İki kafadar geç saatlere dek kendi tabirleriyle it gibi dolaşıp o sokak bu sokak gezip eve dönerlerken, evde odun kalmadığını hatırladılar. Kedi, köpek ve rüzgârdan kalan çöpleri karıştırmayı akıl edip odun niyetine kasa aradılar. Elleri boş çıktılar çöpten, bu saate kasa mı kalır?

Evleri o kadar soğuktu ki, bir daha çatı katı tutmayalım, diye yemin ettiler. Sonunda kadın ötekini koynuna, yün

yorganın altına aldı, zaten kedi gibiydi sarıldılar birbirlerini. Öteki “Abla hayat ne garip değil mi?” dedi.

“Niye ki, ne oldu yine?”

“Baksana seni tanıyalı daha birkaç ay oldu, ama hemen koynuna girdim. Beni yanlış anlamamı istemem. Normalde annemle bile yatamazdım.”

Bizimki kendinden emin, “Benim dayanılmaz bir sıcaklığım var,” diyerek kıza daha sıkı sarıldı.

“Abla, hişt abla ben yine de çok üşüyorum, kirpiklerim üşüyor, uyuyamıyorum.”

Abla olmak kolay değildi, kalktı kadın, sobadaki kömüre baktı, evin içini taradı. Sonunda holde dizili ayakkabılara bakıp “Bir fikrim var.” dedi, cin cin. “Bir çift ayakkabı sen feda et, bir çift ben. Yoksa bu soğukta sabaha çıkamayacağız.”

O gece iki kadın kömürün yanında iki çift ayakkabı yaktılar.

Bir pazar günü, odunları kömürleri varken, sobanın sıcaklığında sahandaki sucuklu yumurtaya ekmek banıyorlardı, bizimkine dedi ki “Abla keşke şu sobanın kıyısında, beni leğende yıkasan.”

“Niye ki, bu da nereden çıktı?”

“Abla ben çocukmuşum, sen anne.”

Bizimki bu nasıl bir fantezi demeden, hiç erinmeden kalkıp halıları topladı.

SÖZ UÇAR YAZI KALIR

Kadın, Harp Okulu'ndaki görevini başarıyla olmasa da bitirip asli görev yerine gelmişti. Geldi ki ne göre, burada da ortalık kaynıyor, her köşede fısır fısır. Çalıştığı klinikte üstü çizilen, alıp götürülen yok ama insanların dili başka döner olmuş. "Hocam" demiyorlar da "Yoldaş" diyorlar, duyduklarına inanamıyor.

Kadın iki üç gün hiç konuşmadan, sağa sola bulaşmadan bir iki tüp bebek raporu yazdı. Konuşanları, fısıltıları dinledi. Ağzı açık kaldı fir dönen cümleler karşısında "O odalardaki mavi gözlü adamın fotoğrafları teker teker indirilmeli ve yenisinin fotoğrafları asılmalı." Kadın kendisine de doğum yaptıran tabip binbaşının yüzüne hayretle baktı. Binbaşı sadece bakışı gördü, hayret kadında kaldı.

Bir hafta sonra ilkin devetabanlı koridordaki çerçeveler indirildi, sonra kapı önlerine yazılan albaylar, yarbaylar, binbaşılar söküldü, hastanenin adı değişti. Kadın bunca tantananın arasında, şimdi sırası mı demeden yıldızları düşmüş albayın karşısına geçip "Hocam hani yazılı emir çıkarttınız ya," dedi.

Hoca ameliyattan yeni çıkmış olmalı, ayaklarında beyaz sabo terlikleri. Kadın cümlesini bitirdiğinde hükmü kalmamış albay ayakkabılarını geçirmişti ayaklarına. "Bana bak senin kadron neydi, anabilim dalı başkanına söyleyeyim de hemen senin tayinini çıkarsın," dedi. Kadın başı dik "Hay hay buna ben de sevinirim. Kadrom veri hazırlama," diye cevap verdi. Yıldızlarını kaybetmiş albayın öfkesi kendisinden önce vardı makama.

Beş dakika sonra sözde duvarlardan mavi gözlü adamın fotoğraflarını indiren devrik binbaşı, kadının karşısına dikildi “Bıktım senin bu yarı okumuş hallerinden,” dedi. Kadın içinden ‘eskiden olsa bu bağırtıya çok pııardım’ diye geçirdi. Binbaşı hızını kesmeden parmağını sallayarak devam etti “Sen nasıl emre karşı gelirsın, nerden çıkardın bu yazılı emri? Sana emrediyorum tüp bebek raporlarını da aşılama-ları da yazacaksın, o kadar!” Kadın bilmiş bilmiş “Söz uçar yazı kalır, kaldı ki askeriyede memurlara ilk öğretilen kural yazılı emir!” Binbaşının öfkesi kabardı, “Çok biliyorsun sen, komutan bize emir verdiğinde önce yazıyı mı göster diyo-ruz?” Kadın gülümseyip kollarını iki yana açarak “Ben asker değilim ki,” dedi. Binbaşı kadına bir adım yaklaşıp gözlerini pörtleterek “Bu raporları yazacaksın, sen tıbbi sekretersin!” Kadın bu sinir karşısında gülümseyerek “Yoo, ben tıbbi sek-reter değilim, tıbbi sekreter maaşı da almıyorum. Hem bana öyle bağıramaz, emredemezsiniz ben artık askeri personel değilim, sağlık bakanlığının personeliyim!” Binbaşı kadını dinlemedi, kapıyı vurup çıkmadan önce parmağını son kez sallayarak “Yazacaksın, sen tıbbi sekretersin,” dedi.

Beş dakika sonra ne olduysa aynı binbaşı kadını tekrar kar-sısına aldı, bu kez kibarca karşılıklı oturdular. Binbaşı “Bak çok zor günlerden geçiyoruz,” derken ellerini birleştirdi, parmaklarını birbirine geçirdi, “zaman kenetlenme zamanı, yoksa birbirimize hiç güvenmemiş oluruz.” Kadın tam bu-rada lafa girdi “Hah tam da onun için istiyorum ya yazılı emri. Kimseye güvenmiyorum, bakın ortalık ne kadar karı-şık başkalarının şifresiyle hiçbir işlem yapmak istemiyorum. Kaldı ki bakanlığa, tüp bebek ünitesinde çalışanların kimlik bilgileri, sağlık raporları gönderildi, orada benim ismim bile yok. Hoca hâlâ rütbesine, amirliğine, erkekliğine güvenerek

tainimi çıkarmakla tehdit ediyor...” Doktor en son kadının omzuna dokunarak “Sana güveniyorum,” dedi.

Kadın gülümser haliyle yalnız kaldı odada. Ama bu kez o da çok sinirliydi.

Devetabanlarının yanından geçerken eğilip fısıldadı “Biliyoruz her iki taraf da güvenmiyor birbirine aslında!”

Bu kadın devetabanlarını ne sanıyorsa, gidip gelip fısıldıyor onlara.

KADIN GENDİ GENDİNE ÇOK EĞLENDİ

Kadına şöyle dikkatli bakıldığında çok da iyi bir insan değildi. Hele hele dengeli, sağlıklı biri hiç değildi. Daha iki ay önce ablası gözünün içine baka baka “Sen ne kadar kötüsün ya, arkadaşını hem de aynı tasta çorba içip soğan yediğin arkadaşını intiharın eşiğine sürüklüyorsun. Kızım bu kentin havası, denizi yaramadı sana. Yoksa sen hep mi böyleydin?” demişti.

Ablasının sözleri karşısında ne yaptı biliyor musunuz? Güldü.

Başçavuş kıyafetli paşa ve diğerleri sadece bu iki kıza değil gurbetten gelmiş diğer çalışanlara da oldukça sabırlı davranıyorlardı aslında. Evlerinin soğukluğundan ve banyo tesisatının bozukluğundan bahsedince onlar da bu iki kıza en azından kış geçinceye dek istedikleri zaman bir oda vermeye razı gelmişlerdi.

Kadın o gece ablasında kalmıştı, ev arkadaşı yemek dağıtan ise misafirhanede tek başına. Kadın mesaiye başlamış, paraları sayarken arkadaşı çıkıp geldi “Abla ben bugün izinliyim, duşumu da aldım eve gideceğim, akşama görüşürüz,” dedi.

Kadının aklına sonra ne geldiyse ev arkadaşının çıktığı odaya girip bir şeyler arandı. Odanın temizliği yine kendileri gibi memurlar tarafından yapılmış, havalandırılmıştı. Son anda kadın fark etti ki arkadaşı duşakabinin üstünde kirli donunu ve atletini unutmuş. Kendi kendine hem güldü, hem kızdı.

Donu atletin arasına sarıp çıktı. Götürüp odasında çekmesine koydu. Yemekte diğer memurlarla bir araya geldiğinde birdenbire nedensizce “Ben dün gece ablamdaydım, ay ablamın kızı öyle tatlı ki,” dedi. Kimse dediklerini umursamadı. Sonra bir atağa daha kalktı, odaları temizleyen Samsunlu delikanlıya sesini duyurarak “Ben dün gece yoktum, misafirhane dolu muydu?” dedi. Delikanlı “Yoo yalnız merkezden bir heyet geldi,” dedi.

Kadın akşam eve gittiğinde ötekiyle birlikte televizyon karşısında çekirdek çıtlayıp çay içti. Don ve atlet aklından tamamen çıkmıştı, ta ki yatmak için soyunmaya başladıklarında öteki bir çığlık atana kadar. “Kız abla benim donum yok ya!” dedi.

Kadın hemen ayaküstü yazıp oynadı, “Bak ben sana anlatacaktım unuttum, öğleden sonra bu Samsunlu elinde bir donla otel kısım amirinin odasına gidip bağırmış, tamam temizlikçiyiz ama milletin kirli donlarını da toplayamayız demiş.” Öteki öyle utandı ki ablasının yüzüne bakamadı, iki eliyle yüzünü kapadı. “Abla ben ne yaptım?” dedi. Kadın

oyunculuğuna da senaryoya da bayılmış gibi ydi devam etti, “Otel kısım amiri Samsunluyu sakinleştirip göndermiş, tabii donu çöpe atmışlar. Ben bu olanları sonradan duydum, resepsiyondaki kız anlattı,” dedi.

Öteki “Abla ben yarın işe nasıl gideceğim, insanların yüzüne nasıl bakacağım?” diye ağlarken, abla gülerek “Kız sen de bir tuhafısın ha, banyodan sonra don giymedin mi?” “Abla temiz yedeğim yoktu ben de kirliyi bir daha giymeyeyim diye direkt pantolonumu giymiştim. Sonra aceleyle unutmuşum.” “Eee kuzum akşama dek hiç mi fark etmedin donunun olmadığını?” öteki kaldırıp yüzükoyun kendini yatağa attı. “Abla ışıkları söndür.” diye yalvardı.

Bizim kadın da yatağa girdi, ama oyunu kesmeyip devam etti “ z lme, iki güne her şeyi unuturlar,” dedi. Öteki yatakta döndü “Abla intihar edeceğim, bu utançla nasıl yaşayayım?”

“Kız sen deli misin bir don için intihar edeceksin ha! Bak memlekette neler oluyor, ne fırladaklar dönüyor da kimse ar yapıp kendini atıp asmıyor. Kuzum koltuğu bile bırakmıyorlar.”

“Abla  yle deme, ya erlerden biri donumu alıp koğuşa götürmüşse!”

“Haa bunu düşünmemiştim, o zaman senin donun elden ele geziyordu.”

“Abla, ben kendimi  ld rmeyeyim de ne yapayım?”

“Büyütme, her kadının başına gelebilir. Unuttun mu o askeri tuvaletin altından eğilip tam da ona doğru  işimi yaparken benimkini görmüştü. Ee gördü de ne oldu, benim küçükten bir şey eksildi mi? Rahat ol, üstüne alınma, bir iki gün hiçbir şey olmamış gibi davran.”

Öteki yataktan zıplayıp ablasının koynuna girdi “Abla iyi ki sen varsın,” dedi.

Kötü kadın ötekinin saçlarından öpüp “Seni seviyorum,” dedi.

O gece koyun koyuna yattılar.

Kadın oyunu orada bıraktı mı? Hayır.

Ertesi gün bizimki arkadaşını yatakta bırakıp aklında şeytanlıklarla işe gitti.

Ötekinin mesaisi iki saat sonra başlayacaktı, yemekleri dağıtıp gelenleri karşılayacaktı. Bu arada bizimkisi boş durmadı, resepsiyondaki kızla, kendi gibi şeytan bir astsubayla konuşup tembihlerde bulundu.

Zavallı nizamiyeden başı önünde girdi. Direkt dost bildiği, koynuna girdiği kadına koşup “Ablaa, herkes biliyor. Nizamiyeden girince askerler bana bakıp bir şeyler fısıldadılar. Abla resepsiyondaki zilli bile bana güldü. O satın almacı astsubay var ya elini omzuma koyup üzülme herkesin başına böyle işler gelir, dedi. Abla bu namus meselesi değil mi?” dedi.

Ablası ötekinin koluna girip tuvalete götürdü, makyajını yaptı, sırtını sıvazladı “Bunu atlatılabilirsin,” deyip kızı restoranın kapısında bıraktı.

Kadın koridorda rolünü öğrettiği astsubayla karşılaştı, astsubay “Dediğini yaptım, repliklerimi söyledim. Sen ne çeviriyorsun?” dedi. Bizimki pişkin pişkin “Komutanım gur-

bette boynu büküğüz ya gendi gendimize eğleniyoruz işte,” dedi.

KORKU EŞİĞİNİ GEÇMİŞTİ

Kadın memlekette yaşanan onca patırtıya rağmen istikrarını bozmadı. Dilinde hâlâ aynı nakaratla “Ben tıbbi sekreter değilim, ben tıbbi sekreter değilim.” diye deli gibi dolaşıp durdu. En son çare olarak anabilim dalı başkanının karşısına çıkmaya, olanları anlatmaya karar verdi. Bu anabilim dalı başkanı onu yıllar önce uyaran prof. tabip albay değildi. O emekli olmuş, koridorda fotoğrafını bırakıp geçip gitmişti. Bu kapısını çalacağı tabip albayın vicdanına güveniyordu kadın.

Albay kadını gülümseyerek karşıladı, ona yer gösterdi. Kadın şöyle başladı “Hocam şunu bilmenizi isterim ki, bizim kavgamız 15 Temmuz öncesinden başlamıştır. Hani gemi batıyor da ilk fareler terk ediyor, ilk isyanı fareler çıkarıyor anlaşılmasın. Davamız da divana kalmasın! Ben tıbbi sekreter değilim ve bana baskıyla kendi şifrelerini vererek hasta taburcu etmemi, hastalara rapor yazmamı istiyorlar. Bana yaptığın işi sorgulamıyor musun diyene dek de yaptım.

Az önce devrik binbaşı parmağını sallayarak bana bacaklarını indir, benim karşımda bacak bacak üstüne atamazsın diyor. Hocam ben sizin burnunuzun dibine sokulmazsam masanın altında bacak bacak üstüne attığınızı görebilir miyim? Kaldı ki ben o devrik binbaşından da yaşça büyüğüm.

Hocam ben ikisinden de korkmuyorum. Siz yazmaya devam et diyorsanız yazacağım yoksa ben artık uyandım!”

Anabilim dalı başkanı “Ortalık çok karışık, hava çok bulanık.” dedi. “İstersen şöyle yapalım, sekreter hanım izne ayrılıyor. Sen bir iki hafta onun işlerine bak. Bundan böyle buralarda işlerin nasıl yürüyeceği hiç belli değil. Kimse önünü göremiyor, bak benim de artık yakamda rütbelerim yok. Düz bir doktorum artık. Sen de bu şekillenme esnasında kendine istersen yeni bir yer bak,” dedi.

Kadın her zaman arkadaşının bir avluyu izler gibi bakındığı masada oturmayı kabul etti.

BİR RÜYA DAHA

Öğle tatili; büyük avizelerin altında yuvarlak şık masalardalar. Masada kadın erkek karışık oturmuşlar, kadınlar çoğunlukta. Bizimkinin yanında doğum öncesinde birlikte çalıştığı kadınlardan biri oturuyor. Her zaman ki gibi kadın şen şakrak anlatıp diğerlerini güldürüyor. Sonra o yanında oturan kadının yüzü değişiyor bir başka arkadaş oluveriyor hani şu sürekli çatalını açan. Bu kez o da kayboluyor adını Albay Bitiren taktıkları kadın yanı başında beliriveriyor.

Bizimkinin yanında farklı farklı kadınlar bir görünüp bir kayboluyor. Masadaki bu hareketlilik bir tek kadına görünüyor. Diğerleri masadaki hareketliliği fark etmiyor bile. Albay Bitiren kadın birden çocukluğundaki Gülsüm Teyze oluveriyor. Gülsüm Teyze başka başka kadınlara dönüşüyor.

Masada yanındaki kadınlar değiştikçe hiç şaşırıyor, an-

latıp yemeğine devam ediyor bizimkisi.

Yüzünü tam seçemiyor ama yaşlı bir kadın sanki işaret parmağını dudaklarına götürüp “sus” diyor. Kadın o gece, “Meteee!” diyerek uyandı.

RULUYU NE YAPSAK?

Kadın sekreterliğe oturduğunun ikinci gününde işlerin yoğunluğundan değil de trafiğin akışından, gördüklerinin hayretinden çok ama çok yoruldu. Onca zamandır fark edemediği yıllanmış meseleleri oturduğu yerden iki günde gördü de şaşırdı. Baktığın yer çok önemli dedi kendi kendine, oturduğu koltuk. Meğer avluya dizilmiş odalardaki hiçbir tabip diğeriyle konuşmuyor ya da yalandan dudak kımlatıyormuş. Kadın hepsinin birbirini takip eden adımlarından, çekişmeli ayrı ayrı daireler çevirdiklerini onca yıl sonra fark etmiş.

Bir evrak bekleniyor, girişte avlunun sağ tarafında kalan tabip albay gelip gidip o evrakı soruyor kadına. Tabip, her seferinde sırtarak evrak geldiğinde onu rulo yapacağından bahsediyor, bahsetmekle kalmayıp elleriyle resimliyor. Beklenen evrak geldiğinde anabilim dalı başkanından önce ilk kendisine haber verilmesini defalarca defalarca söylüyor. Sabah akşam aynı konu, ruloyu ne yapayım diye sırtarak kadına soruyor. Kadın dillerini daha çözmemiş ruloyu ve diğer el işaretlerini, imaları hemen anlayamıyor.

Sen yaptığın işleri sorgulamıyor musun diye bağırان albay, kadının oturduğu bölüme girip yüzüne hiç bakmadan ma-

sanın kenarındaki boş koltuğu muhatap alarak emrediyor: “Odamın kapısına (rütbesinin söküldüğü yere) iri puntolarla prof. tabip diye bir yazı yaz.” Koltuk emirden anlamıyor ama bizimki oturup yazıyor.

Kadın orada oturduğu sürece ya gülüyor ya şaşırıyordu.

Bir gün başka bir bölümde çalışan arkadaşı çay içmeye geldi. Kafayı ruloyla bozmuş albay dilinde aynı teraneyle kızların yanına geldi. Prof. tabip albay, bak hâlâ albay diyorum, prof. dr. sağ elini yumruk şeklinde ruloyu temsilen sol elinin ayaasına vurup duruyor, “Ruloyu ne yapsam?” Doktor gidince arkadaşı kadına dedi ki: “Neden cevap vermiyorsun?” Kadın şaşırıldı “Buna ne cevap vereyim?”

Nihayet beklenen evrak geldi, ilkin kafayı ruloya takmış olan tabip gördü. Sonra evrakı anabilim dalı başkanına vermesi için kadının eline tutuşturdu. Sonra da günlerce kadını sıkıştırdı durdu: “Baksana hocanın yüzünü anlatsana.”

“Evraka bakarken yüzünü görmedim de ne demek.”

“Hadi anlatsana senin gözünden kaçmaz, evrakı görünce kaşları mı kalktı, gözlüğüyle mi oynadı?”

Kadın artık bir gün “Yetti be!” dedi ama kimse duymadı. Canım o da içinden söylerse kim duyar?

PAÇOZ

Kaç kadın evlenmeyecek kadar deli ya da kaç kadın çocuk yapmayacak kadar cesur olur? Tabii bizim kadın evlenir de

çocuk yapmaz mı? Bir yıl ücretsiz izinden sonra çocuğu bakıcıya bırakıp tekrar işbaşı yaptığında masasını, dönen koltuğunu, bilgisayarını yerinde bulamaz. Neymiş, yeniden kadro çalışmaları yapılmış da kadının kadrosu silinmiş. Kadın itirazsız itaatkâr yeni görev yerine başladı: Paraları Sayma ve Sayıları Dizme Dairesi. Kadının zaten değişen koşullara uyum sağlamakta üstüne yoktu.

Orada bir binbaşı tanıdı kadın. Binbaşı ilk iki haftada canını sıkacaktı sıkmasına ama onlara gülüp geçecekti. Asıl canını yakacak, gözünden yaş akıtacak olayları albayla, yani daire başkanıyla yaşayacaktı. O yaşananlar kadının gömütünde ne varsa ortaya çıkaracaktı.

Binbaşı şube müdürleriydi, üç memureyle şube müdürü aynı odayı paylaşıyorlardı. Kadının ilk gün canı buna sıkıldı. Amirinin burnunun dibinde olması demek hareket alanının daralması demekti. Kadın daraltılmalara gelemiyordu.

Binbaşı her pazartesi yaptığı rutin toplantıların birinde bizimkini ayırıp diğer iki kadına şeker ikram eder gibi Prozac ikram etti. Sonra da “Ben İngiltere’de de görev yaptım. Orada hava sürekli kapalı olduğu için musluklardan Prozac akıyor,” bilgisini verdi. İki kadın da ertesi gün birbirlerinden habersiz revire gidip Prozac yazdırdılar. Kadın o gün binbaşının kendisini ayırmasına çok bozulmuştu.

Bir sabah iki kadın karşılıklı masalarında evden getirdikleri peynir ekmeklerini yiyorlardı. Üçüncü kadın izinliydi o gün, binbaşı da kendi masasında evraka gömülmüştü. Bizimki, gelirken bahçede karşılaştığı bir memurun şıklığını ve güzelliğini anlatıyordu arkadaşına. Binbaşı kadının an-

latmasına dayanamadı ve burnunu evraktan çıkardı, “Sen güzel diye ona mı diyorsun?” Kadın da arkadaşı da şaşırdı, “Komutanım bence kadın güzel; boy desen yerinde, zayıflık kararında, üstelik beyaz, ee daha ne olsun? Ona güzel demeyelim de bana mı diyelim?” Binbaşı askeri bir ciddiyetle “O listede bile yok,” dedi. Kadın ve arkadaşı kaş göz oynatarak birbirlerine baktılar. Tabii bizim kadın fazla susamadı “Komutanım bu bahsettiğiniz ne listesi?”

İki kadın da merakla amirlerinin ağzına bakıyorlardı. Binbaşı deri koltuğundan masaya doğru eğilip gözlüğünü yukarı kaldırdı. Dünyayı kurtaracak önemli bir açıklama yapacaktı mışçasına elindeki kalemle birlikte saymaya başladı “Ayarlanabilirler listesi, şıklar listesi, güzeller listesi...”

Bu kadın tez canlı, binbaşının lafını bitirmesini beklemeden “Beni hangi listeye koydunuz?” diye sordu. Binbaşı bir an bile duraksamadan “Paçozlar listesindesin,” dedi. Kadın değil ama arkadaşı buna çok güldü. Bizimki hemen yerinden kalktı, ellerini beline koyup odanın ortasında, tam binbaşının karşısında durdu. Kendi etrafında iki üç tur döndü, “Komutanım, Alla aşkına söyler misiniz benim nerem paçoz? Mesela bugün kendimi çok şık hissediyorum,” dedi.

Binbaşı çayından büyük bir yudum alırken kadını tepeden tırnağa süzdü. “Bak, bize Harp Okulu’nda giyim kuşam dersi de verildi. Nerede ney, neyle giyilir biliriz. İlk ayakkabılarından kaybediyorsun. Bir kadın işe asla babetle gelmemeli. Sonra pantolonunun kesimi öyle bol ki modeli bile anlaşılmıyor... Saçların uzun mu kısa mı, iki yandan alelade toplamışsın. Yüzünde hiç makyaj yok...” Bizimkinin omuzları düştü geçip yerine oturdu. Arkadaşı kendin-

den emin kıvrıcık uzun saçlarını savurarak “Binbaşım beni hangi listeye koydunuz?” diye sordu. Binbaşı cevap verdi, “Şıklar listesine.”

Öteki buna öyle keyiflendi ki durduk yere yerinden kalkıp mini eteğini çekiştirdi, tık tık ayakkabılarıyla sekerek gidip camı açtı. “Binbaşım ben zaten bu kadınları anlamıyorum, hemen bir koca bulunca kendilerini bırakıyorlar. Hele bir de çocuk yapınca saç baş bir yere gidiyor...”

Bizimki omuzları düşük oturduğu koltuktan son bir çırpınıyla doğrulup “Bekâra konuşmak kolay, sen bizim nasıl bir tempoyla koştüğümüzü biliyor musun? Babetleri boşa giymiyoruz canım, sen daha uykudayken biz uyanıyor çocuğu hazırlayıp koştur koştur bakıcıya gidiyoruz, ağlama zırlamayla çocuğu bırak, koşa koşa işe gel...”

Binbaşı baktı ki personeli çok bozuldu “Tabii canım, sen şimdi yeni doğum yaptın ya, fazla kilolar, gardırobu yenilemeler...”

Kadın akşam kocasına paçozlar listesine girdiğini anlattı. Kocasını onu teselli etti “Ya ayarlanabilirler listesine girseydin!”

25 Nisan

Az kalsın kadın bu gece yatağa işeyecekti. O sesi yine duydu, aynı rüyaydı. Her seferinde tuvaletin önünde uzamış bir sıra görüyor. Ne zaman ki bir ses “Sıra sende,” diyor, kadın işemeye başlıyordu.

Babasının yıllar önce annesine “Çocuğun suçu yok, şeytanın işi,” dediğinin bu ses olduğunu rüyalarını yazarken anladı. Çocukluğundan beri gördüğü o rüyaları ara sıra hâlâ görse de artık işemiyordu.

Ama bu hiç işlemeyeceği anlamına gelmezdi.

ŞİİR NE İŞE YARAR?

Bundan yıllar yıllar önce kadın daha devletin güvenli bilinen kapısında değil de başka kapılarda çalışırken, annesi bir gece vakti onu azarladi, “Senin bu halin ne olacak? Yaşıtların çoluğa çocuğa karışmışken sen ne haltlar çeviriyorsun da eve bu saatte geliyorsun, işten çıkmalı kaç saat oldu, sen nerelerde fink atıyorsun hı?”

“Anne kaç kez söyleyeceğim salı günleri bizim toplantımız var. Şiir grubundaydım, şiir okuduk, şairleri konuştuk...”

Annesi tezgâhın önünde elinde sarı beziyle dönüp kızına dedi ki: “Şiir ne işe yarar?”

O gün beklenmedik bu soru karşısında zıncı diye kalıverdi de annesine cevap veremedi.

Bugün annesi, bu soruyu sorduğundan habersiz musluğun önünde takma dişlerini yıkarken telefon çaldı.

Şimdi hâlâ o uygulama var mı bilmiyorum ama bir zamanlar askeri sınırlar içinde personele okuma alışkanlığı kazandırmak için emirle, seçilmiş kitaplar okunup özet çıkarılarak

diğer çalışanlara sunum yapıyordu. İşte o günlerde karnı burnundayken çalıştığı daireye emirle iki kitap geldi, yazar Zeki Sarıhan'ın Cumhuriyetçi Kadınlar'ı ve bir diğeri de şimdi yazarını hatırlamıyorum ama Dünyayı Sömüren Amerika. Bizim kadın gönüllü atıldı "Komutanım Cumhuriyetçi Kadınlar'ı ben okuyayım."

Kadın kendi kitabını okuyup özetini çıkardı. Dünyayı Sömüren Amerika kitabını okuyacak teğmen kitabı okumaya fırsat bulamayınca bizim uyanık, teğmenin on beş lirasını alarak onun kitabının da özetini çıkardı. Sunumun olacağı tarihten önce daire başkanı sansürlenecek, duruma aykırı bir nokta var mı diye süzgeçten geçirdi. Kadın bu noktada da heyecan yaptı, bir yerini beğenmeyecek, bütün çabası boşa gidecek diye kaygılandı. Kaygısı durduk yere çıkmış değildi, daha önce yine yukarıdan bildirilen Faik Bulut'a ait bir kitabı arkadaşlarından biri okuyup özetini çıkarmışken son dakikada daire başkanı tarafından sakıncalı bulunup programdan çıkartılmıştı.

Neyse kadının başına böyle bir şey gelmedi. Sunum günü geldiğinde önce teğmen, arkasından da kadın kürsüye çıktı. Kadın Kara Fatma'yı,... anlattıktan sonra üç yüz kişilik salona bakıp "Komutanım, yazar kitabını iki şiirle bitirmiş. İzin verirseniz ben de sunumumu o şiirlerden birini okuyarak bitirmek istiyorum," dedi. Salondan çıt çıkmıyordu, kadın başladı Nazım Usta'nın Bizim Kadınlarımız'ı okumaya. Alkışlamak yasaktı ama kadının duygu yüklü okuyuşundan sonra dinleyiciler kendinden geçip kadını alkışladılar. Sonrasında da kadınla tokalaşmak, tebrik etmek için sıraya girdiler.

Kadın yaptığından pek bir keyifli gülücükler saçtı. Hiç ta-

nımadığı bir albay elini omzuna atarak “Arkadaşlar bu abla çok iyi, ancak çok içli biri şiiri böyle hisli okuyabilir,” dedi. Kadın da dönüp albaya “Teşekkür ederim albayım siz de insanın hasından anılıyorsunuz,” dedi.

Aynı gün daire başkanı kadını yanına çağırıp “Seni tebrik ederim. Sen sunum yaparken herkes birbirine bu kimin memuru diye sordu. Bana bu duyguyu yaşattın ya yarın izinlisin.” Kadın duyduklarına inanamadı. Hemen annesini aradı.

Annesi musluğun önünden ayrılıp elinde takma dişlerle telefona cevap verdi.

“Aloo Aloo.”

“Anne, anne beni duyuyor musun?”

“Hı, söyle.”

“Yarın izinliyim, sabah kahvaltıya sana geliyorum.”

Annesi sevindi ama şaşırdı da,

“Hafta içi nereden çıktı bu izin?”

“Hani yıllar önce sormuştun ya şiir ne işe yarar diye, şiirin ne zaman ne işe yarayacağı hiç belli olmaz anne.”

“Yine ne diyorsun sen, kız seni hiç anlamıyorum.”

“Tamam anne tamam, yarın görüşürüz.”

ÇOK SÖYLENDİ

Kadın yasal nikâh iznini almak için nasıl mücadele ettiyse yıllar önce, yine öyle bir yolun başına gelmişti. Oysa doğum izninden sonra geldiği bu dairede göreve başlarken kendisini çok uyarmıştı; göze batma, asilik yapma, ne önde yürü ne

arkada askerliğin kuralı bu, hep ortada ortada... Gelin görün ki öyle olmadı.

Annesi altmışından sonra topallamaya başlayınca sağ kalçasına platin taktılar. Ameliyat sonrası annesine bakabilmesi için yıllık iznini kullanmaktan başka çaresi yoktu. İşte sonu kırgınlık, kızgınlık, öfke ve gözyaşıyla biten hikâye böyle başladı.

Kadın, yüzünü daha birkaç kez gördüğü daire başkanının kapısını sıkıla sıkıla tıklattı. Annesinin durumunu anlatarak yıllık iznini kullanmak istediğini söyledi. Sarı benizli, ince burunlu albay dedi ki: “Senin yıllık iznin yok ki. Sen izinden yeni döndün.” Kadın açıkladı: “Albayım o benim ücretsiz doğum iznimdi. Ben bu yıla ait yıllık iznimi kullanmak istiyorum.” Albayın sağ kaşı seğirdi, sırtını koltuğa yasladı, cevabı değil ama ses tonu değişti “Senin bu yıl iznin yok.” Kadın alttan alıp fısıldar gibi “Albayım yıllık izin ve ücretsiz izin ayrı şeyler diye biliyordum.” Albay sinirlendiğini saklamadı “Sen benden iyi mi bileceksin, hem sen benim nereden geldiğimi biliyor musun?” Albay biliyor musun derken öne doğru eğildi, gözleri pörtledi, sağ elinin parmaklarını açarak kadına doğru uzatıp “MSB’den geldim,” dedi. Kolunu dirseğinden kırıp bir iki kez kadına beş parmağını göstererek tekrarladı “MSB’den geliyorum, MSB’den.”

Albayın karşısında, elleri kadına öyle fazla geldi ki nereye koyup sığdıracağını bilemedi. Ancak yine de vazgeçmedi “Albayım o zaman mazeret izni kullanabilir miyim?” Albayın kaşları yıkıldı “Mazeret izni kullanabilmek için kurmay başkanına çıkman gerekiyor.” Kadın “Albayım sizce bir sakıncası yoksa kurmay başkanımıza çıkayım, annemin rapor-

larını göstereyim olmadı komutanımızı eve davet edeyim.” Kadının ısrarı karşısında canı iyice sıkıldı albayın. Kadın devam etti “Albayım mazeret izni uygun değilse bana birkaç gün idari izin verir misiniz, annemin altından alıyoruz. Ab-lalarım şehir dışında. Onlar iznini ayarlayana dek ben birkaç gün anneme bakayım.” Albay çok net, “Bir gün idari izin veriyorum, yarın gelme,” dedi.

Kadın ertesi gün çocuğu eşiyle birlikte bakıcıya yolladıktan sonra evin içinde annesi, mutfak ve çamaşır ipi arasında koşturup durdu. Soluklandığında da elinde telefon annesi-ne bakıcı bulmaya çalıştı. Tüm bunları yaparken kafasında sürekli olarak albayla kavga edip durdu. Saatlerce başa sarıp yeni yeni cümleler kurdu, sonra sildi, sonra yeniden kurdu.

Gün akşama dönerken, hâlâ bakıcı işini halledememesi, çocuğun eve dönüş saatinin yaklaşmış olması kadının elini ayağını dolaştırdı. Albaya sövdü saydı. Tencerede soğan ve salça hemhal olurken kadın albaya bir kez daha saydı. Hatta annesinin şenlikli diliyle küfrederken yakaladı kendini. Şaşırdı ve güldü haline. Memuriyetinin başına varıp nikâh iznini almak için yaptıklarını hatırlayınca bu kez albaydan çok kendine kızdı. “Hay bu kapıdan girenin aklına...” An-nesi yattığı yerden alınmışçasına seslendi “Kız sen bugün amma söylendin.”

Kadın günün sonunda çocuğu yatırmış, annesinin altını değiştirmiş gözü yataktayken son bir dirençle bilgisayarın başına oturdu. Kocası arkasından seslendi, “Korkma!”

Kadın bilgisayarın ekranında sanki hızlı çekim tüm geçmişî gördü. Onca yolu yürümüşken şimdi bir albayın hôt de-

mesiyle dal gibi titreyip yirmi günlük yıllık izninden mi vazgeçecekti?

KAFKA'NIN BÖCÜĞÜ

Kadın ertesi sabah saatin on olmasını bile bekleyemedi, koridordaki aynadan sağına soluna bakmadan elinde tuttuğu kâğıtla tekrar albayın karşısına çıktı. Albay kendisine uzatılan dilekçeden başını epeyce bir süre kaldırmadı. Kadın yutkunarak albayın tepkisini bekledi. Albay ilk tepki olarak kadını tepeden tırnağa süzdü. Sonra kaşlarını kaldırdı, gözlerini açıp başını iki yana sallayarak “Şimdi bu ne, sen ne yapmaya çalışıyorsun? Bana inanmıyor musun ki bir de yazılı olarak izin hakkının olup olmadığını soruyorsun?” dedi.

Kadın albayın kükremesinden sarsılmıştı, elleri yine kendine fazla geliyordu, “Albayım bunu sizinle inatlaşmak için yapmıyorum. Doğru bildiğim bir şeyin peşinden gitmeye çalışıyorum...” Albay yüzünü öyle bir buruşturup kadına baktı ki, dersin karşısında Kafka’nın Gregor Samsa’sı var. “Sen kim oluyorsun ki benimle inatlaşacaksın? Sen kimsin ya! Ben MSB’den geliyorum, MSB’den.” Kadın ağlayacakken bir gülme geldi “Ben de buraya gelmeden önce orduevindeydim. Orduevinden geliyorum, orduevinden,” dedi. Tabii yine içinden.

Albay kadını neredeyse odasından kovarak çıkardı. Bu kadın da geçimsiz mi ne?

O günden sonra kadın albayın elinden çok çekti. Yok, kaşeyi eğri basmışsın, tarihi yanlış yazmışsın, gözünün üstünde

kaşın varmış, git bana doksan sekizdeki şu Resmi Gazete'yi bul. Bu değil, o değil, şu tarihliyi bul. Şuradaki virgülden kaldırdım bu yazıyı yeniden çıkar... Albay on gün boyunca kadına mührün kimin elinde olduğunu gösterdi. Üstelik sadece kadına değil; albayın azarlamalarından, sesinin tavana vurup tüm koridoru çınlatmasından mührün kimin elinde olduğunu duyup bilmeyen kalmadı.

On gün sonra kadının dilekçesine cevap geldi: "Dilekçeniz yazım kurallarına uymadığı için işleme alınmamıştır."

Kadın açtı bilgisayarı dilekçesini belki elli kere okudu da yanlışı bulamadı. Odadaki arkadaşlarını çağırdı, yan odadakileri çağırdı kimse dilekçenin eksikliğini, yanlıştığını göremedi. Bir çıktı daha aldı kadın yan binaya geçip personel şubenin kapısını çaldı. Devletin uzman memurları, devletin astsubayları, teğmenleri dilekçenin başına toplandı da yanlışı bulamadılar.

Kadın yerine oturdu mu hayır. Bir şeyler var kadının damarlarında. Yine albayın karşısına dikildi. Kaşınıyor mu ne? Albay yine yüzüne bakmadı. Kadın dedi ki: "Albayım yanlıştımı göremedim, söylerseniz dilekçemi yeniden yazacağım." Albay kaşını kaldırıp kadının yüzüne yine öyle bir baktı ki tükürse daha iyiydi. "Sen nasıl memursun ya, kaç yıllık memur bir dilekçe yazmayı bilmez mi? Konuşmaya gelince car car car..." Kadın kapıdan çıktığında yanlıştığını öğrenmişti daha doğrusu eksikliğini. TC numarasını yazmamış dilekçeye. Bir ay önce Resmi Gazete'de yayınlanarak dilekçelere TC numaraları yazılması zorunluluğu gelmiş!

Böylece kadının sayesinde tüm komutanlığın yeni kuraldan haberi oldu.

Çok geçmeden kadının masasına sarı bir zarf bırakıldı. Savunma! Resmi evrakı amirlerinizin bilgisi dışında daire dışına çıkardığınızdan şu saate dek savunmanız isteniyor...

Kadın da arkadaşları da hayrette kalıp pes dediler, pes.

Şube müdürü binbaşı ise ne albaya karışıyordu ne kadına.

Sonunda savunmasını yazdı, yazarken öyle öfkелendi öyle öfkелendi ki, öfkesi tek kişilik değildi.

Dışarı denilen yerin karargâh sınırları içinde kaldığını, evrak diye bahsedilenin de kendi dilekçesi olduğunu yazdı.

Birkaç gün sonra kadına yıllık iznini kullanacağı tarih aralığı bildirildi. Albay öyle bir ayarlama yapmıştı ki, uzunca bir bayram tatili ortada kalmıştı. Üstelik verdiği bir günlük idari izni de yıllık izninden düşmüştü.

Kadın arkadaşlarına dedi ki “Artık kurmay başkanına çıkacağım. Bu albay bana takmış... Başka bir derdi olmalı.” Arkadaşları kadını uyardı “Yapma, albay seni memuriyetten attırmayı dahi konuşuyor...”

Kadın günlerce düşündü de albayın kendisine neden bu kadar öfkелendiğini anlayamadı. Çok sonra birisi ona bunu anlatacaktı.

3 Nisan

Dilinde bir sızıyla uyandı.

Gördüklerini hemen hatırlayamadı, yatakta bir iki dönünce aklına geldi. Bugün çok uzaklarda kalan, istese de gidemeyeceği sokaklardaydı. Çocukluğunda. Yıllar öncenin mahallesinde bugünkü haliyle dolaşıyordu. O bütün evleri yüzleri tanıyordu ama onlar yabancı yabancı bakıyorlardı kadının son haline. Çok kilo almış, saçları beyazlamış bile.

Taş tezgâhın önündeki çiçekli örtüyü aralayıp cezveyi aldı, tam kahveyi koyacaktı ki tanıdık bir ses “Bırak,” diye bağırdı. Sesle irkilip arkasını döndü, kimse yoktu; sadece rüzgâr boş bir defterin sayfalarını çeviriyordu o kadar.

BİR KOMUTAN KOLAY YETİŞMİYORDU

Ben bir tabip binbaşı tanıdım. Komutanlığın revirinde çalışıyor. Adı Kuvvetli. Adının Kuvvetli olmasına bakmayın bir altmış boylarında, cılızcana biri.

Kadın günlerce mide ağrısından kıvrandı. Sonunda dayanamayıp kendini Doktor Kuvvetli’nin karşısında buldu. Muayene sonrası, Doktor Kuvvetli, “Sıkıntılı bir dönemde misin, psikolojik olabilir?” dedi. Kadın tam da bu ânı bekliyormuş gibi albayla yaşadıklarını, iznini nasıl bayrama denk getirdiğini, sonrasında da albayla arasında soğuk bir savaş olduğunu bir bir anlattı. Binbaşı Kuvvetli kadının yüzüne baka baka albaya hak verdi.

“Albayınız haklı, diğer tüm personelin duyacağı şekilde ben-den iyi mi bileceksiniz diyor ve en alttaki bir sefil memur

bildiğinde direniyor, üstelik amirinden daha iyi bildiğini kanıtlıyor. Amirin haklı olarak izin hakkını kabul etmiş olabilir ama hepinize de inisiyatifin kendinde olduğunu en son sözü kendisinin söyleyeceğini göstermesi gerekiyordu. Siz zurnanın son deliğinde oturan biri olarak haddinizi bilmiyordunuz! Bir komutan kolay yetişmiyor.

Bakın burada bir oyun oynanıyor. Kuralları önceden konulmuş. Siz o çok tokmaklı kapıdan girerek oyunun tüm kurallarını kabul etmiş oluyorsunuz. Her sabah şu turnikelerden geçerek oyuna yeniden yeniden katıldığınızı unutmayın.”

Kadının gözleri doldu, midesindeki ağrı kendini bir daha hissettirdi. “Bakın hocam, benim küçük bir çocuğum var. İlgilenmem gereken annem, eşim, kardeşlerim var. Ben her sabah buraya gelerek işimi yapıp gitmek istiyorum, oyun oynamak istemiyorum,” dedi.

Doktor Kuvvetli güldü, “Yoo şu saatten sonra yok ben oynamıyorum, yok kuralları beğenmedim deme hakkınız yok. Belki de var.”

“Ama hocam izin hakkı da bir kural değil mi, üstelik yazılı. Yani sussa mıydım?”

Kadın elinde reçetesi dışarı çıkıp bir iki adım atmıştı ki aklına ne geldiyse dönüverdi. Bu kez kapıya değil kestirmeden cama yöneldi, Doktor Kuvvetli bilgisayarın önündeydi, kadın camı tıklattı. Doktor irkildi, cama geldi, hayırdır der gibi bakındı. “Hocam biliyor musunuz ben de hiç kolay yetişmedim,” dedi. Doktor ne olduğunu anlayana dek bizimki sırtını dönüp yürüdü.

Günler, haftalar, aylar böyle kurallı oynanan oyunlar gibi değil de inisiyatifin ağırlığıyla geçip gitti. Birbirini kovalayan günlerin ardından kadının çalıştığı daireye yeni şube açılması gündeme geldi. Çalışan üç personelden biri oradan alınıp iki personelli, bir amirli şube kurulacaktı, İşleri İdare Etme Şubesi. Üç kadın günlerce aynı konuyu konuşup durdu; acaba gidecek olan kimdi?

Sonunda şube müdürleri, hani kadını paçozlar listesine koyan şube müdürü vardı ya işte o, üç personelini başına topladı, “Arkadaşlar rahat olun, kimse benim personelimi alamaz. Üçünüze de sahip çıkacağım,” dedi. Üç kadının da yüzü güldü.

Önce şıklar listesinin tık tık hanımına dönüp “Seni asla vermem, sen çok titiz çalışıyorsun. Excel ve powerpointi çok iyi kullanıyorsun.” Diğerine dönüp “Senden de çok memnunum sen şimdiye dek basamakları çok iyi çıkmışsın, yaptığımız işin önceki aşamalarını da biliyorsun,” dedi. Sıra bizim kadına gelmişti, o da oturduğu yerden sırtını dikleştirerek amirinin kendisini nasıl öveceğini bekledi. Amir yüzüne baka baka bir de parmaklarını savurur gibi hareket eşliğinde “Senin bir boktan anladığın yok!” dedi. Kadın koltukta dikleştiğiyle kaldı öylece. Diğer iki kadın ağızlarını kapatarak güldü. Amir devam etti, “Yalnız seni de vermem. Çünkü sen doğuştan Prozaclısın, bu ikisini dengeliyorsun. Üstelik seninle sohbet etmek hoşuma gidiyor hem de bazen bize türkü söylüyorsun,” dedi. Arkadaşları gülmüyordu artık. Kadın tek başına gülümsüyordu.

Sonunda yol görünen yine bizim kadın oldu. Şube müdürü binbaşı “Daire başkanı öyle uygun gördü,” dedi. Kadın

buna şaşırdı mı, hayır! Fırtına dinmiş, rüzgâr uğuldamıyor, savaşı tamamlarını herkes duyuyordu.

BAŞKALDIRIYORLAR

Kadın, albaya rağmen kendini o gün çok iyi hissediyordu. Ne de olsa çocuk bakıcıya kendisi de yeni çalışma arkadaşlarına alışmıştı. Üstelik uzun zaman sonra saçlarına fön çek-tirmiş dudağına ruj bile sürmüştü.

Gerçi bu sabah kocasıyla arasında maydonozlar yüzünden bir hır çıkacak gibi olmuştu. Neymiş adam kahvaltıda may-donoz seviyormuş. Neymiş kadın yetiştiremiyormuş... Bil-diğiniz ottan meseleler.

Kadın öğlene doğru kendi çalıştığı binadan elinde bir evrak-la dışarı çıktı. Neşesi yerindeydi ya, dallardaki kuşları, çim-lerin arasındaki çiçekleri hepsini fark ederek, selamlaşarak karşı binaya doğru yürüdü.

Binanın önünde kadınlı erkekli, rütbeli sivil grup grup güneş-lenip sigara içiyorlardı. Kadın onlara doğru yaklaşıncı bütün bakışları üstünde hissetti. İlkın “Ne oluyor ya” dedi, sonra hemen kendine gelip saçlarını savurup güzellik de başa bela, diye düşündü. Kadın onca bakışın arasında elinde evrakla cam kapıyı geçip gitti. Evrakı teslim edip dönerken dışarda sigara içip gözlerini kendisine diken kadınlardan biriyle koridorda karşılaştı. Kadın oldukça iri yarıydı tam yanından geçerken eğilip bizimkinin kulağına dedi ki: “Meme uçların çok belli!” Bizimki gülümsedi buna, “Baktılar ki ben başkaldıramıyo-rum memelerim başkaldırdı,” deyip yürümeye devam etti.

Koridorun ortasında kalan kadın bizimkinin arkasından du-
dağını büküp bakakaldı.

BEŞERİ MÜNASEBETLER DERSİ GÖRMÜŞ SON KADINLAR

Mesainin ilk saatleriydi. Koridorlarda, odalarda yeni bir tayin döneminin heyecanı geziyordu. Tayin bekleyeni de bekleme- yeni de hep birlikte bilgisayarların başına üşüştüler. Kadın hiç orali olmadı, çayını alıp bir kenara çekilerek etrafı seyretti.

Kimi sevinerek ayrıldı bilgisayarın başından, kimi oflayıp pufplayarak. İçeri sokulması yasak olan cep telefonlarından tayin yerlerini eşe dosta haber ettiler. İşte bizim paçoz kadın o kargaşa içinde öğrendi yeni şube müdürü albayın adını.

Kenarında ipleri olmayan ağızlardan albayın kendisinden önce rivayetler, dedikodular kulaktan kulağa, dilden dile çığ gibi büyüyerek yığıldı üst üste. Bu albay pek bir yaman adammış. Hayatın zevklerine ekmek banar, rakıyı susuz, şa- rabı yalnız içermiş. Kadına kıza yan gözle değil, aleni bakar- mış. Eli ayağı dursa, dili durmazmış. Masa altı, kapı arkası, makam arabası, bayrak gölgesi demez, sıkıştırıp mıncıklar, öpücükler almış kadınların mis kokulu tenlerinden. Sağ olsun kadını sevip düşünenler, kenara çekip uyardılar, ab- lalık, abilik yaptılar ona. “Aman sakın ha, bu albayla odada yalnız kalma. Seni bir evrak için yanına çağırdığında sen sen ol, kapıyı aralık bırakarak gir içeriye. Sen ki okul sıralarında, lisede beşeri münasebetler dersi görmüş son kadınlardansın. Ders notlarını unutma! Ciddi dur, gülme! Amirinin yanına parfüm sıkarak gitme. Çatalını gösterecek, poponu çıkara-

cak, ben buradayım diyen kıyafetlerden kaçın. Masanın üstüne, amirinin gözüne gözüne abanma. Can alıcı renkler giyinme. Çalışma arkadaşın olacak herife de söyle; sen albayın odasından beş dakika içerisinde çıkmazsan -insanlık ölmedi ya, onun da anası, bacısı var- o bir bahane uydurup Allah Allah diyerek girsin içeriye. Biz bunlardan çok gördük, işin çok zor kızım. Allah yardımcın olsun.” Kadın bunları dinledikçe saçlarının arasındaki kaşıntı arttı. Kadının saç kıran olması o günlere denk gelmişti.

Günlerce yeni gelecek albay hakkında odalarda, koridorlarda kimi fısıltıyla kimi aleni, öyle çok laf söylendi ki, hepsi de kulağına geldi kadının. Zaten olmayan keyfi hepten kaçtı. Kafasında onlarca soru işaretli cümle, halaya durdu. Nerden kuruldu bu şube? Nasıl baş edeceğim bu şube müdürüyle? Daire başkanıyla uğraşırken şimdi de şube müdürü, bende ikisiyle birden savaşıacak enerji, güç, kuvvet, akıl var mı ki?

Nihayet beklenen gün geldi çattı, albayın turnikelerden geçtiği, daire başkanının odasında olduğu adım adım kulaktan kulağa takip edildi. Sonunda daire başkanı çay, kahve ikramından ve personel hakkında yeterince ön bilgi verdikten sonra, albayı yanına alıp daireyi gezdirmeye başladı.

Kadın, şube müdürünü gördüğü ilk gün notunu verdi: Bu albaydan sapık olmaz. Albay kısa boylu, bir hayli kiloluydu, gözlerinin altında mor torbalar asılıydı. İki personelinin karşısına alıp “Ben yıllarca ülkenin dört bir yanını gezip sayılar toplayıp çıkardım. Denetlemeler yaptım. İdari işlerden pek anlamam. Bizim hanım benim bu kadar gezmemden rahatsız olunca, komutanlara mektup yazmış. Büyükler öyle uygun görmüş, son bir iki yılını sizinle geçireceğim,” de-

mesi de, kadının notunu vermesinde etkili olmuştı. Hangi amir bir işi ben bilmiyorum diyecek kadar doğal olur ki, diye düşünmüştü. Karşı masasında oturan adam kadını uyardı, “Fazla övme de yermesi kolay olsun.”

Beklenenin tersine kadın ve şube müdürü çok iyi anlaştılar. Diğer personel de çok efendi ve çalışkan bir adamdı. Üç kişilik İşleri İdare Etme Şubesi kavgasız gürültüsüz tıkr tıkr işliyordu.

Kısa zamanda bu üç kişilik ekip kaynaşarak işleri rayında götürmekle kalmayıp gün içinde çok da eğlenir hale gelmişlerdi. Kadın öğle tatillerinde masalarda arkadaşlarına anlattığı hikâyelerden artık özgürce şubede de anlatmaya başlamıştı. Albay kendi makam odasında daralıp duramadıkça personelin odasına koşuyordu.

Kadın telefonlardan, gelen gidenden fırsat buldukça kendini naza çekmeden keyifle anlatıyor, albay ve arkadaşı da o keyfe ortak olup dinliyorlardı. Kadın bilgisayarın başında kaşlarını çatarak excelde tablo yaparken başka, hikâyeler anlatırken sanki bambaşka biri oluyordu. Anlatmaya başlayınca yıllardır evde, okulda, komşu kadınlarda, sokakta, iş yeri ortamında üstüne inceden inceye giydirilen utanma duygusunu tek tek çatlatıp soyunuyordu. Onu ilk dinleyen kadın da erkek de anlattıklarını duydukça birbirlerinin gözlerine önce bu kız ne söylüyor diye şaşırarak bakıyorlardı. Sonrasında pek çoğu bu soyunmuş dili seviyordu. Bir kısmı da masadan kalktıktan sonra “Anlattıklarının çoğu yalan değilse neyim,” diyordu. Pek çoğu, kadını daha ilk dinlemede bu kadının burada ne işi var, ya da bu kadını işe nasıl almışlar diye düşünmeden edemiyordu. Özellikle aynı yaştaki

kadınlar kendilerindeki hikâyelere bakıp onun bu kadar çok hikâyeyi topladığına, yaşadığına, aklında tuttuğuna inanamıyorlardı. Yine de az susacak olsa, ortalık sessizleşse “Eee hadi anlatsana,” diyorlardı. Kadın da zaten ara ara bilerek susuyordu, yoksa anlatmaya bayılıyordu.

Şimdi de şube müdürü albay ve çalışma arkadaşı kadının susmalarında ‘eee anlatsana’ kıvamına gelmişlerdi. Dinledikleri kimi olayları tekrar dinlemek için durduk yere laf atıp “İşe girerken mülakatı nasıl geçmiştin, albayım onu kaçırdı, bir daha anlatsana, o da duysun,” diyordu. Kadın da her daim anlatmaya hazır, yine aynı keyifle anlatıyordu. Tez zamanda şube müdürü albay da kadının dili etrafında keyifle toplananlar arasına katılmıştı. Daire başkanı tüm bunlardan hiç hazzetmiyordu ama.

Yemekte, evrak dağıtırken ya da tuvalette onu görenler hâlâ fısıldayarak soruyorlar “Adam sapıkmiş ha, sana bir şey yaptı mı, bak ellemeye falan kalkarsa avazın çıktığı kadar bağır. Bağır ki bir duyup gelen olmasa bile en azından senin eti yenecek kuşlardan olmadığını anlasın.”

Bir tek sivil memurların en kıdemlisi olan hanım, herkesin fısıldayarak konuştuğu konuyu ulu orta, taa koridorun öte ucundan bağıra çağıra diline alıyordu. Kadını her gördüğü yerde şube müdürü hakkında ileri geri konuşuyordu. Kadın onu susturmaya, sessiz olmaya çalıştıkça öteki hanım şen kahkahaların arkasından “Korkma kız, bir albay genç bir kadına ne yapabilir ki, şeyi bile kalkmıyordur onun.”

Çok iyi anlaştığı albayı hakkında böyle ileri geri konuşulduğunu duydukça canı sıkılıyordu kadının. Yine de içlerinde

emeklisi gelmiş bu hanımın laflarına, hareketlerine gülmeden de edemiyordu. Zaten o da emekliliği cebine koymanın rahatlığı ve aldığı yaşların güvencesiyle kazandığı mevkilerden yararlanıp dilini de elini de rahat hareket ettiriyordu.

Geçenlerde kadın tuvalete gitmek için aynı koridordaki arkadaşıyla haberleşip kılıçların havada sallandığı, atların şaha kalktığı tablonun altında buluştular. Tuvalete girdiklerinde iki kabin de doluydu, onlar da saçlarıyla, kaşlarıyla oyalanmaya başladılar. O arada içeriden zart diye uzun havalı bir gaz sesi duyuldu. İki kadın birbirlerine bakıp gülümsediler. Bu arada aynı anda kabinlerin kapısı açıldı birinden bu emeklisi gelmiş hatun, diğerinden de daha asaleti onaylanmamış aday memur çıktı. Bizim kadın az önceki zart diye duyduğu sesi duymazlıktan gelir mi? İki kadının karşısına geçip “Hadi itiraf edin o gaz kimden çıktı?” diye sordu. Asaleti onaylanmamış olan acemi, utancından kızarıırken öteki kendinden emin ve gururla “Tabii ki benden çıktı, daha dünkü memurdan çıkacak değil ya. Onun böyle zartlıyabilmesi için bu kapıya daha çok gelip gitmesi lazım. Kusura bakmayın da o kadarcık hakkım olsun otuz yıllık memurum,” demez mi?

Sonra tam kapıdan çıkacakken bizim kadına dönüp “Kız senin sapık albay nasıl? Tüü hele bak şu eteğe, rezil. Hem adamlar sapık dersiniz hem de eteğin boyunu kısaltırsınız. Size tecavüz edilse haktır, aah nerde o eski memureler,” dedi ve kapıyı çarpıp gitti.

Arkasından kadın kapıya davranıp ona cevap vermek isteğiyle yandıysa da diğer ikisi onu durdurdu “Ya onu tanımıyor musun, he de gitsin,” dediler. Ama bizimki durur mu, laf altında kalır mı? Kapıyı açıp koridorda sesine ayar ver-

meden arkasından seslendi “Abla baksana biz gün yapmaya karar vermiştik, sen de katılmak ister misin?” Kıdemli olan kadın ilgiyle “Kaç kişisiniz?” diye sordu. “On kişiyiz, hem en kıdemli sensin ya ilk günü sana vermeyi düşündük,” deyince öteki gülümsedi. Tuvaletteki iki kadın da işin sonu nereye varacak diye merakla susuyorlardı. Öteki koridordan dönüp bizimkine doğru gelmeye başlamıştı, “Çok incesiniz kızlar, ihtiyacım da vardı, ben de giriyorum. Nesine küçük altın mı, para mı?” diye sorunca bizimki cevabı yaptırdı: “Ossuruktan teyyaresine!”

İlkin anlamadı ne olduğunu anladığında da öyle sinirlendi ki kadının üstüne yürüdü. Kadın ve arkadaşları kapıyı hızla kapatıp kilitlediler. Koridora açılan tüm kapılardan birer ikişer gürültüye seyre çıkanlar oldu. Kıdemli memur tuvaletin kapısını yumruklayıp tehditler savuruyordu. En sonunda kıdemli memuru zaptedebilmek için Hazır Kıtay’ı çağırmak zorunda kaldılar.

SUSMAK BİRİKTİRMEKTİR

Bugün sabahdan beri şube müdürü albayda bir haller vardı. Yerinde duramıyor bahanelerle kadının etrafında dönüp duruyordu. Kadın birkaç gündür odada yalnızdı, çalışma arkadaşı on günlük bir kursa gitmişti.

Şube müdürü askerlerden birini gönderip iki dönerle ayran aldırdı. Kadına “Bugün bendensin, öğlen bir yere kaybolma,” dedi. Yemeğe başlamışlardı ki albay birden “Sen buralarda hiç boşa uğraşma kızım, ağzınla kuş tutsan bunlara yarana-mazsın,” dedi. Kadın tam ayranından bir yudum alıyordu,

vazgeçti, ne oldu der gibi bakıverdi. Albay lafın devamını getirmeyince, “Ne oldu albayım, yaranamayacağımı nereden anladınız?” diye sordu. Albay söyleyip söylememek arasında gelip gitti. “Kızım gerisini karıştıрма, bu kadarını bil yeter,” dedi. İlk kez bugün kızım diye hitap ediyordu ona.

“Albayım, madem bir şey söylediniz, devamını getirin lütfen. Siz şimdi durup dururken bu lafı etmiş olamazsınız.” Albay “Bak sana anlatacağım ama önce söz ver, yemin et anlatacaklarımı kurcalamayacağına. Burada kalacak. Deşmek yok tamam mı?” dedi. Kadın gülümseyerek “Tamam, söz albayım deşmek yok, anlatın,” diye söz verince albay başladı anlatmaya: “Geldiğimden beri farkındayım, daire başkanıyla pek aranız yok. Arkadaşın yaşananları şöyle bir anlattı izin meselesi miymiş neymiş, geride kalmış şeyler. Bunlar mühim şeyler değil aslında. Ama dün akşam daire başkanımız bütün şube müdürlerini yemeğe götürdü. Konu döndü dolaştı sivil memurlara geldi. Ben, çalışacaklarsa bir sivil memurla senin gibi bir memurla çalışmalarını söyledim. Daire başkanı bunu duyar duymaz gözlerini açıp ‘Ne, o mu, o çok tehlikeli,’ dedi. Seni tehlikeli buluyorlar kızım, çok şaşırdım. ‘Tehlikesi nedir?’ diye sordum. Albay, ‘Ben bu kadar söylerim, tehlikeli,’ dedi. Bu kez ben sinirlendim, ‘Ne tehlikesi ya’ dedim, ‘ben bu yaşa gelmişim, memleketin her yerini gezmişim, insan sarrafı olmuşum. Ben bu kızda bir tehlike göremedim,’ dedim. Albay ‘O kız çok tehlikeli, hem Alevi, hem Kürt üstüne bir de kocası DİŞK’li’ demez mi? Seni böyle görüyorlar, böyle işaretliyorlar, ama üzülme.”

Kadın müdürünün konuşmasını hiç bölmeden dinledi, hiçbir şey demedi, her zaman yarım bıraktığı ayranını sonuna dek içti. Boğazı düğüm düğümdü, ayran kesmedi, kalkıp

dolaptan bir şişe şalgam suyu çıkarıp başına dikti. Albay bir yandan onu izliyor bir yandan da konuşmaya devam ediyordu, “İnsan böyle değerlendirilmez. Mesela sen ve ben dünyaya çok farklı bakıyoruz. Sana anlatmıştım teğmenken irticadan on beş gün hapis yattım. Eskiden tam bir sofuydum, yollarda biraz biraz değiştim. Şimdi rakımı da içerim, orucumu da tutarım. Ama hâlâ sağdayım. Bunca yaşta öğrendiğim şu ki; insan bunlarla değer bulmaz. Sen benim için buradaki en değerli kişisin, bunu bilesin.” Kadın acı macı demeden şalgamın da sonunu getirmişti. Albay bu arada ayağa kalkıp yemek paketlerini, ayran kutularını çöpe attı. Kadın da yerinden kalktı albaya doğru gidip boynuna sarıldı. Albay da ona sarıldı, bir süre öyle kaldılar. Kadın bıraksa kendini, aslında ağlayacaktı. Sonra albay, “Bana sarılma, ben sapığım bilmiyor musun? Kızım bu ülkede sapık olmak da terörist olmak da çok kolay,” dedi. Kadın gülerek albayın gözlerine baktı “Siz sapıksanız ben de tehlikeli bir deliyim,” dedi, sonra da albayı yanağından öpüverdi. Albay “Git başımdan deli kız,” deyip gidip karşı koltuğa oturdu.

Kadın durup durup “Albayım canım çok sıkılıyor,” diye şikâyetlendi. Albay kadına bakıp “Ee ne yapalım?” Kadın oturduğu dönen koltukta kendini albaya doğru çevirdi, “Albayım izin verirsiniz ben bir türkü söyleyeyim yoksa bu durumu atlatamayacağım,” dedi. Albay ne diyeceğini bilemedi, güldü, bilgisayardan uzaklaştı, kollarını koltuğun kollarına bıraktı, “Eee hadi söyle bakalım deli kız,” dedi.

Albay, dün akşamı anlatırken kadına ne olduysa olmuştu. Şimdi bu türkü söylemek de nerden çıkmıştı, hele az önceki sarılma işi, Allah’tan kimse görmedi. İçeri biri girse adı sapık albayla kadını karşı karşıya görse üstelik türkü söylerken!

Kadın gözlerini kapayıp Acem Kızı'nı söylemeye başladı. Albay türküyü yüzünde keyifli bir gülümsemeyle dinliyordu. Kadın "Burnu findık, ağzı kahve fincanı," derken başını sallayarak gözlerini açtı "Can telef ediyor, gül acem kızı," dediğinde kapı açıldı birden. Gelen daire başkanıydı, bu manzara karşısında donakaldı.

Kadın ikinci kez "Gül acem kızı" diyemeden anında türküyü kesip ayağa kalktı, şube müdürü toparlandı. Daire başkanı gerisin geri döndü, kapıyı tam çarparken de şube müdürüne "Albayım odama kadar gelin," dedi. Bir saat sonra da dairenin tık tık hanımı elinde zarfla göründü. Sarı zarfı görür görmez kadın ne olduğunu anladı, ne de olsa son zamanlarda bunlardan sıkça görmüşlüğü vardı.

Daire başkanı kadından yine bir savunma yazmasını istiyordu; bir memur, pardon bir sivil memur nasıl olur da askeri daireler içinde türkü söyleyebilirdi? Üstelik üniformalı bir albayın, komutanının karşısında. Bu ne lakaytlıktı, vatansever bir subay buna göz yumamazdı.

Kadın kaç zamandır savunma yazmaya alışmıştı, kalemi antrenmanlıydı. Hiç geciktirmeden oturup emirlere uygun sağ ve sol marj ayarlarını yapıp yine emirlere uygun olarak on bir puntuyla savunmasını yazmaya koyuldu. TC numarasını da yazmayı unutmadı. Türkü söylediğini inkâr etmedi, yalnız öğle tatili olduğunu açıklamaya çalışsa da cümleleri kendini şehrin öteki ucundaki askeri hastanede bulmasına engel olamadı.

Üç ay hastanede çalışacaktı hem de sağlık kurulunda. Burada özellikle yoklama, sevk erlerinin ve diğer askeri persone-

lin sağlık kurulu işlemelerinde görev alacaktı. Kısacası sürgün edilmişti, hem de hiç kimsenin yapmak istemediği rutinin de rutini insana nefes aldırmayan bir işe gönderilmişti.

Masasını toplamış tam çıkacakken daire başkanı görev em-rini kadının eline tutuşturdu, bunu herhangi biri yapabile-cekken bizzat çıkıp gelmişti. Kimse onu bu zevkten mah-rum edemezdi. İşaret parmağını ne arkaya sallaya sallaya, “şükret ki yine vicdanlıyım, maaş katı cezası verebilirdim ya da göz hapsi, hatta istesem seni askeri cezaevine yollar-dım. Er ya da geç, disiplinli olmayı, itaat etmeyi öğrenecek-sin,” dedi.

Kadın kaç zamandır susmayı öğrenmişti, sustu. İtaat etme-yi ğrenemeyenlerin susmaları susmak değil, biriktirmek-ti. İtaat etmeyi küçükken, hadi bilemedin erken gençlikte öğreniyorsun. İnsan bir sokağa ıkmayagrsn, kklkle büyüklük arasında girip çıktığın sokaklar gelip yerleşiyor diline. Bundan gayrı istesen de istemesen de gittiğin her yere yalnız özel eşyalarınla değil dilinle de yerleşiyorsun. Dil insanın gezindiği sokaklar, çaldığı kapılar, kapıları aanlar oluyordu. Hay bu kadının diline!

HAY ALLAH!

Kocası türkü söylemek yüzünden sürgün edildiğini duyunca “Yuh yani! Bu bir değil iki değil. Elin adamına ne diye türkü söylüyorsun? Seni kaç kez uyardım içindeki şu şakıyan kuşu sustur, akşamları mutfakta kendi kendine ttğn, bazı za-manlar iki birayla bana eşlik edip söylediğin türküler seni kesmiyor mu? Görüyorsun her zaman iyi sonuçlanmıyor ka-

yaya da arptığın oluyor,” dedi. Kadın sessiz kaldıkça adam daha çok yol aldı, bir ooh olsun demediği kaldı.

Gerçi söylenmekte haksız sayılmazdı hani, bu toprakların suyundan içmiş, toprağında yeşermiş hangi erkek karısının çizilmiş dairelerde adı sapığa ıkmiş bir adam karşısında türkü söylemesini hoş görebilirdi ki? Gerçi adam karısının sanki zaman zaman bir şey içiyormuş hallerine alışmış olmalıydı, ne de olsa tanışıklıkları epey olmuştı. Böyle ulu orta, durduk yere türküler söylemesi ne ilkti, duruma bakılırsa ne de son olacaktı.

Kocasının canı bir hayli sıkıldıysa da uzatmadı çünkü kadın yeterince zgnd. Yemekten kalkar kalkmaz bulaşıkları makineye dizip tencereleri elinde yıkadıktan sonra uyku saati bahanesiyle çocukla birlikte içeriye geçti. Mutfak adama kalmıştı. Adam kendine bira açtı, perdeyi çekip camdan üfleyerek bir sigara içti. Bakışları karşıdaki binanın balkonunda sallanan çamaşırlara takılmışsa da aklında kadın vardı. İçinden ona hem kızdı, hem güldü, ben bu kadını galiba seviyorum, dedi.

Anne oğul evin içinde koşturup saklambaç oynuyorlardı. Kadın ocukla oyuna dalınca bütün sıkıntılı şeyler aklından uçup gitmiştı. ocuk tam kadının sevdiği kıvama gelmiştı, yeni yeni cümleler kurmaya başlamış, saklambaç oynamayı ğrenmiştı. Kadın yolu yarıladiğını da aşığıda insanların oturduğunu da unutup odadan odaya koşturuyor, koltukların kenarına saklanıyordu. ocuk gelip onu buldukça ikisi aynı anda çığlıklar atıyorlardı.

Ana oğul birbirine sarılırken ocuk birden elini kaldırıp

makam tutup gözlerini kapayarak “Ne ağlarsın benim zül-fü siyahım,” dedi. Kadın duyduklarına inanamadı, kollarını iki yana açıp çığlıklar atarak önce çocuğu sıkıca tekrar kucakladı, sonra da kucagında çocuk mutfığa koştu, “Bak inanmayacaksın ama bu çocuk gerçekten benim çocuğum. Hastanede falan asla karışmış olamaz.” Adam dönüp “Bu da nereden çıktı şimdi?” dedi. Kadın neşeyle “Az önce ne yaptı biliyor musun? Türkü söyledi,” deyince adam çocuğu kucagina alıp “Elbette ki bu çocuk türkü söyleyecek, arya mı söylesin?” dedi

Kadının hastanede ilk haftası çok zor geçti.

Yıllarca şehirde ormana, suya bakarak çalışmanın ayrıcalığını yaşayan kadın, hastanede halkın karşısına çıkınca neye uğradığını şaşırđı. İlk haftanın sonunda kocası “Nasıldı?” diye sorduğunda kadın hiç düşünmeden “Ben ben olalı böyle zulüm görmedim,” diye cevap verdi.

Son birkaç yıldır ne kadar korunaklı bir hayat yaşadığını ilk kez o hafta düşünmeye başladı. Hani derler ya insan yaşadığı gibi düşünür, diye, kadın beş yılın sonunda geldiğı yeri o bir hafta içinde sorgulamaya başladı. Yıllarca işe servisle gidip gelmekten, lojmanlarda yaşamaktan, öğlenleri alışveriş merkezlerinde dolaşmaktan, öğretilmiş kadınlık ve annelik ezberlerini tekrarlamaktan başka hayatlar olduğunu unutmuş buldu kendini. O gece yatmadan önce yatağının başında bulunan defterine “Bu kez sarı zarfları ben yollayayım sana,” diye yazdı. Kınadı kendini.

Korunaklı ve ayrıcalıklı dairelerin merkezine dahi yaklaşmadan sadece kıyısından kıyısından dolaşmak bile insanın

gözüne perdeler inmesine, bazen de görse bile susmasına yetiyordu. İnsan rahata ne çabuk alışıyordu. ‘Ya içindesin çemberin ya da dışında’ kadının şakıyan dili, etrafındakileri çok da umursamadan birkaç gün hep bu nakaratı mırıldandı durdu.

İlk gün iş vermediler, bütün günü eski memurların çalışmasını seyrederek bir iki fotoğraf keserek geçirdi. Odanın en kıdemli memuru ellisini geçmiş bir adamdı. Dile kolay yirmi iki yıldır aynı odada aynı işi yapıyormuş. Çok az konuşuyor, hiç dinlemiyor gibi görünüp tek kelimeyi kaçırmıyordu. İki de kadın memur var, biri bu şehre on yedi yıl önce bu iş için gelmiş, yüreği ağzında bir kadın. Daha ilk günden bizimkine yemekte anlattı, “Tam on yedi yılımı sürükledim buralarda. Memleketten buraya ilk geldiğimde yanaklarım al aldı, beli lastikli çiçekli eteğim yerleri süpürüyordu. Gözümü burada açtım,” derken sesi sanki on yedi yıl öncesinden geliyordu. “Sonra her şeyi öğrettiler, şimdi cazgır oldum, çok değiştim. Değişmediğin halinle ayakta kalamıyorsun, bu kentin suyundan içen kuduruyor.” Onlar kadının sürgünlüğüne acıdı, kadın da onların aynı floresan lambalarının altında yıllarca aynı koltuklarda kök salmalarına şaşırdı.

Kadın bir hafta şaşkınlıkla, sağlık kurulunda ayağına dek gelen memleketimden insan manzaralarını seyretti. Yaptığı iş değil de gördükleri kadını çok yordu.

İkinci haftanın sonunda akşamları eve başı zonklayarak gitmeye başlamıştı. Hiç durmaksızın, ‘Onay makamına git, nüfus cüzdanı fotokopin nerede, sevk evrakının tarihi geçmiş tekrar askerlik şubesine git, boyun kaç, kilon kaç, nüfu-

sa bağı olduğunu yer neresi...' cümlelerini kurmaktan bıktı. Kadın daha ilk haftalarda masa başı işini özledi.

Üçüncü haftada yabancılığını da acemiliğini de hatta "Neden ben, neden buradayım?" sorusunu da kafasından çıkarıp atınca rahatladı. Artık bankoda tek başına duruyor, önünde delikanlılar sıraya diziliyor, işlerini yaptığı birkaç dakika içinde hepsinin yüzüne bakıp uzattıkları evrakın katlarından, üstlerine yapışmış kokulardan, parmaklarından, tırnaklarından ipuçları yakalayıp onların sabah nasıl bir evden çıktıklarını hayal ediyordu. Artık daha onlar cevap vermeden boylarını kilolarını doğru tahmin edebiliyordu. Gün içinde kendine bu tür oyunlar çıkarmasa sanki zaman akreple yelkovanın arasında asılı kalacak, akmayacaktı.

Gençlerle o bir iki dakikalık karşılaşma anında arkadaşlarının uyarmalarına rağmen konuşmadan da duramıyordu. Hele birinci aydan sonra kendine söz geçiremez oldu kadın; içindeki türküye doymaz kuş, olur olmaz yerde şakımaya başladı yine. Sağlık Kurulu için gelen delikanlıları kaydederken "Nüfusa kayıtlı olduğunuz yer neresi?" diyor, verilen cevaba göre türkü söylemeye başlıyordu. Meğer ben ne çok türkü biliyormuşum, hem de memleketin her tarafından. Bunları ne zaman, nerede öğrenmişim, diye kendine, kendi de şaşıyordu.

"Nüfusa kayıtlı olduğun yer?"

"Bingöl,"

"Bingöl dört dağ içinde deli lo, deli lo destane,"

"Bitlis,"

"Bitlis'te beş minare beri gel oğlan, beri gel,"

"Sivas,"

“Şu Sivas’ın elinde sazım çalınmaz, güllerim yandı yüreğim dayanmaz,”

“İzmir,”

“İzmir’in kavakları dökülür yaprakları,”

Koridordan doktor mu geçiyor, hasta mı geçiyor, paşa gel-se umurunda değil. Her geçen gün kadın türkü söylemenin dozunu artırıyordu. Önünde kayıt için sırada bekleyen afallamış gençleri daha da çok şaşırtıyor, “Hastanemizin yeni uygulaması, başhekimin emriyle her kaydını yaptığım kişiye yöresine ait türkü söylüyorum. Şu an bir emri yerine getiriyorum. Başhekim Giresunlular için bu türküyü seçti, nasıl beğendiniz mi?” diyordu. Gençler korku ve kaygı karışımı bakışlarıyla kendilerine çekidüzen vererek geldikleri bu gri binalarda her telden türkü söyleyen bir kadın görünce haliyle kamera şakası zannedip bir köşeye gizlenmiş kamera arıyorlar, hatta bazıları boşluğa bakarak el sallıyordu. Neden durduk yere türkü söylüyor, neden her kelime kadına bir türkü çağırıştırıyor kendisi de bilmiyordu.

Hastanede bir psikiyatr var, psikiyatr albay... Albay haftanın üç günü neredeyse mesaiyi sağlık kurulunda tamamlıyor. Kızlardan ağzı yüreğinde olan cuma öğleden sonraları psikiyatr albayın falına bakıyor. Bir gün fincanı çevirip “Bugün de sen benimkine baksana,” diye bizimkine uzatınca, afalladı bizimkisi ilkin. Ne diyeceğini bilemedi, öteki “Niye korktun be, alt tarafı fincanı kaldırıp iki yalan söyleyeceksin,” deyince kadın fincanı kaldırdı. Kadının bu konudaki becerisi bir solukta psikiyatr albayın kulağına dek gitti. Artık haftada bir albayın falına bizimki bakmaya başladı. Albay da fala karşılık kadının aklındaki sorulara cevap veriyordu. Yalnız bir fal, bir soru.

En son fal baktıktan sonra kadın sordu: “Hocam bana bir haller oldu, türkü söylemeden duramıyorum.” Albay anlamamış olmalı ki “Nasıl yani?” dedi. “Hocam mesela bir yoklama eri geldi, kayıt yaparken nüfusa kayıtlı olduğun yer neresi diye soruyorum ya, örneğin Samsunluyum diyor. Ben başlıyorum söylemeye: Alaplı’nın üstünden garga geçiyo garga. Kız ben seni almayacam dalga geçiyom dalga.” Psikiyatr albayın yüzünde gülsem mi gülmesem mi ifadesi geldi gitti. Kadın bir de psikiyatra anlatırken de ezgisiyle anlatıyordu. Kadın susunca psikiyatr bacak bacak üstüne attığı bacaklarını çözdü, oturduğu koltuğundan öne doğru biraz kaykıldı, “Peki Diyarbakırlı gelince ne söyleyeceksin?” dedi. “Diyarbakır güzel bağlar hanıme le le...” Psikiyatr albay kadını sına va çeker gibiydi “Hadi bakalım Malatyalı geldi.” “Hocam o çok kolay, Malatya Malatya bulunmaz eşin, gönüllere taht kurar ay ve güneşin...”

Psikiyatr albay bir iki şehir adı saydıktan sonra pes edip sustu. Kadın, “Hocam sizce benim durumum nedir, ben neden mekân gözetmeksizin türkü söylüyorum, yoksa ben ölecek miyim?” Psikiyatr albay büyük bir sırrı açıklar gibi sağ eli çenesinde “Kızım senin ar damarın çatlamış,” dedi. Böylece kadının çatlaklığı kıdemli psikiyatr tabip albay tarafından da onaylanmış oldu.

Günler öyle çabuk, öyle renkli geçmeye başlamıştı ki, kadın neredeyse hep burada kalmak isteyecek kıvama gelmek üzereydi.

Kayıt için karşısına Ermeni’ler, Çingene’ler, Rum’lar, travestiler geldikçe kendisini sürgüne yollayan albaya teşekkürlerini sunuyordu. Bazen ilk anda felaketmiş gibi görünen durumlar şansa dönüşüyordu. Kadın artık sürgünlüğü de o

şanslardan biri gibi görmeye başlamıştı. “Kaç yaşıma geldim, büyük şehirde yaşıyorum ama bu zamana dek hiçbir Ermeni’yi, Rum’u travestiyi görmüşlüğüm, konuşmuşluğum yoktu. Meğer az az ne zenginmişiz...” diye anlatıyordu arkadaşlarına. Arkadaşlarına bir de engellilerden bahsediyordu, “Bu kadar çok engelli vatandaşımız olduğunu da bilmiyordum. En tuhafı da çoğu doğuştan engelli olan bu çocukların yirmili yaşlarına geldiklerinde tekrar engelli olduklarını kanıtlamak zorunda kalmalarıydı,” diyordu.

Kadın Sağlık Kurulu raporları için vesikalık fotoğrafları keserken özellikle travestilerin işlemlerini ağırdan alıp fotoğraflarını inceliyor, çoğu kez içinden Allah’ım şu güzelliğe bak, benden çok daha alımlı, diye geçiriyordu. Kadın fotoğraflarda oyalandıkça, meraktan raporlarını okudukça arkadaşları sık sık onu uyarmak zorunda kalıyorlardı.

Kadın yine sürgün yerinde öğreniyor ki, psikiyatr albay da dahil hastane personelinin çoğu travestilerin çok iyi fal baktıklarına inanıyorlar; çünkü onların üçüncü bir gözleri varmış...

Bir gün psikiyatr, odasından telefon açtı ağzı yüreğindeki dedi ki: “Bak az sonra oraya bir travesti gelecek, istersen ona fal baktır.” Bunu duyan daha durur mu, hemen işi gücü bırakıp kahve takımlarını çıkardı. Devletin hemen hemen her dairesinde bulunan elektrikli cezveyi fişe takıp hazırlıklara başladı. Karşı odada kahve yapılırken kadın bütün bunlardan habersiz yoklama erlerinin, omuzlarındaki, kollarındaki sırmaların önceliği olduğu için sırayı takmayıp öne geçen rütbelilerin periyodik muayene işlemlerinin kaydını yapıyor, evrakını teslim alıyordu.

Öteki, karşı odadan elinde bir fincan kahveyle çıkıp bizimkinin yanına geldi. Kuyruktakiler kahveyi görünce homurdanmaya başladılar: “Çok çalıştı ya, bir de kahve içecek...”

Arkadaşı kahveyi verirken kadının yanına oturup fal işinden bahsetti. Kadın kahveyi yudumlarken dönüp dedi ki: “Ee bu kadar iyiye hoca niye kendisi baktırmıyor?” Öteki bizimkinin cahilliğine güldü, “Ama o etik olmaz, onunla ilişkisi doktor hasta ilişkisi. Ama hocanın dışarıda fal için gittiği bir iki travesti var.” Kadın şaşkın şaşkın bakarken öteki devam etti, “Kızım biz veri hazırlama kadrosundayız etik bizi bağlamaz.” Bu arada camlı bölmenin önünde kırmızı ip askılı bluzu ve mini kot eteğiyle beklenen kişi görüldü. Kadın elinden evrakı alıp işlemleri yaparken öteki kafasını uzatıp fısıldayarak “Siz iyi fal bakarmışsınız doğru mu?” diye sordu. Yüzüne çizilmiş gibi duran gülümsemesiyle harfleri uzatarak “Eveet” deyince, öteki: “Eğer sen bizim falımıza bakarsan biz de senin işini saat dörtten önce hallederiz.” Anlaştılar.

Arkadaşı bizimkine dönüp “Önce sen kalk, yan odaya gidin, orası boş. Ben buraya bakayım, sonra sen gel ben gideyim,” dedi. Kadın hiç itiraz etmeden işini arkadaşına bırakıp kalktı, elindeki fala dönmüş fincanı gazeteye sararak yan odaya geçti, diğeri de eteğini çekiştirerek arkasından.

Geçtikleri oda henüz çalışma düzeni kurulmamış, sonradan eklenip bölünerek inşa edilmiş bir yerdi. Hâlâ ağır bir boya kokusu vardı. Ortada boş bir masa, masanın arkasında Atatürk portresi ve masanın üstünde henüz bağlanmamış bir telefonda başka hiçbir şey yoktu. Kadın ayakta kaldı, öteki, fincanı masaya bırakıp kendisi de masanın ucuna oturdu. Kadın ilk kez fal baktırıyormuş gibi heyecanlandı. Öteki,

fincanın dibine dokunup “Ay bu daha soğumamış, kız biraz bekleyelim,” dedi ve izin isteyerek sigara yaktı. O sigara içerken kadın görmemiş görmemiş tepeden tırnağa onu süzdü. Hatta bir ara gözlerini yarısı tişörtünden taşan memelerinden alamadı. Öteki fincanı açar açmaz daha kurduğu ilk cümlede kadın notunu verdi. Karşısındaki falcı falan değil dahası akıllı da değildi. Parmağındaki yüzüğe bakmadan “Siz nişanlı mısınız?” diye sorunca kadının heyecanı falan kalmadı. Karşısındakini bozmadan sabırla dinlemeye çalışsa da artık faldan çok onu merak ediyordu. Sigarasından nefes almak için durunca kadın soru sorma fırsatını kaçırmadı. “Ya, ailen senin bu durumunu nasıl karşıladı? Geçimini nasıl sağlıyorsun?” Öteki çok rahattı, kendisine yöneltilen soruların hiçbirini karşılıksız bırakmıyordu. “Çok iyi para kazanıyorum, fuhuşta para var.” Kadın onun karşısında dünyayı keşfetmeye yeni başlamış mu ne, mu ne diyen çocuk hallerindeydi. “Müşterilerin seni bilerek mi geliyorlar, hani gerçekten kadın zannedip de gelen var mı?” Tabağa geçmeden fincanı bırakıp falı bitirdi. O da kadının falı iplemediğini anlamıştı. “Beni internetten buluyorlar, kafeler var. Bana daha çok evli erkekler geliyor. Hepsi cinsel birleşme istemiyor tatlım, sadece karşılıklı bir şey içip konuşmak isteyen müşterilerim de var.” Kadının şaşkınlığı gözlerinden taşmış olmalı ki, “Tatlım sen niye bu kadar şaşırıyorsun, ayol bize gelenler sizlerin kocalarınız, babalarınız, abileriniz. Buradan bile kaç müşterim var biliyor musun?” dedi.

Kadının canı sıkılmış, duydukları hiç de hoşuna gitmemişti, düşünce balonunu dolduran resimleri bir çırpıda silmeye çalışıp yaklaşarak “Sol elini versene,” dedi, öteki sen bir kahkahanın ardından elini kadının eline bıraktı. Kadın avuç içinden öyle çok şey anlattı, öyle döktürdü ki, karşısındaki

şaşırdı. Kadının omzuna vurarak “Abla sen süpersin valla. Kız ben faldan anlamam, içerdeki abla öyle deyince...” dedi.

Kadının gözleri o ara yine memelerine gitti, bu kez dayanamayıp “Memelerin ameliyatlı mı?” diye sordu. “Ayol ne ameliyatı?” derken elini kadının elinden çekip askılı bluzunun üstünden sağ memesini çıkarıp gösterdi. Kadın bu kadarını da beklemiyordu, coşkuyla “Kız Allah canını almaya, nasıl güzel memelerin var. Valla benimkilerden güzel,” dedi. Bu laflar ötekinin çok hoşuna gidince sol memesini de çıkardı, sonra kadına dedi ki: “Bak sana bir tüyo vereyim abla, eline bir kalem al göğsünün altına koy. Kalem düşmüyorsa göğüslerin sarkmış demektir.” Kadın “Sen ne kaleminden bahsediyorsun be, ben kalemlik koyuyorum da saatlerce duruyor, baksana şunun haline.” Kadın ne yapsa beğenirsiniz o da gömleğinin iki düğmesini açıp sağ memesini çıkarıyordu ki, o anda kapı açıldı. Kadının sırtı kapıya dönüktü, hemen memesini gömleğinin altına ittiriverdi. Kadın gelenin arkadaşı olduğunu düşünüp sırtıtarak kapıya döndüğünde sırtması yüzünde donakaldı. Ne yazık ki gelen başhekim ve emir astsubayıydı. İşte bizimkinin ayvayı yediği an.

Az önceki resmi kim görse altına iyi şeyler yazmazdı. Öteki, masadan zıplayıp kendini düzeltti, memelerini sutyenine yerleştirdi, eteğini çekiştirerek odadan çıkarken başhekim kışına tekmeyle savurdu. Kadın o an bir şeyler gevelemeye çalışsa da başhekim burnundan soluyordu, onu dinleyecek durumda değildi. Yanındaki emir astsubayına dönerek “Çabuk bunu pembe odaya atın, albayı da çabuk bana çağırın!” dedi. Astsubay “Emredersiniz komutanım!” diye gürlledi. Sonra sanki kadın kaçacakmış gibi kolundan tutarak onu psikiyatride kadın hastalar için ayrılmış pembe odaya götür-

rüp üstüne önce kapıyı, arkasından da demir parmaklıkları kilitledi.

Kadının başı zonkluyordu, artık bu olay duyulduktan sonra daire başkanı albay ellerini ovuşturarak şimdi sonun geldi, diye keyif naraları atacaktı. Galiba gerçekten de sonu geldi. Bu, yüz kızartıcı suçlara girer. Şimdi hiç kimse kadının sadece merakından dolayı ötekinin memelerine baktığına inanmayacaktı. Peki ya kendi memesini açmasını nasıl izah edecekti? Gerçi başhekim onun memesini görmemişti ama kadın önünü döndüğünde gömleğinin düğmelerinin açık olduğunu fark etmişti. Kadın demir parmaklıkların arkasından arkadaşına söylenip durdu.

Kadın için başhekime yapacağı açıklamadan da zoru bunu kocasına açıklamaktı. Nasıl açıklayacaktı? Öyle hızlı ve daldan dala atlayarak düşünmeye başlamıştı ki, kendini buraya sürgüne gönderen albayı düşündükçe yine saçlarının arasındaki kel bölge kaşınmaya başladı. “Kısmet buraya kadarmış canım, askeriyeyle yollarımız burada ayrılıyor. Artık yaşadıklarımı askerlik anısı diye anlatırım. Bu son hareketle albayın ekmeğine yağ sürmekle kalmadım yağın üstüne bal bile sürdüm,” diye düşündükçe kalbi sıkışıyordu kadının.

Kadın kara kara düşünürken demir parmaklıklardan ses gelmeye başladı, arkadaşı gelmiş, bakın yine vefalı kız. “Kusura bakma, valla başhekim nerden, nasıl çıktı hiç anlamadım. Ama kuzum sen de fal baktırmaya diye girmiştin içeriye, adamın bakmadık yerini bırakmamışsın.” “Üzülme olan oldu. Ben sadece ameliyatsız falan nasıl öyle yuvarlak ve dik duruyor diye merak etmiştim.” Arkadaşı gülerек küfrü bastı, “Bak şu yalancıya, kız sen de amma safmışsın, sen onların

doğal olduğuna inandın mı? Kız silikonluydu onlar anlamadın mı?” Ayak sesleri duyulunca “Birileri geliyor, ben sonra yine gelirim,” deyip gitti. Bu kez kapının önüne psikiyatr ve emir astsubayı geldi. Psikiyatr “Ah seni ah, ben sana daha geçen gün ne demiştim, senin ar damarın çatlamış dememiş miydin? Yanılmış mıyım, yoo her zamanki gibi teşhiste tam isabet. Kızım ben size adamı yakalamışken fal baktırın dedim, maşallah sen ne yaptın, adamı soydun.” Psikiyatr bunları yüksek perdeden kadına sayarken emir astsubayı sırtarak kapıları açtı.

Kadın ne diyeceğini bilemedi, “Hocam...” diye birkaç kez söze girmeye çalışsa da psikiyatrdan fırsat kalmadı, “Kızım senin sonun geldi. Doğru söyle sen de memelerini gösterdin mi ona? Siz birbirlerine pipilerini gösteren büyümemiş çocuklar mısınız?” Arkasından da kahkahayı patlattılar. “Hadi çık dışarı yine ucuz atlattın,” dedi psikiyatr kadının omzuna vurarak. “Çocuk başhekimin sorgusunda her şeyi anlattı, şimdi koş servisine yetiş, yarın sabah başhekim seni makamında bekliyor, sakın benim adımı anayım deme, onu benim gönderdiğimi söyleme ha. Ben araya girmeseydim senin başına daha neler gelecekti.”

Kadın kapandan kurtulmuş fare sevinciyle koridorda sekererek yürürken psikiyatr arkasından seslendi: “Sana ar damarın çatlamış demiş miydin?”

Kadın bütün gece içten içe kendini yedi. Olanları kocama söylesem mi söylemesem mi diye kıvranıp durdu. Keşke kocası, “Nasılsın, günün nasıl geçti?” dediği an olanları anlatsaydı. Anlatmasına anlatacaktı, zaten anlatmasa çatlardı. Yalnız lafa nerden başlayacağını, neyi ne kadar anlatacağını

bilemiyordu. Günün birkaç saatini demir parmaklıkların ardında, pembe duvarlara bakarak geçirdiğini mi anlatsa, yoksa başhekimce basıldığını mı yahut yarın sabah başhekimin kendisini odasında beklediğini mi? Kadın kendi adresine tek cümlelik sarı bir zarf yolladı: “Ah be ah, sen ne zaman oturaklı bir kadın olacaksın, biz o günleri görebilecek miyiz acaba?”

Ertesi sabah kadın korkuyla heyecan arasında başhekimin kendisini  a ırmasını beklerken, odanın en kıdemli memuru elinde sarı zarfla göründü.

Kadının sürgünlük s resinin dolmasına on gün kalmasına rağmen psikiyatr albayın araya girmesiyle başhekim, kadına yaptığı hizmetlerden dolayı teşekkür edip tekrar geldiği yere, Paraları Sayma ve Sayıları Dizme Dairesi’ne asli görevinin başına gönderiyordu. Kadın bu durumu anlamadı, şimdi bu ödül m , ceza mı?

  le yemeğinden sonra arkadaşlarıyla vedalaşıp ayrıldı. Arkadaşları kadının gidişine çok üzüldüler, “Deliydin meliydin ama hayatımıza bir canlılık getirmiştin,” dediler, “bizi unutma, bak bu da sana hediye, ortaklaşa aldık.” Kırmızı bir çanta uzattılar. Kadın da karışık duygular içindeydi, hastanenin kapısından arkadaşlarına el sallayarak uzaklaştı.

 NSAN SUSMAZ BEKLER

Kadın o gece i e yeni başlayacak birinin y kl ce kaygısıyla koydu başını yastığa. Uyudu, uyandı, uzun koridorlarda kayboldu, odadan odaya koştı, albay elinde TC’si yazan dilekçeyi sallayarak arkasından geliyordu. Kadın kasvetli

koridorlarda koştu... Yataktan kalkarken gözü spiral ciltli defterinin kapağına bir yel gibi dokundu geçti. Yüksek tavanlı koridorlardaki koşturmalarını yazmaya değer bulmadı.

O sabah aylar sonra işe gitmek için servise binmedi, kocası onu kapıya dek bıraktı. Girişte karşılaştığı birkaç kişiyle isteksizce konuşmak zorunda kaldı. “Günaydın, sen sürgünde değil miydin? Kuzum tüm komutanlık seni konuşuyordu, albayla uygunsuz vaziyette yakalanmışsın?”

Kadın, Paraları Sayma ve Sayıları Dizme Dairesi’nin kapısından bezgince içeri girdi. Çantasını bırakıp daire başkanı albayın karşısına geçip tekmil verecek, işinin başına döndüğünü haber edecekti ki, arkadaşıyla koridorda kaşılaştı “Hoş geldin, erken mi döndün? Boşuna albayın odasına gitme albay yok,” diyerek devam etti, “ya sen giderken yol boyu beddua mı ettin, kız bütün daire arkandan döküldü. şube müdürü rahatsızlandı, şimdi raporlu.” Kadın koltuğuna otururken midesi ekşidi, “Ondan haberim var, birkaç kez telefonla görüştük. Hatta evine ziyaret gittik. Durumuna çok üzüldüm.”

Adam çayları söylerken “Geleceğinden haberim olsaydı, iki de simit alırdım,” dedi. Kadın sabah telaşı arasında hazırladığı, peynirli, cevizli ekmeğini çıkardı. Camdan çiçeklenmiş ağaçlara bakarken sanki buralardan hiç gitmemiş, başka sabahlara uyanmamış gibi hissetmesine şaşırdı.

Arkadaşı dünden kalan evrakı kilitli dolabından çıkarırken “Sana iyi bir haberim var buna çok sevineceksin,” dedi. Kadın dikkat kesildi, gözleri ışıldadı, iyi bir habere gerçekten ihtiyacı vardı.

“Daire başkanı baktı ki tayini çıkacak, emeklilik dilekçesi verdi.” Kadın anlayamadı “Nasıl yani?” “Bayağı bildiğin emeklilik dilekçesi verdi. Şu an da yıllık iznini kullanıyor. Buralar ona da kalmadı, kurtuluyorsun yani. Haftaya vekâleten yeni bir daire başkanı gelecek.” Kadın ne sevindi ne üzüldü, yüzü öylece gölgesiz bakakaldı. Hiç konuşmadı, yorum yapmadı. Elinde çaylar içeri asker girince hava kendiliğinden dağıldı.

Arkadaşı kadının tepkisizliğine şaşırdı ama öğlene dek bir daha konuyu açmadı.

Kadın hiç gitmemiş gibi kaldığı yerden devam etti. Ertesi hafta arkadaşı, kadının gelişini fırsat bilip on günlüğüne izne ayrıldı.

Vekâleten bakacak olan albay sessiz sedasız gelip odasına yerleşmiş, çevreye de işlere de alışmaya çalışıyordu. Kadın, İşleri İdare Etme Şubesi’nin tek neferi olarak koşturuyor, işe artık daha bir istekli gelip gidiyordu. Evde de eskisi kadar yorulmuyordu, çocuğun uykuları düzene girmiş, gece kalkmaları azalmıştı.

Yeni daire başkanı, kadından geçmişe ait gizli bir evrakı bulmasını istedi. Şube müdürünün odasında evrak arayıp klasörleri elden geçirdi. Anahtarları kilitlerin göbeğinde döndürüp dosyaları çıkarırken gördü ki kendisine ait şahsi dosya orada bol kalorili fındıklı çikolata gibi parlıyordu. Şahsi dosya orada öylece parlamakla kalsa iyiydi, kadın bu çekici parlaklığa karşı fazla direnemedi. Dosyayı görmesinin yasak olduğunu bile bile çıkarıp masanın üstüne koydu. Gidip yarı açık olan kapıyı koridoru da kontrol ederek kapattı.

Taa memuriyete başladığından beri aldığı uyarıları, verdiği savunmaları işaret parmağını ıslata ıslata çevirdi. En sonunda albayın emeklilik dilekçesini vermeden önce kendisi için doldurduğu ayrılış sicilini gördü. Oraya düşünceler kısmına kadın için şöyle yazmıştı albay: Disiplin kurallarına uymayan, takip edilmesi gereken, tehlikeli biridir!

Kadın, albayın sola doğru eğik el yazısıyla yazdığı bu satırları birkaç kez okudu. Her okuyuşunda da öfkesi bir basamak yukarı çıktı. Dosyayı kapatıp yerine koyuyor sonra aklına ne geliyorsa tekrar çıkarıp bir daha bir daha okuyordu. Odada bulunma nedenini kapı açılıp da emir erinin “Abla komutanım evrak ne oldu diye soruyor,” demesiyle hatırladı.

Kadın yemeğe çıkmadan önce bir kez daha gidip dosyayı çıkardı okudukça, el yazısını gördükçe midesine ağrılar girdi. Öğle arasında yakın arkadaşına gördüklerini anlatırken kendisini tutamayıp ağladı. Arkadaşı yaşadığı benzer sıkıntıları paylaşıp ona yalnız olmadığını anlatmaya çalıştı.

Odanın içinde kendi kendine bir mahkûm gibi elleri arkada birleşmiş, bir sağa bir sola yürürken telefon çaldı, dış hattı. Arayan izindeki arkadaşını soruyordu, kadın sesi hemen tanıdı, konuşan emeklilik dilekçesi veren albaydı. Kadın onun sesini duyduğuna öyle mutlu oldu ki, işte Allah’ın tokmağı deyip bütün askeri kuralları hiçe sayarak “Buyurun Fethi Bey, ben Gülşen, arkadaş izinli,” dedi. Albay, duyduğu “Fethi Bey” hitabından iğreti olmuş, ilk anda emekliliğe uyum kurslarında gördüğü dersleri hatırlamıştı. “Benim emeklilik işlemlerim başlatılacaktı,” deyince kadın cıvıldaayan sesiyle “Buyurun gelin, arkadaşım yoksa ben varım, devletin işleri yarıda kalacak değil ya,” dedi. Albay

uzatmadan telefonu kapadı.

Saat üçe doğru yeni daire başkanı kadını yanına çağırdı. Kadın odaya girdiğinde albay bu kez misafir koltuklarında oturuyordu. Kadın tüm sevecen haliyle hoş geldiniz deyip tokalaşırken albayın elini askerlik arkadaşı gibi sıktı.

Yeni daire başkanı kadına evrakı tutuşturdu, “Fethi Albay’ımızla birlikte personel şubeye dek gidin, orada hazırlanan evrakı Fethi Albay’ım imzaladıktan sonra siz tekrar gelip fotokopileri halledin,” dedi. Kadın yüzünde gülümsemesi hiç eksilmeden albayın dediklerini dinleyip başıyla onayladı.

Dışarı birlikte çıktılar, ilk kez ağaçların arasından, kuş cıvıltılarının altından birlikte yürüdüler. Hiç konuşmuyorlardı, personel şubeye varmak üzerelerdi ki birden kadın sessizliği bozdu. Dönüp albayın yüzüne hiç bakmadan, başı dik ve gözleri karşıda “Beni tehlikeli buluyordunuz değil mi?” dedi. Albay şaşırdı, yürürken eğilip kadının yüzüne baktı “Sen ne dedin, ne dedin?” dedi. Kadın duruşunu hiç bozmadı cevap da vermedi. Albay bir kez daha sordu: “Sen ne diyorsun?” Kadın adam yanında hiç yokmuş gibi davrandı.

Albay cevap beklerken kapıdan içeri girmişlerdi bile.

Personel şube müdürünün yanında albaya bir güç geldi, kadına dedi ki, “Bana baksana sen, sen az önce ne dediydin?” Kadın “Galiba anlamadınız, beni tehlikeli mi buluyordunuz, dedim. Şimdi anladınız mı?” Albayın bütün vücudu titredi, sanki ağzı köpürüyordu, “Sakin olun,” dedi kadın, “dünya çok geniş.”

GÖLGELİ KADINLAR

Elinde bir şişe süt ve on yumurtayla merdivenleri çıkıyordu, ikinci katta birden nedensizce durdu. Dönüp arkasında bıraktığı basamaklara baktı. Bir an beni fark edecek sandım, sensörler söndü o ara. Dönüp yürüdü. Evvelsi gün de pazarda tam kırmızı biber seçiyordu ki birden durup etrafına bakınmıştı.

O akşam yemek işini kahvaltılıklarla hallettiler, yumurtaları tereyağına kırdı. Bütün akşam boyunca üstünde bir durgunluk, bir dalıp gitme halleri vardı.

Aynı gece yatağın içinde yolunu kaybetmiş de bulamıyormuş gibi döndü durdu. Nefes alışından, soluğunu hırıltılı verişinden korktum. Gözlerini açtığında günlerce süren bir yolculuktan yeni dönmüş gibi bakındı. Kocasını düşünmeden başucundaki lambayı yaktı, defterini kucağına alıp yazmadan önce başını kaldırdı “Arkadaşlığın için sağol,” dedi.

4 Mayıs

Alaturka bir tuvaletteyim, kulağımda kırmızı top küpeler. Tam eteğimi yukarı çekip çömelecektim ki kapı birden açılır gibi oldu. Hemen toparlanıp kapıyı ittim. Kapıda üniformalı bir adam duruyordu. Çok şaşırdım, kendimden şüpheye düşüp yanlış mı girdim, burası erkekler tuvaleti mi, diye düşündüm. Şöyle etrafıma bakındım, genel bir tuvaletmiş, kadın erkek karışık. Hiç istifimi bozmadım, telaşlanmadım, aynada kendime baktım, top küpelerim duruyordu. Tekrar eteğimi topladım, çöme-

lip işimi yapmaya başladım. işimi yaparken de kendi kendime yüksek sesle sayıyordum. Bir, iki, üç... yirmi. işim bittiğinde tam yirmiye gelmiştim. Kapıda bekleyenlerin sayısı çoğalıyordu ve hepsi de erkekti. Ben şaşılacak derecede sakindim. Eteğimi düzelttim, sifonun ipini çektiğimde köpüren suların arasından buruşturulmuş beyaz kâğıtlar çıktı. Aynada kendimi tekrar görüp tuvaletten öyle çıktım. Kapıda sırada bekleyen en az yedi sekiz erkek vardı ve bunların bir kısmı üniformalıydı. Başımı eğmedim, önlerinden yürüyüp geçtim. Dışarı çıktığımda cep telefonum çaldı, arayan çok özlediğim Mete'ydi. Ya "Korkma yaz," dedi ya da "Konuşma yaz," dedi, tam anlayamadım. Ama "Yaz," dediği kesindi.

Bunları yazarken altımda donum ve çarşaf sıırsıklamdı.

Tesadüf olamazdı yirmiye dek saymam.

En yakın zamanda kendime yeni bir defter alacağım.

“Babaannem ya da Mete geldiğinde (...) ilkin evin kokusu değışirdi. Onlar bir kedi gibi sobanın arkasına kıvrılıp omuzları üzerine yattıklarında, sobanın sıcağından mıdır, bu iki ihtiyarın üstünden sanki kokulu bir buhar çıkardı. Kat kat giydikleri kıyafetlerden, altlarına kaçırıldıkları donlarından, sutyensiz, nemli memelerinden buhar buhar yayılan ekşi bir koku.

Evin kokusundan başka, babaannem veya Mete’nin gelmesiyle annemin ağzında dönen dil birdenbire çiçeklenir, şenlenirdi.(...) Babam ne yazık ki o dilin evde konuşulmasını, anamın o dili ağzımıza akıtmasını hiç istemezdi.

Bugün o dile ait ne biliyorsam, en çok da küfürleri, hep Mete’den öğrendim. Mete çok iyi bir anlatıcıydı. Sadece anlatmakla kalmaz, erinmeden zaman zaman dizlerindeki ağrıyı sızıyı tutarak kalkıp, anlattığı kişilerin nefeslerini şöyle bir odada dolandırır, her birini yeniden canlandırır. Çoktan yüzünü unuttuğu, helvasını kavurduğu insanların tipine girip aynı ağızla konuşur, aynı sesleri üflerdi. Mete’nin dili ölüyü yerinden kaldıracak kadar canlıydı.”

Dört ablası, bir annesi, bir de Mete’si var Meral’in. Mete’ye hayran. Bu yaşlı kadını pür dikkat izleyen küçük kızın büyümesini anlatıyor “Çatlak Kızlar Sağlam Kapıda”nın birinci bölümü.

İkinci bölümde ise, Mete’nin yetenekleriyle donanmış bir özgür ruh olarak kapağı attığı “sağlam kapı” askeriyede başından geçenleri. Aslında sağlam kapıdakilerin başına gelenleri anlatıyor, demek daha uygun olacak galiba.

Ayten Kaya Görgün, “Arıza Babaların Çatlak Kızları” ile başlamıştı çatlak kızları anlatmaya... Devam ediyor... topraklarından, köklerinden kopup gelen insanların kentteki zor hayatlarını, öncelerini ve sonralarını, keskin gözlemci bir kadın bakışıyla, neşesini, umudunu ve kadınlara güvenini hep koruyarak.

ayizi kitap

ISBN: 978-605-2277-03-4

9 786052 277034